

Fúziós eljárásjogi közlemény

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	4
II. Az európai és magyar fúziós eljárásjog viszonya.....	5
1. Joghatóság	5
2. EU-s és magyar fúziós jog közti különbségek és következményei	6
3. Az EU-s fúziós jogi dokumentumok magyar jog értelmezését elősegítő figyelembevehetősége	6
III. Az összefonódás fogalma	7
1. Tartósság	7
2. Függetlenség - Irányítási viszonyok	8
2.1. Az egyedüli közvetlen irányítás.....	8
2.1.1 Irányítás többségi szavazati jog alapján	9
2.1.2. Irányítás a vezető tisztségviselők révén	9
2.1.3. Szerződésen alapuló irányítás.....	9
2.1.4. Tényleges irányítás.....	10
2.2. Közös közvetlen irányítás.....	12
2.2.1. Objektív helyzeten alapuló közös irányítás.....	12
2.2.2. Megállapodáson alapuló közös irányítás	13
2.3. Amikor nincs irányító	14
2.4. Közvetett irányítás	14
2.5. Irányítási jogok közti viszony	15
2.6. Az irányítási jog gyakorlása kockázati tőkealap esetében	15
2.7. Irányítás a felszámolás és a végelszámolás ideje alatt	17
2.8. A vállalkozáscsoport fogalma	17
2.9. Állami és helyi önkormányzati többségi tulajdonban lévő vállalkozások irányítása.....	18
2.9.1. A piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog.....	18
2.9.2. A gazdasági egység.....	20
2.10. Közeli hozzátartozók által irányított vállalkozások	20
2.10.1. Közeli hozzátartozók ugyanazon vállalkozásban.....	20
2.10.2. Közeli hozzátartozók különböző vállalkozásokban	21
IV. Az egyes összefonódás-típusok	22
1. Irányításszerzés	22
1.1. Változások az irányításban.....	22
1.1.1. Összefonódásnak nem minősülő változások	22
1.1.2. Összefonódásnak minősülő változások.....	22
2. Szervezeti egyesülés	24
3. Vállalkozásrész	24
3.1. Outsourcing és vállalkozásrész	26
3.2. Bérleti szerződés és vállalkozásrész.....	27

TERVEZET!

3.3. Ingatlan tulajdonjogának megszerzése.....	28
3.4. Vállalkozásrész és kizárólagos jog átruházás	28
4. Teljes funkciójú közös vállalkozás.....	29
5. Összefüggő ügyletek.....	30
5.1. Egy összefonódásnak minősülő több ügylet	30
5.1.1. Egységes gazdasági cél alapján egymásra épülő ügyletek	30
5.1.2. Sorozatfelvásárlások	32
5.2. Egyetlen eljárásban elbírálandó külön összefonódások	33
V. A bejelentési kötelezettség fennállása	35
1. Az összefonódással érintett vállalkozások, vállalkozáscsoportok	35
1.1. Közvetlen résztvevők	35
1.1.1. Közvetlen résztvevők közvetett közös irányításszerzés esetén	35
1.1.2. Közvetlen résztvevők egyedüli irányítás közös irányítássá alakulása esetén	36
2.1. A közvetett résztvevők.....	36
1.3.Érintett vállalkozáscsoport	37
2. Az összefonódással érintett vállalkozások forgalmának számítása	38
2.1. A forgalom számítás általános szabályai.....	38
2.1.1. Az egymás közötti forgalom.....	38
2.1.2. Közös irányított vállalkozás forgalma	39
2.1.3. Előző évi nettó árbevétel	40
2.2. A forgalom számítás speciális szabályai.....	41
2.2.1. Külföldön honos vállalkozás nettó árbevétele	41
2.2.2. Vállalkozásrész nettó árbevétele	42
2.3. A küszöbértékekhez való viszony vizsgálata	43
2.3.1. A 15 milliárd forintos küszöbérték	43
2.3.2. Az 1 milliárd forintos küszöbérték	43
2.3.3. Kétéves összevásárlás	44
VI. Az összefonódás-bejelentéssel összefüggő egyes eljárásjogi kérdések.....	45
1. A bejelentő.....	45
2. A bejelentés benyújtásának időpontja	46
3. A bejelentés tárgya.....	48
4. Változás a bejelentés tárgyában a benyújtását követően.....	49
4.1. Változás a tranzakciót létrehozó szerződésben az eljárás alatt.....	49
4.2. Változás a résztvevő vállalkozáscsoportok struktúrájában	49
4.3. Változás a nettó árbevétel számítása kapcsán	50
VII. Végrehajtási tilalom	50
1. Felszámolás alatt álló vállalkozás feletti irányításszerzés.....	51
3. A Tptv. 29/A. § (1) bekezdés szerinti kérelem.....	52
VIII. Kapcsolódó versenykorlátozások	53
1. Általános szempontok	53
2. Kapcsolódó versenykorlátozások a végrehajtást követően	54

TERVEZET!

2.1. Az eladó által vállalt versenytilalom	54
2.2. A nem az eladó által vállalt versenykorlátozások	55
3. Eladói korlátozások a végrehajtási tilalom időszaka alatt	56
IX. Versenykorlátozás az összefonódások megvalósításával kapcsolatban	59
1. <i>Tilalmazott magatartások</i>	59
2. <i>Információcsere jogszerű lehetőségei a felvásárlásokat megelőző társasági átvilágítások során</i>	59
X. Szakhatóság megkeresése	60
XI. A közlemény alkalmazása	60

TERVEZET!

**A Gazdasági Versenyhivatal elnökének és
a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének
.../2016. számú közleménye**

az összefonódások vizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatos egyes kérdésekről

I. Bevezetés

1. A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 36. § (6) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) elnöke a Versenytanács elnökével együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhat ki.
2. E közlemények jogszabályi kötelező erővel nem rendelkeznek; funkciójuk annak rögzítése, hogy a jogalkalmazó milyen tartalommal tölti meg a jogszabály rendelkezéseit, összefoglalva a múltban kialakult, illetve a jövőben követni kívánt jogalkalmazási gyakorlatot.
3. A jelen közlemény célja az összefonódások vizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatos egyes kérdések egységes bemutatása. A közleménynek nem tárgya az összefonódások piaci hatásai vizsgálatával kapcsolatos szempontrendszer ismertetése. Az ezzel kapcsolatos egyes kérdésekkel az összefonódás-bejelentési kötelezettség, az összefonódás vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárás megindítás, valamint az eljárás teljes körűvé nyilvánítása esetén alkalmazandó „nem nyilvánvalóság” feltételről szóló .../2016. számú közlemény, továbbá az összefonódás vizsgálatára irányuló eljárásban hozott határozatokban feltételek és kötelezettségek előírásáról szóló .../2016. számú közlemény ismerteti. Ezzel szemben az egymással összefüggő ügyletek egy összefonódásként, illetve több összefüggő összefonódás egy eljárásban történő elbírálásáról szóló 1/2015. számú közleményben foglaltak a jelen közleménybe beépítésre kerültek, így az csak azon összefonódások esetében marad hatályban, melyekre a Tpv.-nek a 2016. –ét megelőzően hatályos rendelkezései az irányadóak.
4. A jelen közlemény a Tpv. 2016. –tól hatályos rendelkezéseihez kapcsolódik, melyek szerint az összefonódások engedélyezésének kérelmezése helyébe az összefonódás-bejelentés, és annak nyomán indokolt esetben hivatalbóli eljárásindítás lépett. Ebből következőleg a GVH – szemben az eddigi gyakorlattal – nem engedélyezi az összefonódást, hanem – ha a Tpv. 43/N. § (1) bekezdésének b) pontja alapján nem indít eljárást, akkor –hatósági bizonyítványt ad ki az összefonódás tudomásulvétele tényét rögzítve; vagy a megindított eljárásban a Tpv. 76. § (1) bekezdésének aa), illetve ab) pontja alapján megállapítja, hogy az összefonódás – adott esetben a határozatban előírt feltétel vagy kötelezettség mellett – nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt (a továbbiakban együtt: az összefonódás tudomásulvétele). Erre, valamint a Tpv. más szabályainak (pl. küszöbszámok) változásaira tekintettel a közleményben hivatkozott határozatok (határozati pontok) egyes esetekben – az adott határozat meghozatala óta bekövetkezett törvénymódosításokra tekintettel – csak tartalmilag jelentenek példát a közleményben írtakra.

TERVEZET!

5. Ha a további jogalkalmazás során szerzett bővebb tapasztalatok birtokában a GVH azt szükségesnek látja, akkor a jövőben sor kerülhet e közlemény módosítására, illetve tartalmának további részletezésére, pontosítására.

II. Az európai és magyar fúziós eljárásjog viszonya

1. Joghatóság

6. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 22. § (1) bekezdése alapján a hatóság a joghatóságát - ezzel összefüggésben az alkalmazandó jogot - az eljárás minden szakaszában hivatalból köteles vizsgálni. A 139/2004/EK rendelet¹ (a továbbiakban: EK rendelet) 21. cikkének (1) bekezdése alapján kizárólag az EK rendeletet kell alkalmazni az EK rendelet 3. cikkében meghatározott összefonódásokra, illetve az EK rendelet 21. cikkének (3) bekezdése értelmében a tagállamok – bizonyos EK rendeletben meghatározott kivételektől eltekintve – nem alkalmazhatják nemzeti versenyjogi szabályait közösségi léptékű összefonódásra.
7. A GVH saját joghatósága megállapításához alkalmazhatja az EK rendeletet. A GVH joghatósága ugyanis csak a Bizottság joghatósága hiányának függvényében állhat fenn.² Ehhez az szükséges, hogy a kérdéses tranzakció ne minősüljön az EK rendelet 3. cikke szerinti összefonódásnak, vagy az ne teljesítse az EK rendelet 1. cikk (2) vagy (3) bekezdésében foglalt küszöbértékeket, ami kétség kívül az említett EK rendeleti rendelkezések nemzeti alkalmazását feltételezi.³ Lényeges ugyanakkor, hogy a GVH adott összefonódás kapcsán fennálló joghatóságának EK rendelet alkalmazásával elvégzett vizsgálata és annak eredménye nem köti az Európai Bizottságot, ezért adott esetben a GVH döntésével szemben a semmisségi jogkövetkezmények lehetnek alkalmazandók [lásd Ket. 121. § (1) bekezdés a) pont]. Ennek a bizonytalanságnak a csökkentése érdekében javasolt a feleknek, hogy az olyan helyzetekben, amikor a magyar és EU-s jog közötti eltérés hatással van a jogválasztásra [mert például a magyar és az EU-s szabályozás eltérően ítéli meg az összefonódás fennállását és a magyar jog alatt például az mindenképpen megvalósul],⁴ akkor keressék meg előzetesen az Európai Bizottságot. Az Európai Bizottság megkeresése érdekében a GVH a felek kérelmére a már folyamatban lévő magyar eljárást a Tpv. 60. § (1) bekezdésére figyelemmel fel is függesztheti.⁵
8. Az a körülmény, hogy egy külföldön létrehozott összefonódásról az állapítható meg, hogy nincsenek magyarországi versenyhatásai, nem jelenti azt, hogy egy ilyen összefonódásra az 1. §-a alapján nem terjed ki a Tpv. hatálya. Minden olyan

¹ HL L 24., 2004.1.29., 1—22. o.

² Vj-1/2013. 11) pont

³ Erre több szempontból is lehetőség van. Egyfelől az EK rendelet 21. cikk (2) bekezdése kizárólag az EK rendelet szerinti határozatok meghozatalát (és nem az EK rendelet nemzeti joghatóság megállapítása szempontjából szükséges alkalmazását) utalja a Bizottság kizárólagos jogkörébe. Másfelől, a Tpv. 91/A. § (2) bekezdése kifejezetten azokra az esetekre utal, amikor a nemzeti versenyjog alkalmazására az EK rendelet hatálya fennállása alatt (tehát közösségi léptékű összefonódások esetében) kerül sor, míg jelen esetben éppen az EK rendelet joghatóságának hiánya értékeléséről van szó [lásd EK rendelet 21. cikk (3) bekezdés második mondata]. Harmadszor, szintén az EK rendelet tagállami joghatóság megállapítása szempontjából való értelmezési lehetősége következett a rendeleti szintű szabályozásból az EUMSz. 288. cikke alapján. (A rendelet általános hatállyal bír. Teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.)

⁴ Vj-30/2011. 14) pont.

⁵ Vj-64/2011. és Vj-39/2010.

TERVEZET!

külföldön létrehozott összefonódás a Tpvt. hatálya, és bejelentési kötelezettség alá esik, amelyre a Tpvt. 24. § szerinti küszöbszámok teljesülnek. Másként, az összefonódás-bejelentésnek Tpvt. 24. § szerinti küszöbszámai (figyelemmel a Tpvt. 27. §-ára is) a Tpvt. 1. § (1) bekezdése második pontja szerinti hatályának konkretizálását jelentik az összefonódás GVH általi tudomásulvételének szükségessége megítélése szempontjából (hasonlóan a Bizottsági bejelentést megalapozó EK rendelet 1. cikke szerinti hatály fejezetben szereplő küszöbszámokhoz).⁶

2. EU-s és magyar fúziós jog közti különbségek és következményei

9. A GVH az EU és magyar szabályozás közti eltéréseket kizárólag akkor veszi figyelembe, ha ez a jogválasztást befolyásolja, és egyúttal kihatással van a magyar bejelentési kötelezettségre.⁷ Az eddigi gyakorlat három területen mutatott rá az uniós és magyar fúziós jog közti olyan különbségekre, amelyek egyértelműen kihatással vannak a jogválasztásra.
10. Az egyik ilyen eset a közös irányítók számának csökkenésével kapcsolatos, amely az EU fúziós közlemény⁸ szerint általában nem eredményez bejelentésköteles összefonódást, ha egyébként a közös irányítást egyedüli irányítás nem váltja fel. Ezzel szemben a GVH kialakult gyakorlata szerint az irányítók számának akárhányról akárhányra történő csökkenése – mint a csökkent számú irányítók Tpvt. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerinti közös irányítás szerzése – összefonódásnak minősül.⁹ (lásd még 79. pont)
11. A másik eset a vállalkozásrész fogalmával kapcsolatos. Erről részletesen lásd a 96. pontot.
12. A harmadik eset a két éven belül ugyanazon vállalkozáscsoportok között megvalósított ügyletekhez kapcsolódik. Erről részletesen lásd a 163. pontot.

3. Az EU-s fúziós jogi dokumentumok magyar jog értelmezését elősegítő figyelembevehetősége

13. A GVH nem zárkózik el attól, hogy az EU-s fúziós jogot értelmező Bizottsági dokumentumokra a felek a magyar jog értelmezése érdekében hivatkozzanak. Az európai fúziós szabályok és az azok értelmezésére kiadott nem kötelező érvényű uniós dokumentumok kizárólag olyan vonatkozásban segíthetik elő a magyar fúziós szabályok értelmezését, ahol a magyar és európai fúziós szabályok összhangja teljes egészében fennáll, és nem állnak fenn például a fenti 10.-12. pontok szerinti eltérések. Ennek nyilvánvaló oka, hogy a nemzeti és európai fúziós szabályok tekintetében nincs olyan jellegű harmonizáció, mint amelyet az 1/2003/EK rendelet teremt az EUMSZ 101. cikke vonatkozásában. Sőt, a nemzeti és európai fúziós eljárások tekintetében az EK rendelet 21. cikk (2) és (3) bekezdése alapján szigorú joghatóságbeli elhatárolás érvényesül.¹⁰

⁶ Vj-91/2015. 24) pont

⁷ Vj-30/2011. 14) pont.

⁸ A Bizottság közleménye a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet szerinti egységes jogalkalmazásról (2008/C 95/01), HL C 95/1, 2008.4.16. (a továbbiakban: EU fúziós közlemény), (90) pont.

⁹ Vj-1/2013. 13) pont.

¹⁰ Vj-63/2012. 21) pont.

III. Az összefonódás fogalma

14. Az összefonódás-bejelentés célja, hogy minden, a gazdaság egésze szempontjából lényeges, mesterséges koncentráció-növekedés (vagyis amikor a vállalkozás nem szerves fejlődés eredményeként, a másik piaci szereplő akarata ellenére, hanem éppen ellenkezőleg – a vállalkozási struktúrának, a vele történt megegyezésen alapuló *tartós* megváltoztatásával szerez piaci részesedést) versenyfelügyeleti ellenőrzés alá kerüljön.
15. A Tpvt. 23. § (1) bekezdése az összefonódásnak négy alapesetét különbözteti meg:
- a szervezeti egyesülést;
 - a vállalkozás rész megszerzését;
 - a másik vállalkozás feletti egyedüli vagy több vállalkozás általi (közös) irányítás megszerzését;
 - közös vállalkozás létrehozását.
16. A fenti esetek bármelyike is valósul meg, a Tpvt. csupán az *egymástól független* vállalkozások között lebonyolódó tranzakciókat tekinti összefonódásnak. Az egymástól nem független, az irányítási viszonyok alapján egy gazdasági érdekeltségi körbe (vállalkozáscsoportba) tartozó vállalkozások esetében a Tpvt. – a nemzetközi gyakorlattal is egyezően – abból a versenypolitikai alapvetésből indul ki, hogy közöttük a verseny – és így a verseny korlátozása is – fogalmilag kizárt, ezért az ilyen vállalkozások közötti strukturális átalakulásoknak a gazdasági verseny szempontjából nincs releváns hatása.
17. A következőkben az összefonódásnak minősülés előzőek szerinti két elengedhetetlen feltételével, a tartóssággal és a függetlenséggel kapcsolatos kérdések kerülnek ismertetésre.

1. Tartósság

18. Az összefonódások ellenőrzésének célja a piaci struktúrára gyakorolt tartós változások nyomon követése.¹¹ Arra vonatkozóan nincs egyértelmű gyakorlat, hogy mekkora az a minimális időtáv, amelyet meghaladóan egy az összefonódás egyéb kritériumait kielégítő ügylet tartósnak, és ezért összefonódásnak minősül.¹² Az Európai Bizottság vonatkozó gyakorlata szerint ugyanakkor a 3 évnél rövidebb szerződések az irányítási viszonyok megváltozásának tartóssága szempontjából nem tekinthetők elegendő hosszúságúnak.¹³ A GVH gyakorlatában adott esetben az öt éves szerződés, amely rendkívül hosszú (24 hónapos) felmondási idővel társult, tartósnak minősült.¹⁴ Az outsourcing szerződések öt éves időtartama – amely az átadó vállalkozás kezdeményezésére további két évvel, azaz hét évre kiterjeszhető – szintén kellően hosszúnak tekinthető ahhoz, hogy a megállapodás révén bekövetkező változás

¹¹ Vj-59/2012. 20) pont és Vj-88/2012. 26) pont.

¹² Vj-17/2009. 18) pont.

¹³ vö. M.3858 Lehman Brothers/SCG/Starwood/Le Meridien

¹⁴ Vj-99/2013.

TERVEZET!

tartósnak (ekként összefonódásnak) minősüljön.¹⁵ A négy éves, de egyébként az átadó kezdeményezésére hét évre kiterjeszhető outsourcing szerződéses időtartam is kellően hosszú időtartamnak volt tekinthető.¹⁶

19. A tartósság megítélése azonban alapvetően nem formális (egy bizonyos időponthoz vagy időtartamhoz kötődő), hanem tartalmi kérdés. A tartósság megítéléshez – különösen akkor, amikor az adott ügylet időtartama csak minimális mértékben (pl. az alább hivatkozott esetben egy hónappal) haladja meg a három évet – szükséges az ügylet egyéb körülményeinek értékelése is. Minthogy a tartós strukturális változás az összefonódást létrehozó felek akarategyezsége révén következik be, ezért a strukturális változás tartósságának a megítéléshez az azt létrehozó felek akarategyezségét befolyásoló jogi és gazdasági körülményeket, a felek a szándékát és a mögötte meghúzódó okokat is meg kell vizsgálni. Ebben a körben vizsgálható a felek együttműködésükkel megvalósítani kívánt célja, az együttműködésből való kilépés egyszerűsége.¹⁷
20. Fentiekre figyelemmel tartósnak (és nem átmenetinek) minősül az irányításszerzés annak ellenére, ha a felek kifejezetten rögzítik, hogy nem kívánják tartósan portfóliójukban tartani a tranzakció keretében megszerzett részvényeket, abban az esetben, ha a majdan értékesítésre kerülő részvényhányad nem eredményezi majd a megszerzett irányítási jog elvesztését.¹⁸
21. Nem lehet ugyanakkor tartós irányításszerzésről beszélni, ha a vevő a megszerzett vállalkozás vagy vállalkozásrész meghatározott részeit ugyanazon a napon kötött másik szerződéssel továbbadja egy harmadik félnek, melyre tekintettel az így leválasztott vállalkozásrészeket az adott összefonódás vizsgálatakor nem kell figyelembe venni.¹⁹

2. Függetlenség - Irányítási viszonyok

22. A Tpv. 15. § (2) bekezdése a Tpv. 23. § (2) és (3) bekezdései szerinti irányítás fogalomra alapítva határozza meg a vállalkozáscsoport fogalmát, mely alapján a Tpv. 15. § (1) bekezdése az egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozásokat tekinti egymástól nem függetlennek, miáltal annak ellentétéként (negatív módon) definiálva van az egymástól független vállalkozások fogalma is (lásd még III.2.8.).

2.1. Az egyedüli közvetlen irányítás

23. A Tpv. 23. § (2) bekezdése az irányítás fogalmát a lehető legszélesebben határozza meg. Eszerint a vállalkozásnak egy másik vállalkozás általi egyedüli irányítása történhet:
 - a többségi szavazati jogokkal való rendelkezés alapján;
 - a vezető tisztségviselők többségének kijelölésének, megválasztásának vagy visszahívásának joga révén;
 - szerződés alapján; vagy
 - ténylegesen.

¹⁵ Vj-30/2011.

¹⁶ Vj-62/2014.

¹⁷ Vj-114/2014. 11) pont

¹⁸ Vj-1/2013. 16) pont.

¹⁹ Vj-117/2010. 33) pont.

TERVEZET!

2.1.1 Irányítás többségi szavazati jog alapján

24. A különböző mértékű tulajdonosi részesedéshez (szavazati joghoz) nemcsak a Tpvt., hanem a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) is fűz jogkövetkezményeket. A Ptk. rendkívül árnyalt (az 50, a 75, sőt bizonyos esetekben a 100 százalékos részesedéshez kötődően eltérő jogkövetkezményt fűző) szabályaival szemben a Tpvt. 23. § (2) bekezdés a) pontja kizárólag az 50 százalékos mértéket tekinti olyan határnak, amelyen innen és túl eltérők a versenyjogi következmények. Az 50 százalékos határ alatt ugyanis a tulajdonosnak – ha az irányítás más eszközeivel nem rendelkezik – általában nincs meghatározó befolyása a vállalkozás piaci magatartására. Ha pedig 50 százalék felett van a részesedése, akkor minden a vállalkozás tevékenységére nézve versenyjogilag lényeges kérdésben (a piaci magatartást meghatározó üzleti döntésekben) meghatározó befolyással bír (kivéve, ha valamelyik kisebbségi tulajdonos rendelkezik az irányításnak valamely más eszközével). Annak, hogy az 50 százalékot milyen mértékben haladja meg a részesedés, a vállalkozásnak a Tpvt. 23. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti egyedüli irányítása szempontjából már nincs meghatározó jelentősége. A Ptk. szerinti magasabb (pl. 75 százalékos) részesedéshez kapcsolódó többletjogosítványok ugyanis nem a vállalkozás piaci magatartásához kötődnek.²⁰

25. Az előzőekből az is következik, hogy a Tpvt. szempontjából – függetlenül a részvényekből vagy az üzletrészekből való részesedéstől – meghatározó a szavazati jogok aránya. A szavazattöbbség megszerzése biztosítja ugyanis azt, hogy azok tulajdonosa a vállalkozás döntési fórumain (a közgyűlésen, illetve a taggyűlésen) akaratát érvényesíteni legyen képes.

2.1.2. Irányítás a vezető tisztségviselők révén

26. A vezető tisztségviselők többsége kinevezésének (visszahívásának) joga értelemszerűen akkor bír jelentőséggel a vállalkozás irányítása szempontjából, ha az arra jogosult tulajdonos nem rendelkezik egyben a többségi szavazati jogokkal is, ami már önmagában biztosítja a vállalkozás irányításának jogát, sőt a vezető tisztségviselőkre vonatkozó jogokat is. A gyakorlatban ezért a Tpvt. 23. § (2) bekezdés b) pontja szerinti irányítás életszerűen úgy valósul meg, hogy egy vagy több kisebbségi tulajdonos – általában a társasági szerződésben – kapja meg a vonatkozó jogosítványokat. Abban a speciális esetben, amikor a szavazati jogok többségével rendelkező tulajdonos engedi át a vezető tisztségviselők kinevezésének jogát egy kisebbségi tulajdonosnak csak esetről esetre dönthető el, hogy a többségi tulajdonos vagy a vezető tisztségviselők kinevezésére jogosult irányítja-e a vállalkozást, vagy az ilyen helyzet a többségi tulajdonos és a vezető tisztségviselők többségének kinevezésére jogosult közös irányítását alapozza meg²¹ (lásd még: III.2.5.).

2.1.3. Szerződésen alapuló irányítás

27. A Tpvt. 23. § (2) bekezdésnek c) pontja – a nemzetközi gyakorlattal egyezően – nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a vállalkozás szerződés alapján szerezzen

²⁰ Lásd pl.: a társaság átalakulása (Ptk. 3:43), létesítő okirat módosítása (Ptk. 3:102).

²¹ Vj-126/1999.

TERVEZET!

jogosultságot a másik vállalkozás döntései meghatározó befolyásolására. Ennek lehetséges esete, amikor a társasági szerződésben 50%+1 szavazatnál magasabb szavazati arányhoz kötik a vállalkozás piaci magatartását meghatározó döntéseket, és van olyan tulajdonos, amelynek szavazati joga aszükséges szavazati aránynál több. Ebben az esetben az ilyen tulajdonos szerződésen alapuló egyedüli irányítással rendelkezik.

28. A Tpv. 23. § (2) bekezdése c) pontjának alkalmazásában a „szerződés” kifejezés szélesen értelmezendő, abba beletartozik minden olyan megállapodás, amelynek eredményeként valamely vállalkozás képessé válik egy másik vállalkozás döntései meghatározó befolyásolására. Ilyennek tekinthető, ha a felek nem kötnék külön megállapodást az összefonódás létrehozásáról, hanem a vevő a tőkealap kötvényei bizonyos hányadát megszerzi, melyért cserébe az alap kezelési szabályzatát úgy módosítják, hogy a vevő (szerződésnek tekinthető módon egyedüli vagy közös irányítási jogot biztosító) vétőjogot kap a befektetésekről dönteni jogosult testületben.²²

2.1.4. Tényleges irányítás

29. Előállhat olyan helyzet, hogy a vállalkozás annak ellenére irányítani képes a másik vállalkozást, hogy nem rendelkezik a szavazati jogok többségével. Ennek egyes eseteit a Tpv. 23. § (2) bekezdésének b) és c) pontja ugyan nevesíti (jogosultság a vezető tisztségviselők többségének kijelölésére, illetve szerződés), a kisebbségi szavazatok tulajdonosa azonban nem csak ilyen, jogilag egyértelmű esetben irányíthatja ténylegesen a vállalkozást. A tényleges irányítás minden olyan esetben bekövetkezhet, ha a kisebbségi szavazatok tulajdonosa — valamilyen oknál fogva — reálisan számíthat arra, hogy a közgyűlésen (taggyűlésen) többségi szavazatot szerez.²³

30. A tényleges irányítás alapesete az, amikor a legnagyobb kisebbségi tulajdonos részesedése jelentősen meghaladja a sorban utána következő részesedését, és nagyszámú szétaprózott további részesedés van. Az, hogy milyen mértékű kisebbségi részesedés biztosít tényleges irányítási lehetőséget, általános érvennyel nem határozható meg, az csak a körülmények átfogó vizsgálata alapján bírálható el. Egy viszonylag jelentős szavazati joggal rendelkező tulajdonos és nagyszámú kistulajdonos azonban – miután valószínűtlen, hogy valamennyi kis részesedés tulajdonosa részt vesz, vagy képviselteti magát a közgyűlésen, és az sem szükségszerű, hogy a jelenlevők egységesen ellene szavaznak – a legnagyobb kisebbségi részesedés tulajdonosa általában számíthat arra, hogy a közgyűlésen többségi szavazatot szerez. A többség tényleges megszerzésének reális esélyére elsősorban abból lehet következtetni, hogy milyen arányú volt a tulajdonosok közgyűlési részvétele a korábbiakban.²⁴ Nem volt megállapítható ugyanakkor a tényleges irányítás, amikor a legnagyobb (24,54 %-os) szavazati joggal rendelkező mellett volt egy 15,86 %-os, és egy 8,38 %-os szavazati joggal rendelkező tulajdonos is.²⁵

²² Vj-108/2014. 20) pont.

²³ Vj-52/2016. 13) pont.

²⁴ Vj-101/1999. 15)-16) pontok és Vj-52/2016. 14) pont.

²⁵ Vj-90/2016. 5) pont.

TERVEZET!

31. A tényleges irányításra az is alapot adhat, ha a vállalkozás által jelölt tagok ténylegesen (és valószínűsíthetően tartósan) többségbe kerül a másik vállalkozás vezetői tisztségviselői körében.²⁶
32. Az a körülmény, hogy a 23. § (2) bekezdés a)-c) pontjai szerinti irányítási jogok egyikével sem rendelkező vállalkozás képviselője szakmai tudását felhasználva a másik vállalkozás döntéseire esetlegesen képes hatást gyakorolni, önmagában nem alapoz meg tényleges irányítást.²⁷

Negatív irányítás

33. A vállalkozás részvényei (üzletrészei) egyedüli 50 százalékos tulajdonosának szavazata hiányában a közgyűlés (taggyűlés) nem képes határozatot hozni, ami azt jelenti, hogy az ilyen tulajdonos ténylegesen képes a döntések meghatározó befolyásolására. Ebből következőleg az egyedüli 50 százalékos tulajdonos a vállalkozás tényleges egyedüli közvetlen (ún. *negatív*) irányítójának minősül,²⁸ feltéve, hogy a vállalkozás döntési fórumainak működési szabályai nem biztosítanak más tulajdonosnak vétőjogot a vállalkozás piaci magatartását meghatározó lényeges kérdésben. Amennyiben a tulajdonosok a vállalkozás piaci magatartását meghatározó döntéseket 50 százaléknál magasabb (X%-os) szavazati arányhoz kötik, és a vállalkozásnak van egy (és csak egy) olyan tulajdonosa, amelynek szavazati joga legalább 100-X %-os, akkor ez a tulajdonos egyedüli negatív irányítónak minősül.
34. Szintén negatív egyedüli irányításról lehet szó, ha a vállalkozás valamennyi tulajdonosa 50 százalék alatti szavazati joggal rendelkezik, azonban van olyan tulajdonos, amely a vezető tisztségviselők olyan hányadának kinevezésére (visszahívására) jogosult, amely által az képes az igazgatóság (ügyvezetés) döntéseinek megvétőzésára. Az ilyen jellegű negatív irányítás meglétének további feltétele, hogy a vállalkozás piaci magatartását meghatározó stratégiai döntések (mindenekelőtt az üzleti terv elfogadása, lásd: 47. pont) meghozatala ne a taggyűlés (közgyűlés), hanem az igazgatóság (ügyvezetés) hatáskörébe tartozzon.²⁹ Amennyiben ugyanis az üzleti terv elfogadása a közgyűlés (taggyűlés) hatáskörébe tartozna akkor a vállalkozásnak nincs irányítója (lásd: III.2.3.).
35. A negatív egyedüli irányítást a „pozitív” egyedüli irányítástól az különbözteti meg, hogy az irányító önálló döntéshozatalra nem, csak a döntéshozatal blokkolására képes. A közös irányítástól pedig abban különbözik, hogy az irányított vállalkozás döntéseinek blokkolására csak az irányító képes, az irányított vállalkozás többi tulajdonosa nem.³⁰ Nincs szó ugyanakkor negatív egyedüli irányításról, ha nem csak egy tulajdonos rendelkezik vétőjoggal a vállalkozás piaci magatartása tekintetében, mert egy vállalkozásnak értelemszerűen csak egy egyedüli irányítója lehet.³¹

²⁶ Vj-196/2005. 17) pont.

²⁷ Vj-40/2014. 57) pont.

²⁸ Vj-78/2008. 12) pont.

²⁹ Vj-35/2004. 16) pont.

³⁰ Vj-107/2010. 16) pont.

³¹ Vj-47/2014. 18) pont.

2.2. Közös közvetlen irányítás

36. A Tpv. 23. § (2) bekezdése szerinti – a III.2.1.1.-2.1.4. részekben ismertetett – irányítási módok mindegyikét gyakorolhatja több vállalkozás közösen is. A közös irányítás lényegi eleme, hogy a közösen irányító tulajdonosoknak az irányított vállalkozás piaci magatartását (üzletpolitikáját) meghatározó minden lényeges kérdésben egyezsége kell jutniuk egymással, ami alapulhat a közös irányítók objektív helyzetén vagy a köztük létrejött megállapodáson.

2.2.1. Objektív helyzeten alapuló közös irányítás

37. Az objektív helyzeten alapuló közös irányítás tipikus esete, amikor a vállalkozásnak csak két tulajdonosa van, és azok egyaránt 50-50 százalékos szavazati joggal rendelkeznek (vagy tulajdonosai két vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások közül kerülnek ki, és az egyes vállalkozáscsoportok vállalkozásainak együttes szavazati joga 50-50 százalék). Ez alól kivételt képez, ha a vállalkozás döntési fórumainak működési rendje vagy valami más körülmény (pl. a tulajdonosok közötti megállapodás) az egyenlőséget megbontja. Alapesetben ugyanis a két 50-50 százalékos tulajdonosnak mindenképpen egyezsége kell jutnia egymással, ha el akarják kerülni a vállalkozás működését megbénítani képes helyzeteket.³² Ugyanez a helyzet akkor is, ha közeli hozzátartozók rendelkeznek a Ptk. 8:2. § (5) bekezdése alapján egybeszámítandó együttesen 50 százalékos szavazati joggal, és a másik 50 százalékos szavazati joggal olyanok rendelkeznek, amelyek/akik egy vállalkozáscsoportba tartoznak, vagy egymás közeli hozzátartozói.³³

38. Szintén közös irányításnak minősül, amikor a két tulajdonos (illetve az előzőek szerinti tulajdonosi csoport) a vállalkozás vezető tisztségviselőinek felét-felét nevezheti ki. Ez utóbbi eset abból a szempontból speciális, hogy az objektív helyzetet egy megállapodás hozza létre. Ilyen eset a szavazati jogok gyakorlása tekintetében is előállhat, ha a társasági szerződésben 50%+1 szavazatnál magasabb szavazati arányhoz kötik a vállalkozás piaci magatartását meghatározó döntéseket.³⁴

39. A Tpv. alkalmazásában formálisan objektív helyzeten alapuló közös irányításnak minősül az is, ha több ugyanazon vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozás rendelkezik (akár közvetlenül, akár közvetlenül és közvetetten) együttesen 50 százalékos meghaladó szavazati joggal egy további vállalkozásban.³⁵ Az ilyen vállalkozásokról ugyanis külön megállapodás nélkül is feltételezhető az együtt szavazás (és így a közös közvetlen irányítás), figyelemmel arra, hogy végső irányítójuk azonos, aki így tartalmát tekintve közvetett egyedüli irányítónak minősül (lásd III.2.4.).³⁶ Szintén feltételezhető a külön megállapodás nélküli együttszavazás akkor is, amikor két

³² Vj-99/1999. 10)-11) pontok.

³³ Vj-102/2015. 34) pont.

³⁴ A szavazati jogok 36,3, illetve 33,3 százalékkal rendelkező két részvénytulajdonosa részvényesi szerződésében megegyezett abban, hogy a közgyűlés valamennyi döntéséhez a szavazatok legalább 69 százaléka szükséges. Ezt a két tulajdonos együttesen (36,3% + 33,3% = 69,6%) és csak együttesen [a fennmaradó részvények (100% – 36,3% – 33,3% = 30,4%) egyikük részvényeivel együtt sem érik el a 69 százalékot] képes biztosítani, vagyis a két vállalkozás az irányítás szempontjából olyan helyzetben van, mintha 50-50 százalékos részvénytulajdonosokkal rendelkezne (Vj-70/2000.).

³⁵ Vj-77/2015. 28) pont.

³⁶ Vj-40/2014. 52) pont.

TERVEZET!

vállalkozás és az általuk közösen irányított vállalkozás rendelkezik együttesen 50 százalékot meghaladó szavazati joggal egy további vállalkozásban.³⁷

2.2.2. Megállapodáson alapuló közös irányítás

40. Objektív helyzet hiányában, ha két (vagy akár több) vállalkozás együttesen rendelkezik egy további vállalkozásra nézve a Tptv. 23. § (2) bekezdés a) vagy b) pontja szerinti jogosítványokkal az (ugyan szükséges, de) nem elégséges feltétele a közös irányításnak. A fenti feltétel azért nem elégséges, mert például két 25,1-25,1 százalékos szavazati joggal rendelkező tulajdonos bármelyike a fennmaradó 49,8 százalékos szavazati jog birtokában lévő tulajdonossal vagy tulajdonosokkal bármikor alkothat olyan koalíciót, amely a másik 25,1 százalékos tulajdonos egyetértését szükségtelenné teszi.³⁸ Ilyen esetben ezért közös irányítás csak a tulajdonosok arra vonatkozó megállapodása esetén jön létre ellenkező esetben senki sem fog irányítani. A megállapodásnak egyaránt alapját képezheti az, ha a két (vagy több) vállalkozás együttesen a szavazati jogok több mint ötven százalékával rendelkezik és az is, ha a vezető tisztségviselők többségét jelölhetik ki közösen, aminek egyébként szintén valamely megállapodáson kell alapulnia.
41. Közös irányítást megalapozó megállapodásnak minősülnek azok, a kisebbségi szavazati joggal rendelkező tulajdonos(oka)t megillető vétójogok is, amelyek – a tulajdonos pénzügyi érdekeinek védelmén túlmenően – a vállalkozás piaci magatartására (üzletpolitikájára) vagy annak valamely meghatározó elemére (elemekre) is kiterjednek, mert a vétójoggal rendelkező tulajdonossal történő megegyezés nélkül a vállalkozás irányítására vonatkozó döntések nem hozhatók meg. Ebben a tekintetben a Tptv. alkalmazásában meghatározó jelentőséggel bír az üzleti terv elfogadása (lásd még: 47. pont), illetve módosítása tekintetében fennálló vétójog.³⁹ Ezzel összhangban közös irányításnak minősül az is, ha két tulajdonos az üzleti terv együttes elfogadására vonatkozóan köt megállapodást.⁴⁰ A Bizottság gyakorlatában közös irányítást alapoz meg a vezető tisztségviselők többségének kinevezésére és visszahívására vonatkozó vétó megállapodás is.⁴¹
42. A vállalkozás működését szabályozó dokumentumokban szereplő a tulajdonosok közötti általános együttműködést rögzítő rendelkezések (például: „a Tagok közös álláspontjának kialakítása és közös érdekeinek képviselése”) önmagukban nem jelentenek közös irányítói pozíciót. Az együttműködési kötelezettség ugyanis minden jogviszonyban szükséges magatartás, a szerződési jog egyik alapelve (Ptk. 6:62. §), melyhez azonban önmagában egyéb szerződési rendelkezések hiányában kikényszeríthető joghatás nem párosul. Különösen igaz ez egy közösen tulajdonolt vállalkozás esetében, hiszen a kisebbségi (nem irányító) tulajdonosnak is érdeke fűződik a vállalkozás hatékony működéséhez. Együttdöntés (vétójog) hiányában azonban az együttműködési kötelezettség önmagában nem jelent a Tptv. szerinti de jure irányítás fennállásához szükséges mértékű jogi garanciát arra nézve, hogy vita esetén a kisebbségi tulajdonos képes legyen érvényesíteni akaratát.⁴²

³⁷ Vj-12/2015. 14) pont.

³⁸ Vj-124/2008. 13) pont.

³⁹ Vj-70/2010. 35) pont.

⁴⁰ Vj-52/2013. 40) pont.

⁴¹ EU fúziós közlemény (69) pont.

⁴² Vj-40/2014. 54) pont.

2.3. Amikor nincs irányító

43. Nem minősül objektív helyzeten alapuló közös irányításnak ugyanakkor az, ha kettőnél több tulajdonos rendelkezik azonos mértékű szavazati joggal egy vállalkozásban, mert például négy, egyenként 25 százalékos tulajdonos esetén nem áll fenn megegyezési kényszert teremtő objektív helyzet. A döntéshez ugyanis nemcsak szükséges, de elégséges is már három tulajdonos egyetértése, ami többféle (összesen négy) kombinációban is megvalósulhat.⁴³ Általában is igaz, hogy objektív alapon kizárólag abban az esetben lehet közös irányításról beszélni, ha az irányítási jogosítványok gyakorlására szervezhető „alkalmi koalíciók” alakítása a vállalkozásra irányadó és versenyjogilag releváns döntéshozatali szabályok alapján matematikailag kizárható. Ellenkező esetben, vagyis ha a tulajdonosok a vállalkozásra irányadó döntéshozatali szabályok alapján legalább két kombinációban képesek „alkalmi koalíciót” alakítani a vállalkozás feletti, a Tpv. 23. § (2) bekezdése szerinti jogosítványok gyakorlására, akkor az ilyen vállalkozás felett objektív módon és megállapodás hiányában senki sem rendelkezik irányítással.⁴⁴ A Tpv. 23. § (2) bekezdés a) pontja (szavazati jogok) oldaláról tekintve, a fenti helyzet szükségszerűen fennáll, ha a vállalkozásnak kettőnél több egymástól független, egyaránt 50 százaléknál kisebb szavazati joggal rendelkező tulajdonosa van,⁴⁵ vagy kettőnél több ilyen tulajdonosi csoport rendelkezik a szavazati jogokkal. Szintén nincs irányítója a vállalkozásnak, ha 50%+1 szavazatnál magasabb szavazati arányhoz kötik a vállalkozás piaci magatartását meghatározó döntéseket, és nincs olyan tulajdonos, amelynek szavazati joga ezt a szavazati arányt elérné és kettő vagy annál több tulajdonos legalább két kombinációban lenne képes elérni a döntéshez szükséges szavazati arányt.

2.4. Közvetett irányítás

44. A Tpv. 23. § (3) bekezdés a) és b) pontja alapján a vállalkozás közvetett irányítással rendelkezik azon vállalkozás felett, amelyet
- az általa közvetlenül irányított vállalkozás közvetlenül irányít;
 - az általa közvetlenül irányított vállalkozással együtt közvetlenül közösen irányít;
 - a két vagy több általa közvetlenül irányított vállalkozás közösen irányít.
45. A Tpv. 23. § (3) bekezdés c) és d) pontjai az előzőek szerinti közvetett irányítási kapcsolatokat „végtelenítik”. Ily módon a vállalkozás az általa az előzőek szerint közvetetten irányított vállalkozás által közvetlenül irányított vállalkozásnak is közvetett irányítója, és a sor folytatódik addig a vállalkozásig, amely már nem irányít más vállalkozást.

⁴³ Vj-80/2003. 16) pont.

⁴⁴ Vj-29/2014. 15) pont.

⁴⁵ Vj-1/2015.

TERVEZET!

2.5. Irányítási jogok közti viszony

46. A Tpv. nem állít fel hierarchiát 23. § (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti irányítási módok között. Ezért, ha eltér egymástól a közös irányítók köre attól függően, hogy az a) vagy a b) pont kerül figyelembevételre, a taggyűlésnek vagy a vezető tisztségviselőknek a vállalkozás piaci magatartására – a vállalkozás működését szabályozó dokumentumok alapján – gyakorolható hatása alapján dönthető el, hogy melyik irányítási módnak van elsőbbsége.⁴⁶ Ez az elvi megközelítés alkalmazható abban az esetben is, ha a Tpv. 23. § (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti irányítási módok egyike alapján egyedüli irányítás, a másik alapján pedig közös irányítás lenne megállapítható,⁴⁷ illetve értelemszerűen arra az esetre is, ha a Tpv. 23. § (2) bekezdése a) pontja alapján az egyik, b) pontja alapján pedig egy másik vállalkozás minősül egyedüli irányítónak.
47. A vállalkozás irányítása szempontjából meghatározó jelentősége van annak, hogy mely fórum jogosult a vállalkozás éves üzleti tervének elfogadására.⁴⁸ Az üzleti terv ugyanis általában alapvetően meghatározza a vállalkozás követendő piaci magatartásának fő kereteit. Ezért főszabályként abban az esetben, ha az üzleti terv elfogadására a vállalkozás legfőbb szerve (közgyűlés, taggyűlés), vagyis vita esetén a többségi szavazati joggal rendelkező tulajdonos a jogosult, akkor a Tpv. 23. § (2) bekezdés a) pontja szerinti irányítás valósul meg. Ezzel szemben, ha az üzleti tervet az igazgatóság vagy az ügyvezetés fogadja el, akkor a Tpv. 23. § (2) bekezdés b) pontja az irányít, aki a vezetők tisztségviselők többségének kijelölési jogával rendelkezik. Lényeges azonban, hogy az üzleti tervet, illetve annak elfogadását nem lehet formálisan kezelni. Egy oldalról, ha az üzleti terv csak általános célkitűzéseket rögzít, akkor csak a vállalkozás működése egészének értékelésével dönthető el, hogy ki minősül a vállalkozás irányítójának.⁴⁹ Másoldalról viszont: az éves üzleti terv csak tipikus megjelenési formája a vállalkozás követni szándékozott piaci (üzleti) magatartására vonatkozó elképzelések rögzítésének, a hangsúly azonban nem formán, hanem a tartalom van. Így a vállalkozás ügyszabályzó testülete által kiadott olyan ajánlások, utasítások is ebbe a körbe tartoznak, amelyek célja a gyakorlati üzletpolitika és gazdasági célok rögzítése.⁵⁰

2.6. Az irányítási jog gyakorlása kockázati tőkealap esetében

48. A GVH a jogalkalmazási gyakorlatában figyelemmel van arra, hogy a kockázati tőkealap (Alap) olyan sajátos működésű vagyonszösszeg, amelynek piaci tevékenysége alapvetően a rendelkezésére álló tőkének vállalkozásokba történő befektetésére terjed ki.⁵¹ Ezzel is összefüggésben az Alap irányítási viszonyai – összhangban az Európai Bizottság gyakorlatával⁵² - csak esetről-esetre bírálhatók el.⁵³

⁴⁶ Vj-18/2007. 17. pont.

⁴⁷ Vj-69/2014. 14) pont.

⁴⁸ Vj-106/2014. 7) pont.

⁴⁹ Vj-17/2012. 27) pont.

⁵⁰ Vj-125/2015. 18) pont

⁵¹ Vj-108/2014. 16) pont.

⁵² EU fúziós közlemény (14)-(15) pont.

⁵³ Vj-93/2012. 20) pont.

TERVEZET!

49. Az Alap irányítási viszonyaival kapcsolatosan két kérdésre kell választ adni: a) ki irányítja az Alapot annak piaci tevékenysége (mindenekelőtt a befektetési és a kiszállási döntések) tekintetében,⁵⁴ b) ki irányítja az Alap (rész) tulajdonában lévő vállalkozásokat.
50. Az Alap befektetési jegyeit tulajdonolhatja nagyszámú kisbefektető,⁵⁵ illetve egy⁵⁶ vagy több⁵⁷ vállalkozás (a GVH eddigi gyakorlatában pénzügyintézet). A tulajdoni viszonyok azonban nem adnak egyértelmű választ arra, hogy ki irányítja az Alapot. Az Alapot ugyanis a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény (a továbbiakban: Kbtv.) 65. § (1) bekezdése alapján az Alapkezelő képviseli. Abban az esetben, ha az Alap befektetési jegyeinek többségi tulajdonosa és az Alapkezelő irányítója azonos vállalkozás⁵⁸ vagy vállalkozások,⁵⁹ akkor az Alap irányítása szempontjából nincs meghatározó jelentősége annak, hogy az Alapot a befektetési jegyek tulajdonosai vagy az Alapkezelő irányítja. Az Alap irányítója ugyanis mindenképpen a befektetési jegyek tulajdonosa: vagy közvetlenül (ha az Alap közvetlen irányítását nem adja át az általa irányított Alapkezelőnek), vagy közvetetten (ha átadja az Alapkezelőnek az Alap közvetlen irányítást). Abban az esetben azonban, ha az Alapkezelő többségi tulajdonosa (irányítója) nem (többségi) tulajdonosa az Alap befektetési jegyeinek,⁶⁰ akkor vizsgálni kell, hogy az Alapot a befektetési jegyek tulajdonosa(i) vagy az Alapkezelő irányítja.
51. Ha az Alap kezelési szabályzata vagy más dokumentumok nem rendelkeznek az Alap irányítójának személyére nézve, akkor az Alap irányításának joga a Kbtv. 65. § (1) bekezdése alapján főszabályként az Alapkezelőt kell, hogy megillessen.⁶¹ Ezért ebben az esetben az Alapnak valamely vállalkozás feletti irányításszerzése esetén az a vállalkozáscsoport, amelybe az Alapkezelő tartozik az összefonódással érintett vállalkozáscsoportnak minősül akkor is, ha ennek a vállalkozáscsoportnak a tagjai az Alapban nem tulajdonolnak befektetési jegyet.⁶²
52. Ha az Alap többségi tulajdonnal rendelkezik valamely vállalkozásban, akkor annak irányítójának minősül.⁶³ Gyakran azonban az Alapok nem szereznek többségi irányítást, hanem csak kisebbségit, és mellé a befektetés értékének védelméhez kapcsolódóan vétőjogot. Ilyen esetben lényeges, hogy ki gyakorolja a vétő jogot (különösen, ha az Alapot egy elkülönült személy kezeli), továbbá, ha értelmezhető, akkor az, hogy ezen vétőjogot gyakorolót ki irányítja. Ha az Alap kezelési szabályzata úgy rendelkezik, hogy az Alap tőkebefektetései között szereplő gazdasági társaság legfőbb szervének ülésén (közgyűlés, taggyűlés) személyre szóló írásbeli meghatalmazás alapján delegált személy(ek) látja(ák) el az Alapkezelő képviselőt, a meghatalmazást az Alapkezelőnek pedig az Alap adja, amely dönt a befektetések tisztségviselőjeként (igazgatósági tag, felügyelő bizottsági tag) kijelölhető személy(ek)ről, illetve azok megbízásáról, akkor az Alap minősül irányítónak. Ebben az esetben ugyanis az Alapot megillető vétőjogot a vezető tisztségviselők kijelölése és

⁵⁴ Vj-108/2014. 19) pont.

⁵⁵ Vj-33/2016. 6) pont.

⁵⁶ Vj-93/2012. 8) pont.

⁵⁷ Vj-108/2014. 1) pont.

⁵⁸ Vj-93/2012.

⁵⁹ Vj-108/2014.

⁶⁰ Vj-33/2016.

⁶¹ Vj-93/2012. 21) pont.

⁶² Vj-33/2016. 6) pont.

⁶³ Uo. 12) pont.

TERVEZET!

visszahívása tekintetében maga az Alap gyakorolja, és azt az Alapkezelő csak képviseli. Amennyiben például az Alap döntéshozó szervének tagjai egy pénzügyintézet delegáltjai, akkor az Alap portfóliójába került céltársaság vezető tisztségviselői kijelölése és visszahívása tekintetében a vétőjogot végső soron ez a pénzügyintézet gyakorolja.⁶⁴

2.7. Irányítás a felszámolás és a végelszámolás ideje alatt

53. A Tpv. 23. § (4) bekezdése szerint nem minősül irányításnak a felszámoló és a végelszámoló tevékenysége. A felszámolás (végelszámolás) alatt álló vállalkozás is végezhet azonban piaci tevékenységet. Ezért a Tpv. egyéb rendelkezései vonatkoznak a felszámolás vagy végelszámolás alatt álló vállalkozásra is.

54. Az előzőekből az is következik, hogy a Tpv. alkalmazásában egy felszámolás alatt álló vállalkozás irányítójának (közös irányítóinak) az(ok) a vállalkozás(ok) minősül(nek), amely(ek) a Tpv. 23. § (2) bekezdés a)–d) pontjaiban szereplő feltételek valamelyikének megfelel(nek), függetlenül attól, hogy irányítási jogai(ka)t (lehetőségei[ke)t] csak korlátozottan gyakorolhatja/gyakorolhatják.⁶⁵

2.8. A vállalkozáscsoport fogalma

55. A Tpv. 15. § (2) bekezdése az egymással közvetlen vagy közvetett irányítási kapcsolatban álló valamennyi vállalkozást egy vállalkozáscsoportba tartozónak minősíti. A meghatározás sajátossága, hogy nem egy irányba (az irányítási láncban felülről lefelé vagy alulról felfelé) építi fel a vállalkozáscsoportot, hanem abból a vállalkozásból kiindulva, amely a versenyfelügyeleti eljárás látókörébe került (pl. irányítást megszerző vállalkozás, irányítás alá kerülő vállalkozás).

56. Valamely vállalkozáscsoportnak a Tpv. alapján nem tagja az a vállalkozás, melyet a vállalkozáscsoport valamely tagja egy másik vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozással irányít közösen. Ebből az is következik, hogy a közösen irányított vállalkozás egyik közös irányítójával sem tartozik egy vállalkozáscsoportba. Az ugyanazon vállalkozások által közösen irányított vállalkozások azonban egy vállalkozáscsoportot alkotnak.⁶⁶

57. Szükségtelen az érintett vállalkozáscsoport egyértelmű meghatározása, ha annak hiányában is megállapítható az összefonódás-bejelentési kötelezettség fennállása, a beavatkozásra okot adó versenyhatások hiánya és a joghatóság. Ez a lehetőség fennáll akkor, ha az érintett vállalkozáscsoport szóba jöhető a) legszűkebb meghatározása mellett is fennáll az engedélykérési kötelezettség; valamint b) legtágabb meghatározása mellett sincsenek beavatkozásra okot adó káros versenyhatások és megállapítható a GVH joghatósága.⁶⁷

⁶⁴ Vj-93/2012. 21) pont..

⁶⁵ Vj-62/2001. 59) pont.

⁶⁶ Vj-12/2015. 16) pont.

⁶⁷ Vj-93/2016. 34) pont.

2.9. Állami és helyi önkormányzati többségi tulajdonban lévő vállalkozások irányítása

58. A Tpv. speciális szabályokat tartalmaz az állami vagy a helyi önkormányzati (a 2.9. részben a továbbiakban együtt: állami) többségi tulajdonban lévő vállalkozások függetlenségére nézve. A Tpv. 15. § (3) bekezdése értelmében függetlennek kell tekinteni azokat az állami többségi tulajdonban lévő vállalkozásokat, amelyek piaci magatartásuk meghatározásában önálló döntési joggal rendelkeznek. A fenti rendelkezés az önálló döntési jog tekintetében a Tpv. 27. § (3) bekezdésére hivatkozik, mely szerint az állami többségi tulajdonban lévő érintett vállalkozások nettó árbevételének kiszámításánál azt a gazdasági egységet alkotó vállalkozást kell számításba venni, amely piaci magatartásának meghatározásában önálló döntési joggal rendelkezik.
59. A Tpv. az „önálló döntési jog” és a „gazdasági egység” fogalmára sem ad külön meghatározást. A GVH által kialakított gyakorlat szerint a piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog nem értelmezhető másként, mint úgy, hogy az állam képviseletében a tulajdonosi jogokat gyakorló szervezet nem él irányítási jogaival, a gazdasági egység alatt pedig az ugyanazon állami holding vagy más irányítási centrum alá tartozó vállalkozások együttese értendő.⁶⁸ A fenti általános megközelítést a GVH határozataiban konkretizálta, egyben a fenti rendelkezésekkel összhangban értelmezte a Tpv. 26. § (5) bekezdése szerinti érintett vállalkozáscsoport fogalmát a többségi állami tulajdonú vállalkozásokra nézve.

2.9.1. A piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog

60. A Tpv. 15. § (3) bekezdés szerinti, a piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog nem a vállalkozás egy-egy konkrét magatartásához kapcsolódó fogalom, hanem olyan tartós állapot, amelyben az állam nem él többségi tulajdonán alapuló irányítási jogával. Az ezzel kapcsolatosan értékelendő döntések három fő csoportba sorolhatók:
- a vállalkozás működési módjához, alapvető szabályaihoz, felszámolásához, eladásához kapcsolódó döntések;
 - a vállalkozás üzletpolitikájához kapcsolódó stratégiai jellegű döntések (üzleti terv);
 - a vállalkozás napi működése.⁶⁹
61. A vállalkozás versenyjogi függetlensége szempontjából azon döntéseknek van jelentősége, melyek kifejezetten az érintett vállalkozás versenystratégiai (piaci) magatartásával vannak közvetlen összefüggésben. Ebből a szempontból főszabályként az üzleti terv elfogadása tekinthető meghatározó körülménynek. Ezért, ha a vállalkozás üzleti tervéhez az állam többségi tulajdonosi jogai gyakorlójának jóváhagyása szükséges, akkor a vállalkozásnak nincs önálló döntési joga.⁷⁰ Ez alól kivételt képezhet az alábbi két helyzet.
- Az üzleti terv csak általános célkitűzéseket rögzít.⁷¹

⁶⁸ Vj-55/2009. 12)-13) pontok.

⁶⁹ Vj-17/2012. 25) pont.

⁷⁰ Vj-17/2012. 27) pont.

⁷¹ Uo.

TERVEZET!

- Az üzleti terv elfogadására vonatkozó felhatalmazás csak formai. Az üzleti terv elfogadására való jogosultság ugyanis tartalmi szempont, melynek különösen akkor van jelentősége, ha az üzleti terv elfogadására jogosult személyében a bejelentési kötelezettség időpontját megelőzően nem sokkal változás áll be.⁷² Abból ugyanis, hogy a piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog
 - tartós állapot – az összefonódások vizsgálatának természetéből fakadóan – az következik, hogy hosszú távon, előre tekintő módon kell megítélni azt, hogy az üzleti terv elfogadásának körülményei miként alakulnak: nem elegendő az üzleti terv elfogadására adott formális felhatalmazás, szükséges az is, hogy a jogosult a felhatalmazással élve tartósan képes legyen az érintett vállalkozás versenystratégiájának befolyásolására.⁷³
62. Ha az üzleti tervet az állami vállalkozás vezető testülete (igazgatósága, ügyvezetése) önállóan – a tulajdonosi jogok gyakorlójától (pl. minisztertől) függetlenül – fogadja el, akkor az a körülmény, hogy a vezető testület tagjait a miniszter választja meg vagy hívja vissza, önmagában nem kérdőjelezi meg a vállalkozás Tpvt. szerinti függetlenségét. Az állami többségi tulajdonú vállalkozások esetén ugyanis a Tpvt. 15. § (1) szerint alkalmazandó Tpvt. 23. § (2) bekezdés b) pontjával szemben (mely szerint irányítást jelent, ha a vállalkozás jogosult egy másik vállalkozás vezető tisztségviselői többségének kijelölésére) a Tpvt. 15. § (3) bekezdése szerinti speciális szabály alkalmazandó, amely az állami tulajdonú vállalkozások függetlenségét kifejezetten a versenystratégiai (piaci) magatartások meghatározása szempontjából engedi értékelni, mely szempontból az üzleti terv jóváhagyása a meghatározó körülmény.⁷⁴
63. A Tpvt. 23. § (4) bekezdését az állami többségi tulajdonban lévő vállalkozásokra nézve is alkalmazni kell, vagyis a felszámoló és a végelszámoló tevékenysége az ilyen vállalkozások esetében sem minősül irányításnak. Ezért – összhangban a III.2.7. részben foglaltakkal – az állami többségi tulajdonban lévő vállalkozás függetlenségét (irányítási viszonyait) elszámolás és végelszámolás esetén is a Tpvt. 15. § (3) bekezdés szerint kell megállapítani.⁷⁵
64. A Tpvt. 15. § (3) bekezdését csak a közvetlenül állami többségű tulajdonú vállalkozások esetében kell alkalmazni. Az ilyen vállalkozáshoz tulajdonilag kapcsolódó vállalkozások esetében a függetlenséget nem a Tpvt. 15. § (3) bekezdése, hanem a Tpvt. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint általános szabályok alapján kell megítélni.⁷⁶
65. Amikor valamely ügylet esetében az összefonódásnak minősülés, az összefonódás-bejelentési kötelezettség fennállása, a káros versenyhatások hiánya és a joghatóság szempontjából is közömbös, hogy valamely vállalkozások függetlenek-e a többségi tulajdonosi jogok gyakorlójától, akkor az adott vállalkozások esetében nyitva hagyható, hogy rendelkeznek-e piaci magatartásuk meghatározása tekintetében önálló döntési joggal.⁷⁷

⁷² Vj-51/2012. 18) pont

⁷³ Uo.: Adott esetben ez a feltétel nem volt megállapítható, mert a vállalkozás Igazgatósága a megkapott felhatalmazással ténylegesen élni nem tudott, nem volt képes önálló üzleti terv elfogadására.

⁷⁴ Vj-17/2012. 32) pont.

⁷⁵ Vj-51/2012. 17) pont.

⁷⁶ Vj-51/2012. 17) pont.

⁷⁷ Vj-87/2013. 23)-24) pontok.

TERVEZET!

2.9.2. A gazdasági egység

66. A gazdasági egység a Tpvt. vállalkozáscsoport fogalmán belül értelmezhető. Az állami többségi tulajdonban lévő vállalkozások a Tpvt. 15. § (2) bekezdés szerinti vállalkozáscsoportot alkotnak ugyan, azon belül azonban az önálló döntési joggal rendelkező vállalkozások elkülönülnek, és [az általuk a Tpvt. 23. § (2) bekezdése szerint irányított vállalkozásokkal együtt] gazdasági egységeket alkotnak.⁷⁸ Az önálló döntési joggal nem rendelkező többségi állami tulajdonban lévő vállalkozások pedig a tulajdonosi jogok gyakorlójával együtt alkotnak egy gazdasági egységet. Az így meghatározott gazdasági egység egyben a Tpvt. 26. § (5) bekezdése szerinti olyan érintett vállalkozáscsoportnak minősül, amelynek nettó árbevételét a tulajdonosi jogok gyakorlója vagy valamely a gazdasági egységébe tartozó vállalkozás⁷⁹ által megvalósított összefonódás esetén figyelembe kell venni. Az államnak lehetősége van arra, hogy tulajdonosi jogai gyakorlását több ún. irányítási centrumra (minisztériumra, vagyongazdálkodó szervezetre) bízza. Ebben az esetben az előzőek döntési centrumként értelmezendők, és a különböző döntési centrumokhoz tartozó vállalkozások – döntési joguktól függetlenül – semmiképpen sem tartoznak egy gazdasági egységbe.⁸⁰
67. Két különböző minisztérium – egyéb körülmények hiányában – külön-külön döntési centrumot képez.⁸¹ Lehetséges olyan helyzet, hogy az állam tulajdonosi jogait valamely irányítási centrum (pl. minisztérium) egy másik irányítási centrumon (pl. vagyongazdálkodó szervezet) keresztül gyakorolja. Ha ez utóbbi irányítási centrum a hozzátartozó vállalkozások üzleti tervének elfogadására vonatkozó döntése tekintetében a minisztérium által utasítható, akkor ezek a vállalkozások egy gazdasági egységbe, és így egy érintett vállalkozáscsoportba tartoznak azokkal a vállalkozásokkal, amelyek esetében a minisztérium az állam tulajdonosi jogait (és ennek keretében az üzleti tervek elfogadását is) közvetlenül gyakorolja.⁸²

2.10. Közeli hozzátartozók által irányított vállalkozások

2.10.1. Közeli hozzátartozók ugyanazon vállalkozásban

68. A Ptk. 8:2. § (5) bekezdése alapján a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 1. pontja szerinti közeli hozzátartozók közvetlen és közvetett tulajdoni részesedését egybe kell számítani. Ezt a rendelkezést is figyelembe véve a GVH által kialakított gyakorlat abból indul ki, hogy ha az egymással *kölcsönösen* közeli hozzátartozói viszonyban álló természetes személyek külön-külön nem, de együttesen rendelkeznek a vállalkozás irányítását biztosító szavazati joggal, akkor arra vonatkozó külön megállapodás nélkül is szavazati jogaikkal összehangoltan élhetnek, egyebek mellett a vállalkozás piaci magatartásának tekintetében is. Erre tekintettel a tulajdonolt vállalkozás közös irányítóinak minősülnek [hasonlatosan az egy vállalkozáscsoportba tartozó, és így egymástól nem független vállalkozásokhoz (lásd 39. pont)].⁸³ Ha viszont valamely vállalkozásban ugyan több egymással közeli hozzátartozói viszonyban álló természetes személy is rendelkezik szavazati joggal, de valamelyikük egyedül is rendelkezik a vállalkozás irányítását biztosító szavazati joggal, akkor a vállalkozás

⁷⁸ Vj-17/2012. 28) pont.

⁷⁹ Vj-122/2015. 20) pont.

⁸⁰ Vj-17/2012. 29) pont.

⁸¹ Vj-109/2012. 21) pont.

⁸² Vj-122/2015. 21) pont.

⁸³ Vj-99/2016. 22) pont.

TERVEZET!

nem közös irányítás, hanem ennek a természetes személynek az egyedüli irányítása alatt áll.

69. A közös irányításhoz a *kölcsönös* közeli hozzátartozói viszony elengedhetetlen feltétel, mert valamely természetes személy két közeli hozzátartozója nem feltétlenül közeli hozzátartozója egymásnak is. Ezért, ha egy ilyen természetes személy mindkét közeli (de egymásnak nem közeli) hozzátartozójával képes az irányításhoz szükséges szavazattöbbséget biztosítani, vagyis a szavazattöbbség nem csak egyféle módon jöhet létre, akkor az ilyen vállalkozásnak a szavazati jogok alapján nincs irányítója⁸⁴ (vö. 43. pont).

2.10.2. Közeli hozzátartozók különböző vállalkozásokban

70. A Ptk. arra nézve nem tartalmaz rendelkezést, ha ugyanazok az egymással kölcsönösen közeli hozzátartozói viszonyban álló természetes személyek két vagy több vállalkozásban rendelkeznek közös irányításukat megalapozó szavazati joggal. Ennek két esete lehetséges.

71. Az egyik eset az, amikor a közös irányítással rendelkező közeli hozzátartozói kör azonos valamennyi vállalkozásban, mely esetben ezek a vállalkozások a Tpv. 15. § (1) bekezdésének második fordulata alapján („amelyeket ugyanazok a vállalkozások irányítanak”) egymástól nem függetlenek.

72. A másik eset az, amikor az egymással kölcsönösen közeli hozzátartozói viszonyban álló közeli hozzátartozók közül nem mindegyik rendelkezik szavazati joggal mindegyik vállalkozásban, mire tekintettel a nem függetlenségnek a Tpv. 15. § (1) bekezdése szerinti fenti feltétele nem áll fenn. Az életszerű feltételezés azonban az ilyen helyzetre nézve is az, hogy – figyelemmel a Ptk. által relevánsnak tekintett közeli hozzátartozói viszonyra – a közeli hozzátartozók az ilyen vállalkozások piaci magatartását meghatározó döntéseket egymással összehangoltan hozzák (és hozhatják is) meg. Másként: ezek a vállalkozások egymástól nem független vállalkozásként végezhetik piaci tevékenységüket.⁸⁵

73. Az előzőekre tekintettel a GVH gyakorlata azon alapul, hogy a Tpv. alkalmazásában főszabályként (amennyiben eltérő bizonyíték nem áll rendelkezésre)⁸⁶ a közeli hozzátartozó természetes személyeket (mint a Tpv. 1. § szerinti vállalkozásokat) egymástól nem független vállalkozásként kell kezelni. Ebből következőleg egymástól nem függetlennek minősülnek azok a vállalkozások, amelyekben az egymással kölcsönösen közeli hozzátartozói viszonyban álló természetes személyek külön-külön vagy bármilyen kombinációban együttesen irányítást biztosító szavazati joggal rendelkeznek.⁸⁷

⁸⁴ Vj-78/2008. 11) pont.

⁸⁵ Vj-99/2016. 23) pont.

⁸⁶ Ilyen bizonyíték lehet például egy közbeszerzési eljárásban tett olyan nyilatkozat, hogy a pályázatokat benyújtó, a közeli hozzátartozók különböző részalmazai által irányított vállalkozások egymástól függetlenek.

⁸⁷ Vj-99/2016. 24) pont.

IV. Az egyes összefonódás-típusok

1. Irányításszerzés

1.1. Változások az irányításban

1.1.1. Összefonódásnak nem minősülő változások

74. A Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerint összefonódásnak minősül, ha egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen közvetlen vagy közvetett irányítást (lásd III. 2.) szerez egy vagy több tőle független, de egymástól nem független vállalkozás felett. Az, hogy csak az irányításszerző vállalkozástól független vállalkozás feletti irányításszerzés minősül összefonódásnak azzal jár, hogy nem minősül összefonódásnak, ha a vállalkozás egy vele egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozástól veszi át valamely vállalkozás irányítását.
75. A Tpv. 23. § (1) és (2) bekezdése alapján egyértelmű, hogy ha egy – a szavazati jogok többségével rendelkező – vállalkozás további szavazati jogokat biztosító részvényeket, üzletrészeket szerez, akkor az nem minősül összefonódásnak, mert nem annak révén szerezte meg az irányítást, azzal ugyanis már korábban is rendelkezett. Értelemszerűen ugyanez a helyzet akkor is, ha olyan vállalkozás szerzi meg a szavazati jogok többségét, amely azt megelőzően a vezető tisztségviselők többségének kijelölési joga alapján már rendelkezett egyedüli irányítással.⁸⁸ Szintén nem minősül összefonódásnak az, ha jogszerűen a szerződésen alapuló vagy a tényleges irányítással rendelkezik valamely vállalkozás felett, és ez a vállalkozás szerzi meg a szavazati jogok többségét vagy a vezető tisztségviselők többségének kijelölési jogát ugyanazon vállalkozás esetében.
76. A fenti esetekben a vállalkozás irányításának mértéke, formája változott, az irányító (irányítók) személye azonban nem, ami – az előzőekben részletezettekben túlmenően – versenypolitikai szempontból sem indokolhat beavatkozást, mert nem érinti a versenyhelyzetet.

1.1.2. Összefonódásnak minősülő változások

77. Az előzőekkel szemben összefonódásnak minősülnek az olyan ügyletek, amelyek révén változik (szűkül, bővül vagy cserélődik) az irányítók köre. Ebben az esetben ugyanis a kieső, illetve a bekerülő irányító érdekeltégi viszonyai változást eredményezhetnek az irányított vállalkozás piaci magatartásában.
78. A Tpv. 23. § (2) bekezdésének b) pontja különálló irányítási formákként megkülönbözteti egymástól az egyedüli és a közös irányítást, ezért összefonódásnak minősül, ha valamely vállalkozás felett annak addigi közös irányítója egyedüli irányítást szerez. Ez a megközelítés versenypolitikailag is indokolt. A közös irányításnak a korábbi közös irányítók egyikének egyedüli irányítására történő átalakulása esetén ugyanis nem egyszerűen az irányítás módja (mint forma), hanem az irányítás tartalma is megváltozik. Az egyedüli irányítást megszerző vállalkozásnak

⁸⁸ Vj-31/1998. V. pont.

TERVEZET!

ugyanis utóbb már nem kell tekintettel lennie korábbi irányító társára (társaira). Ez egyebek mellett azt is jelenti, hogy ha az egyedüli irányítást megszerző vállalkozás egy vállalkozáscsoport tagja, akkor az egyedüli irányítása alá kerülő vállalkozás e csoport tagjává válik, ami növeli a koncentrációt, illetve befolyással lehet a vertikális kapcsolatokra.⁸⁹

79. Szintén összefonódásnak minősül, ha a közös irányítás nem alakul át ugyan egyedüli irányítássá, de csökken a közös irányítók száma. Ez, mint a csökkent számú irányítók közös irányításszerzése valósít meg összefonódást. A GVH-nak ez a megközelítése részben szemben áll a Bizottság gyakorlatával, mely szerint „amikor a művelet a közös irányítást végző tulajdonosok számának csökkenését vonja maga után, anélkül, hogy a közös irányításnak az egyedüli irányítással való felváltása megtörténne, az ügylet általában nem vezet bejelentésköteles összefonódáshoz.”⁹⁰ A GVH ettől eltérő gyakorlata azon alapul, hogy az irányítók számának akárhányról akárhányra történő csökkenése – mint a csökkent számú irányítók Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerinti közös irányítás szerzése – minden esetben összefonódásnak minősül. Az a körülmény pedig, hogy az irányítók számának csökkenése (egy vagy több, a vállalkozás tevékenységére hatást gyakorolni képes irányító kiesése) eredményezhet-e változást a közösen irányított vállalkozás piaci magatartásában, az összefonódás értékelése körében vizsgálandó. Nem szabad ugyanis semmilyen bizonytalanságot keletkeztetni abban a tekintetben, hogy adott tranzakció-típus összefonódásnak minősül-e vagy sem, mert a bejelentési kötelezettség elmulasztása súlyos jogkövetkezményekkel járhat (Tpv. 31. §, 78. §).⁹¹
80. Az irányítók számának egynél többre történő csökkenésének speciális esete, amikor a vállalkozás valamennyi megmaradó közös irányítója ugyanazon vállalkozáscsoport tagja (legalább egy kilépő közös irányító pedig nem). Az ilyen összefonódás ugyanis tartalmát (piaci következményeit) tekintve nem különbözik attól az esettől, amikor a közös irányítást egyedüli irányítás váltja fel. Az ilyen közös irányítású vállalkozás ugyanis az összefonódás következtében egy vállalkozáscsoportba kerül megmaradó közös irányítóival.⁹²
81. Szintén összefonódásnak minősülnek az olyan tranzakciók, amelyek következtében a vállalkozás (vagy több vállalkozás) egy másik vállalkozás feletti irányítás jogát a jövőben egy vagy több további vállalkozással közösen fogja gyakorolni,⁹³ vagy a közös irányítók köre úgy változik, hogy valamely közös irányító helyébe egy másik lép. Mindkét esetben van ugyanis legalább egy olyan vállalkozás, amely az adott tranzakció révén szerez közös irányítást, vagyis megvalósul a Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja. Ez a szabályozás tartalmi szempontból is lényeges. Egy új közös irányító belépése ugyanis (akár bővülés, akár csere révén) olyan új érdekeket jeleníthet meg (különösen az új közös irányító és az irányított vállalkozás közötti horizontális vagy vertikális kapcsolat esetén), amelyek alapvetően megváltoztathatják a közösen irányított vállalkozás piaci magatartását.⁹⁴

⁸⁹ Vj-146/1999. 9) pont.

⁹⁰ EU fúziós közlemény (90) pont.

⁹¹ Vj-40/2008. 32) pont és Vj-1/2013. 16) pont.

⁹² Vj-40/2014. 52) pont.

⁹³ Vj-50/2013. 19) pont.

⁹⁴ Vj-124/2008. 16) pont, Fővárosi Ítéletábra 2.Kf. 27.046/2013/5.

TERVEZET!

2. Szervezeti egyesülés

82. A szervezeti egyesülésnek a Tpvt. 23. § (1) bekezdés a) pontja [azonosan a Ptk. 3:44. § (1) bekezdésével] két esetét különbözteti meg:
- az összeolvadást, amikor az egyesülő vállalkozások mindegyike megszűnik, és helyettük új vállalkozás jön létre, amely az egyidejűleg megszűnő valamennyi vállalkozásnak általános jogutódja lesz, valamint
 - a beolvadást, amikor a beolvadó vállalkozás megszűnik, és általános jogutódja az egyesülésben részt vevő másik (befogadó) vállalkozás lesz.
83. Az összeolvadás és a beolvadás csak nem független vállalkozások által történő megvalósításuk esetén minősül összefonódásnak. Ez alól kivételt képezhet az ugyanazon vállalkozások által közösen irányított (és így a Tpvt. 15. § alapján egymástól nem független) vállalkozások összeolvadása vagy egyiknek a másikba történő beolvadása, ha a korábbi közös irányítóknak csak egyike (vagy a korábinál szűkebb köre) válik az egyesült vállalkozás egyedüli (vagy csökkent számú közös) irányítójává. Az ilyen helyzet azonban nem a Tpvt. 23. § (1) bekezdésének a) pontja, hanem annak b) pontja alapján minősül összefonódásnak, mint egy vállalkozás- vagy több vállalkozás közös irányítástervezése a tőle (tőlük) független egyesülő vállalkozások felett. A Tpvt. 15. § alapján ugyanis a közösen irányított vállalkozás valamennyi közös irányítójától függetlennek minősül.⁹⁵
84. A beolvadás speciális esete, amikor valamely céltársaság feletti irányítást megszerezni kívánó (A) vállalkozás által alapított leányvállalkozás beolvad a céltársaságba, és (A) vállalkozás az így egyesült vállalkozás felett szerzi meg az irányítást. A GVH gyakorlatában azonban a leányvállalkozásnak a céltársaságba történő beolvadása nem minősült önálló összefonódásnak, hanem olyan előzetes lépésnek, amely a tranzakció egyértelmű gazdasági céljának, (A) vállalkozásnak a céltársaság feletti irányítástervezésének a megvalósítását szolgálja.⁹⁶ (lásd még IV.5.1.1.).

3. Vállalkozásrész

85. A Tpvt. 23. § (1) bekezdés a) pontjának utolsó fordulata összefonódásnak minősíti azt, ha a vállalkozás vállalkozásrészé a vállalkozástól független másik vállalkozás részévé válik. A vállalkozásrész összefonódásként történő minősítése versenypolitikai szempontból meghatározó jelentőségű. Ugyanis a koncentráció – amely mesterséges növekedésének figyelemmel kísérése az összefonódás-bejelentési rendszernek, és az összefonódások versenyhivatali vizsgálatának alapvető funkciója – elsődlegesen nem vállalkozáshoz, hanem érintett árupiacokhoz kötődik. Ebből következőleg a Tpvt. 23. § (5) bekezdése is azt rögzíti, hogy vállalkozásrésznek minősülnek az olyan eszközök vagy jogok, amelyek megszerzése önmagában vagy az azokat megszerző vállalkozásnak már rendelkezésére álló eszközökkel és/vagy jogokkal együtt elégségesek a piaci tevékenység végzéséhez. Ha ugyanis ez a feltétel teljesül, akkor a vállalkozásrésznek egy másik vállalkozás számára történő eladása (átengedése) átrendezi – mégpedig mesterséges úton – adott áru tekintetében az érintett piaci arányokat: az átengedő vállalkozás piaci részesedése csökken (szélső esetben: nullára),

⁹⁵ Vj-95/2001. 16) pont.

⁹⁶ Vj-24/2013. 26) pont és Vj-100/2015. 19) pont.

TERVEZET!

míg az átvevő vállalkozásé növekszik. Mindez értelemszerűen változást eredményez az adott áru(k) esetében a koncentrációban.

86. A koncentráció versenyjogi szempontból nem vállalkozás, hanem vállalkozáscsoport szinten értelmezendő. Ezzel összhangban a Tpv. 23. § (1) bekezdés a) pontjának „a vállalkozás része a másik vállalkozás részévé válik” fordulata vállalkozáscsoport szintre is vonatkozik. Nevezetesen az olyan esetekre is, ha a vállalkozás vállalkozásrész vagy valamely vállalkozáscsoportba tartozó több vállalkozás vállalkozásrészei egy másik vállalkozáscsoportba tartozó egy vagy több vállalkozás részeivé válnak.⁹⁷
87. A vállalkozásrésznek a vállalkozáscsoport szintjén történő értelmezéséből következik az is, hogy a Tpv. 23. § (5) bekezdése ugyan a megszerző vállalkozás (és nem vállalkozáscsoport) rendelkezésére álló eszközöket és jogokat említi, a versenyfelügyeleti gyakorlat azonban azzal azonosan értékeli azt is, ha egy, a megszerző vállalkozással azonos vállalkozáscsoportba tartozó másik vállalkozás rendelkezik a szükséges eszközökkel és jogokkal.⁹⁸
88. A vállalkozásrész átengedése (átvétele) sokféle formában valósulhat meg. A vállalkozásrésznek minősülés legnyilvánvalóbb esete az, amikor egy gyáregység (üzemegység, részleg) kerül át egyik vállalkozástól a másik vállalkozáshoz. Egy ilyen egység ugyanis szinte szükségszerűen rendelkezik adott tevékenység önálló végzésének műszaki-gazdasági feltételeivel, amit a jövőben az átadó helyett az átvevő vállalkozás hasznosít(hat) majd.⁹⁹
89. Tartalmát és eredményét tekintve nem különbözik a teljes gyáregység megvásárlásától az az eset, amikor adott áru előállításához szükséges és elégséges gépek-eszközök kerülnek át az egyik vállalkozástól a másik vállalkozáshoz.¹⁰⁰
90. Az eddig említett esetekben a vállalkozásrész tárgyasult formát öltött (gyáregység, gép stb.). A tárgyi jelleg azonban nem elengedhetetlen feltétel. A gyártáshoz-forgalmazáshoz kapcsolódó jogok (védjegyek, ipari minták, know-how stb.) is vállalkozásrésznek minősülhetnek (akár önmagukban, azaz a gyártáshoz szükséges eszközök átadása nélkül is), ha azok átengedése következtében az azok felhasználásával előállítható áruk piacán a jövőben az átvevő vállalkozás jelenhet meg az átadó vállalkozás helyett. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy a vállalkozás rendelkezzen az adott áruk gyártásához szükséges eszközökkel.¹⁰¹
91. A jogok átengedésének a Tpv. 23. § (5) bekezdése által külön is nevesített esete, amikor a vállalkozás közvetlenül a vele szerződéses kapcsolatban álló ügyfelek állományát (a fogyasztókat) adja át egy másik (az adott fogyasztók kiszolgálásához szükséges eszközökkel és jogokkal rendelkező) vállalkozásnak, s ebből kifolyólag az átvevő vállalkozásnak lehetősége nyílik az átadó vállalkozás által korábban végzett piaci tevékenység folytatásával piaci részesedését növelni.¹⁰² Az előzőek szerinti

⁹⁷ Vj-99/2013. 31) pont és Vj-78/2014. 19) pont.

⁹⁸ Pl.: Vj-44/2005.

⁹⁹ Pl.: Vj-159/2007.

¹⁰⁰ Pl.: Vj-67/2008.

¹⁰¹ Pl.: Vj-205/2004.

¹⁰² Pl.: Vj-26/2002.

TERVEZET!

feltételek teljesülése esetén az ügyfélállomány átvétele akkor is vállalkozásrész megszerzésének minősül, ha az nem a Ptk. szerinti szerződés átruházással történik.¹⁰³

92. Vállalkozásrésznek minősül az ügyfélállomány akkor is, ha az egyes ügyfelek átvételéhez azok hozzájárulása is szükséges. Valamely tranzakció összefonódásként történő minősülésének ugyanis elégséges feltétele az átadó vállalkozás addigi forgalma (piaci részesedése) megszerzésének lehetősége (az összefonódás más formái esetében sincs garancia arra, hogy a megszerzett vállalkozás, vállalkozásrész addigi vevői, üzletfelei a megszerzőt választják majd üzleti partnerként). Ez egyben azt is jelenti, hogy az ügyfél hozzájárulás hiánya a tranzakció bejelentését nem teszi időelőttivé (lásd: VI.2.), továbbá azt is, hogy a teljes állományhoz kapcsolódó nettó árbevétel (mint maximálisan lehetséges forgalomnövekedést) kell figyelembe venni (lásd még: 155. pont).¹⁰⁴
93. A Tpv. 23. § (5) bekezdésének „ideértve a vállalkozás ügyfélállományát is” fordulata nem azt jelenti, hogy a vállalkozásrésznek szükségszerűen eleme az ügyfelek megszerzése, hanem azt, hogy speciális esetben az ügyfélállomány önmagában is alkothat vállalkozásrészt.¹⁰⁵
94. A munkaerő átvétele a vállalkozásrész bármely fenti (vagy alább bemutatott) formájának megvalósulása esetén ugyan elősegítheti a vállalkozásrész által korábban végzett tevékenységnek a megszerzője általi mielőbbi és hatékony folytatását, azonban nem elengedhetetlen feltétele a vállalkozásrészként történő minősítésnek.¹⁰⁶ Másoldalról a munkaerő átvétele önmagában nem minősül vállalkozásrésznek.
95. Az összefonódásnak a Tpv. 23. (1) bekezdésében foglalt egyes alakzatainak elhatárolása olyan jogszabály értelmezést feltételez, mely kizárja azt, hogy valamely alakzat más alakzat(ok) értelmezési tartományát egészében magába foglalja. Ennek megfelelően a vállalkozásrésznek a Tpv. 23. § (5) bekezdés szerinti fogalma nem azonosítható a vállalkozás üzletrészeinek (és az ahhoz rendelt szervezeti és vagyoni jogok) egészével. Ellenkező esetben ugyanis a Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja kiüresedne.¹⁰⁷

3.1. Outsourcing és vállalkozásrész

96. A Tpv. 23. § (5) bekezdése alkalmazásában – az Európai Bizottság gyakorlatától¹⁰⁸ eltérően – irreleváns, hogy az adott vállalkozásrész (át)vevője valóban végezni fog-e annak révén piaci tevékenységet, vagy azt csak az átadó (eladó) vagy csak saját maga részére fogja-e végezni. Elegendő azt belátni, hogy az átadásra kerülő eszközök vagy jogok – önmagukban vagy a megszerző vállalkozás rendelkezésére álló eszközökkel és jogokkal együtt – alkalmasak lehetnek a piaci tevékenység végzésére. Nem szabad ugyanis semmiféle bizonytalanságot keletkeztetni abban a tekintetben, hogy adott tranzakció-típus összefonódásnak minősül-e vagy sem, mert a bejelentés elmulasztása

¹⁰³ Vj-105/2014. 8) pont.

¹⁰⁴ Vj-13/2015. 12) pont.

¹⁰⁵ Vj-114/2014. 10. pont.

¹⁰⁶ Uo.

¹⁰⁷ Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.pk. 45.033/2016/6-I.

¹⁰⁸ EU fúziós közlemény (25)-(27) pontok

TERVEZET!

súlyos jogkövetkezményekkel járhat (Tpvt. 31. §, illetve 78. §).¹⁰⁹ A vállalkozásrész minősítésére vonatkozó magyar objektív megközelítés nagyobb biztonságot nyújt a piaci szereplőknek, hiszen megállapodásuk összefonódásnak minősülésére nézve nem kell bizonytalan mérlegelést végezniük. Amennyiben ugyanis az átkerülő vállalkozásrész felhasználásával a harmadik feleknek történő szolgáltatásnyújtás elvi lehetőségénél szigorúbb mérce érvényesülne (tényleges igénybevétel/szolgáltatásnyújtás), akkor az ügylet jogi minősítése ki lenne téve az utóbb bekövetkező körülményeknek. Márpedig – szemben a nem teljes funkciójú közös vállalkozással – az outsourcing megállapodás esetén az átkerülő vállalkozásrész felhasználása kizárólag az átvevőn múlik (nem kell hozzá a nem teljes funkciójú közös vállalkozás alapítóinak megegyezése), így az előzőekben említett helyzet könnyen előfordulhat.¹¹⁰

97. Az outsourcing megállapodások összefonódásnak minősülése szempontjából tehát a meghatározó körülmény az, hogy az átevő képes-e a megszerzett eszközök és munkavállalók felhasználásával harmadik felek részére is szolgáltatást nyújtani (ide értve, ha a szerződés ezt kifejezetten nem tiltja meg). Ebből következően nem minősül összefonódásnak az olyan outsourcing megállapodás, amely kifejezetten kizárja az átadott vállalkozás harmadik feleknek történő szolgáltatásnyújtását, vagy a felek ebben a körben nem teljes funkciójú közös vállalkozást alapítanak.¹¹¹ Ugyanakkor ez azt is jelenti, hogy önmagában nem zárja ki a magyar jog alatt az összefonódáskénti minősülést, ha az átadó korábban nem értékesített külső megrendelők felé.¹¹²

3.2. Bérleti szerződés és vállalkozásrész

98. Egy kiskereskedelmi üzlet bérleti jogának megszerzése önmagában nem jelenti azt, hogy a megszerző vállalkozásnak lehetősége nyílik egy másik vállalkozás addigi értékesítését adott érintett piacon átvenni, és ez által piaci tevékenységet folytatni.¹¹³ Egy bérleti szerződés tárgyát képező kiskereskedelmi ingatlan vonatkozásában csak akkor lehet beszélni vállalkozásrészről, ha:

- az ingatlanokban a bérleti szerződések megkötését közvetlenül megelőzően olyan tevékenység folyt, amelyet a bérbevevő végez, tehát a bérlet tárgyát képező helyszínekhez kapcsolódik bizonyos goodwill, mire tekintettel,
- a bérbevevő viszonylag rövid időn belül az ingatlanban saját know-how-jának, szakembereinek, a forgalmazandó áruk beszerzéséhez szükséges üzleti kapcsolatrendszer felhasználásával [vö. Tpvt. 23. § (5) bekezdése: „a megszerző vállalkozás rendelkezésére álló eszközökkel és jogokkal együtt”] képes lesz tovább folytatni az ingatlanban korábban végzett tevékenységet.¹¹⁴

99. Ilyen esetben ugyanis tekintettel arra, hogy az adott helyszínen a vásárlók hozzászokhattak az adott jellegű tevékenység folytatásához, nagy valószínűséggel az új üzemeltető képes lesz a korábbi üzemeltető fogyasztói által támasztott keresletet

¹⁰⁹ Vj-30/2014. 14) pont.

¹¹⁰ Vj-62/2014. 16) pont.

¹¹¹ Uo.

¹¹² Uo. 15) pont.

¹¹³ Vj-49/2013. 13) pont.

¹¹⁴ Uo. és Vj-10/2013. 21) pont.

TERVEZET!

megtartani.¹¹⁵ Lényeges, hogy üzlethelyiség vállalkozásrészi minősítését eredményező goodwill forrásának a bérbe adónak vagy annak vállalkozáscsoportjának kell lennie.¹¹⁶ Ez a követelmény abból vezethető le, hogy az összefonódás fogalmilag megköveteli a felek közötti akarategyezséget.¹¹⁷ Vagyis a vállalkozásrészi minősítés és az összefonódást létrehozó akarategyezésben részes fél között közvetlen összefüggésnek kell lenni.^{118 119}

100. Üzemegység vállalkozásrésznek minősül, ha annak bérbevételével (a benne megtalálható eszközök, készletek felhasználásával) folytatható az abban korábban végzett piaci tevékenység, amit elősegít, ha a vevő egyúttal a munkavállalókat is átveszi.¹²⁰

3.3. Ingatlan tulajdonjogának megszerzése

101. A bérleti jog átruházása kapcsán mondottak alkalmazhatók ingatlan tulajdonjogának a megszerzése kapcsán is.¹²¹ Ezért abban az esetben, ha az ingatlan tulajdonjogát olyan vállalkozás adja át, amely korábban abban vállalkozáscsoport szinten sem végzett üzleti tevékenységet, akkor a vállalkozásrészi minőséget adó goodwill lehetséges származtatójával való akarategyezés híján összefonódásról nem lehet beszélni.¹²²
102. Ingatlan tulajdonjogának megszerzése önmagában is minősülhet összefonódásnak, ha a tulajdonszerzés célja például az ingatlanhoz kapcsolódó bérbeadás (mint piaci tevékenység) tartós átvétele.¹²³

3.4. Vállalkozásrész és kizárólagos jog átruházás

103. Egy kizárólagosságot is tartalmazó forgalmazási szerződés versenyjogi megítélésére a Tptv. IV. fejezetének rendelkezései az irányadók.¹²⁴ Ezért egy forgalmazási szerződés megkötése önmagában semmiképpen sem valósíthat meg összefonódást, adott ügylet összefonódásként történő minősítése szempontjából is semleges értékelési kritérium. Összefonódás ezzel összefüggésben csak valamely forgalmazási tevékenység korábbi forgalmazótól történő átvételével valósulhat meg.

¹¹⁵ Vj-49/2013. 14) pont.

¹¹⁶ Uo.

¹¹⁷ Vj-38/2013. 16) pont.

¹¹⁸ Miként az a Vj-10/2013. sz. ügyben is kimutatható volt, amelyben az üzlethelyiség bérbeadója a korábbi hasonló tevékenységet folytató üzemeltető vállalkozáscsoportjának tagja volt.

¹¹⁹ A Vj-49/2013. sz. ügyben azonban az akarategyezés egy kiskereskedelmi lánc és egy nagy bevásárlóközpont között jött létre, miközben az üzlethelyiség vállalkozásrészi minősítését eredményező goodwill forrása közvetlenül nem a bevásárló központ, az ugyanis nem az ő tevékenységére volt visszavezethető, hanem az ott korábban működő másik kereskedelmi láncra. Ez a korábbi kereskedelmi lánc azonban egyszerűen csak felhagyott az üzlethelyiség üzemeltetésével, ezért megszakadt a vállalkozásrészi minősítéshez szükséges goodwill forrása és a kérdéses ügyletet akarategyezséggel létrehozó felek közti kapcsolat, ezért nem lehetett szó összefonódásról sem. Ezzel szemben a Vj-94/2013. sz. ügyben megállapítható volt, hogy a vállalkozásrészi minősítés forrásai (az egyébként különböző vállalkozáscsoportokhoz tartozó ingatlantulajdonos és a korábbi forgalmazó bérlő) az akarategyezés létrehozásában részt vettek, ekként az összefonódás megvalósult.

¹²⁰ Vj-114/2014. 10) pont.

¹²¹ Vj-120/2015. 12) pont.

¹²² Vj-120/2015. 13) pont.

¹²³ Vj-120/2015. 14) pont.

¹²⁴ Vj-94/2013. 16) pont.

TERVEZET!

Az ilyen tranzakció összefonódáskénti minősüléséhez többletelemként a vállalkozásrész fennállása mellett az irányítás tartós megváltozása is szükséges.

104. Annak értékelésekor, hogy a kizárólagosság megszerzése egyben vállalkozásrész formájában megvalósuló összefonódásnak minősül-e abból kell kiindulni, hogy minden, a gazdaság egésze szempontjából lényeges, mesterséges koncentrációnövekedés (vagyis amikor a vállalkozás nem szerves fejlődés eredményeként, a többi piaci szereplő akarata ellenére, hanem éppen ellenkezőleg, a vállalkozási struktúrának a valamelyikükkel történt megegyezésen alapuló tartós megváltoztatásával szerez piaci részesedést) versenyfelügyeleti ellenőrzés alá kerüljön. Mindebből következik, hogy csak az olyan kizárólagosságot is tartalmazó vertikális megállapodás értékelhető a Tpvt. VI. fejezete alapján, amely az azzal érintett tevékenység végzésének jogát a tevékenységet korábban végzőtől (illetve annak vállalkozáscsoportjától) származtatja, oly módon, hogy a tevékenységet korábban végző ilyen jellegű tevékenységével felhagy, azzal a céllal, hogy annak végzésének jogát (lehetőségét) tartósan a vevőre ruházhassa.¹²⁵ Az előzőeket figyelembe véve valamely tranzakció a Tpvt. 23. § (5) bekezdése szerinti vállalkozásrész megszerzésének minősül, ha

- a) két vállalkozás(csoport) között akarategyezés jön létre abban a tekintetben, hogy
 - aa) az egyik vállalkozás(csoport) felhagy valamely tevékenység végzésével,
 - ab) amelynek folytatásával tartósan valamely tőle független vállalkozást bíz meg, és
- b) e tevékenységet a másik vállalkozás(csoport) rövid időn belül folytatni képes a rendelkezésére álló és a tevékenységgel felhagyó vállalkozás(csoport) által részére átadott eszközökkel és (forgalmazási) jogokkal.¹²⁶

4. Teljes funkciójú közös vállalkozás

105. A teljes feladatkör ellátásának képessége azt jelenti, hogy a közös vállalkozásnak képesnek kell lennie az adott piaco(ko)n jelen lévők által végzett funkciók elvégzésére, azaz tartósan rendelkeznie kell az ebben a körben releváns áruk előállításához – az adott piac szereplőinek működését irányadónak véve, objektíve – szükséges materiális és immateriális eszközökkel, a napi működést végző alkalmazottakkal, az azt irányító vezetőséggel, adekvát pénzügyi háttérrel, és egyes esetekben hatósági engedélyekkel.¹²⁷

106. Ha egy közös vállalkozás alapításának célja más vállalkozás(ok) feletti irányítás megszerzése, mindaddig, amíg a közös vállalkozás tevékenysége nem terjed túl az irányítás megszerzésén és alapítói közös közvetett irányítási jogainak gyakorlásán, nem minősül teljes funkciójú közös vállalkozásnak.¹²⁸

¹²⁵ Vj-99/2013. 32) pont.

¹²⁶ Uo. 33) pont.

¹²⁷ Vj-27/2011. 24) pont

¹²⁸ Uo. 25) pont és Vj-25/2015. 14) pont

5. Összefüggő ügyletek

107. A GVH gyakorlatában két alapesetben kerülhet sor több ügylet egy eljárásban való elbírálására:

- amikor a külön-külön is összefonódásnak minősülő ügyletek (függetlenül attól, hogy önmagukban tekintve bejelentés-kötelesnek minősülnek-e) a köztük fennálló összefüggések miatt ténylegesen egyetlen Tptv. 23. § (1) bekezdése szerinti összefonódást valósítanak meg;
- amikor a külön-külön összefonódásnak minősülő ügyletek nem alkotnak ugyan egyetlen összefonódást, de azok piaci hatását a köztük fennálló kölcsönös összefüggés miatt csak egyetlen (vagy egyesített) eljárásban lehetséges egymásra tekintettel értékelni.

5.1. Egy összefonódásnak minősülő több ügylet

108. Az egy összefonódásnak minősülő ügyleteknek két alapesete különböztethető meg:

- Egymásra épülő ügyletek, amelyek mögött *egységes gazdasági cél* húzódik meg, melyet a tranzakció sorozat egyes lépései önmagukban nem, hanem csak együttesen képesek megvalósítani.
- Sorozatfelvásárlások, amelyek révén egy vállalkozáscsoport tagja(i) szereznek egyedüli (közös) irányítást¹²⁹ több olyan vállalkozás felett, amelyek ugyanazon vállalkozáscsoportnak a tagjai. Sorozatfelvásárlásnak minősül az is, ha különböző vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások szereznek közös irányítást több olyan vállalkozás felett, amelyek egy vállalkozáscsoportba tartoznak, és mindegyik irányításszerzésben részt vesz a különböző vállalkozáscsoportok legalább egy-egy tagja.

109. A fenti esetekben az ügyletek egyetlen összefonódásként történő kezelésének nem elengedhetetlen feltétele, hogy az ügyletek ugyanazon a napon jöjjenek létre. A tranzakció kezdő és záró lépése közötti időtáv tetszőlegesen hosszú lehet, annak nem a Tptv. rendelkezései, hanem a racionális végrehajtás szempontjai szabnak határt (ti., hogy a felek által elhatározott, és kölcsönösen elfogadott ügyletet általában nem célszerű hosszabb ideig függőben tartani).

5.1.1. Egységes gazdasági cél alapján egymásra épülő ügyletek

110. Az összefonódások ellenőrzésének célja a piaci struktúrára gyakorolt tartós változások nyomon követése. Ennél fogva közömbös, hogy az irányítást milyen konstrukcióban (mennyi lépcsőben, hány jogügylet révén) szereztek meg, feltéve, hogy végül egyetlen összefonódást alapoz meg. Az összefonódás valódi tartalmának, a piacon létrejövő tényleges tartós változás megítéléséhez – összhangban az Európai Bizottság gyakorlatával¹³⁰ – meg kell határozni az ügyletek mögötti valós gazdasági

¹²⁹ Itt és a továbbiakban, amikor az 5. pont az irányításszerzés fogalmát említi, abba beleértendők azok az esetek is, amikor valamely vállalkozásba egy másik vállalkozás beolvad, vagy egy másik vállalkozás része ezen vállalkozás részévé válik.

¹³⁰ Lásd: EU fúziós közlemény (38) pont.

TERVEZET!

célt. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a különböző ügyletek egyetlen összefonódást valósíthatnak meg, ha azok egymással kölcsönösen összefüggnek olyan módon, hogy az egyik ügyletre a másik nélkül nem került volna sor.

111. Egyetlen összefonódás állhat ezért fenn, ha ugyanaz(ok) a vásárló(k) az irányítást végső soron egyetlen üzleti tevékenység, vagyis egyetlen gazdasági egység felett, több, de egymást feltételező jogügylettel szerzik meg, függetlenül attól, hogy az eladók egyazon vállalkozáscsoportba tartoznak-e. Az egy összefonódásként való kezelésének ugyanakkor elengedhetetlen feltétele, hogy az egyes tranzakciókban az irányítást megszerző vállalkozások ugyanazon vállalkozáscsoportba tartozzanak. Mindezen követelmények – a versenyfelügyeleti tapasztalatok alapján – változatos formákban valósulhatnak meg. Ezért az, hogy egy ügylet-sorozat egy összefonódásnak minősül-e csak esetről-esetre bírálható el.
112. Az egy gazdasági célt megvalósító több összefonódás tipikus esete, amikor egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen két vagy több olyan vállalkozás felett szerez külön-külön is összefonódásnak minősülő irányítást, amely vállalkozások tevékenysége olyan módon függ össze egymással, hogy azok csak együttesen alkalmasak piaci tevékenységre, de legalábbis érezhető hatékonysági előnyökkel jár az együttes működtetés.¹³¹
113. Egy összefonódásnak minősül az is, amikor a céltársaság feletti irányítás megszerzéséhez több kisebbségi részesedés megszerzése szükséges, melyek közül legalább egy nem közvetlenül, hanem a céltársaságot tulajdonló vállalkozás feletti irányítás megszerzése révén kerül a céltársaság feletti irányítást megszerezni kívánó vállalkozás tulajdonába. Ez utóbbi irányításszerzés önmagában is összefonódásnak minősül. Ha azonban ez az irányításszerzés kizárólag a céltársaság feletti irányítás megszerzése érdekében történik (ami egyértelműen megállapítható abban az esetben, ha ez a vállalkozás nem végez piaci tevékenységet), akkor az nem minősül önálló összefonódásnak, hanem csupán a céltársaság feletti irányítás megszerzése eszközének.¹³²
114. Ugyanez a helyzet, amikor egy vállalkozás két olyan egymástól független vállalkozás felett szerez irányítást, melyek kizárólagos tevékenysége, hogy közösen irányítják azt a vállalkozást, mely vállalkozás (mint céltársaság) tevékenységének megszerzése érdekében szerez irányítást a vállalkozás a két közös irányító felett. A két közös irányító feletti külön-külön összefonódásnak minősülő irányításszerzéseknek ugyanis nincs önálló gazdasági céljuk (tartalmuk), azok csak együttesen, a céltársaság feletti közvetett irányítás megszerzése által kapnak ésszerű gazdasági tartalmat.¹³³
115. Az előzőek szerinti viszonylag általánosnak tekinthető ügylettípusok mellett további speciális helyzetekre nézve is megállapította a GVH, hogy egy több összefonódásból álló ügylet, annak gazdasági célja alapján egyetlen összefonódást valósít meg.¹³⁴
116. Az egyazon gazdasági célt megvalósító ügyletek közül nem minősülnek az összefonódás részének azok az ügyletek, amelyek önmagukban nem valósítanak meg összefonódást. Így például nem része az összefonódásnak a másik vállalkozás feletti közös irányítás megszerzése céljából alapított közös vállalkozás létrehozása, ha az

¹³¹ Vj-6/2015. 16) pont, Vj-35/2015. 22) pont és Vj-102/2015. 29) pont.

¹³² Vj-53/2012. 32) pont és Vj-78/2015. 17) pont.

¹³³ Vj-21/2013.

¹³⁴ Vj-88/2012., Vj-24/2013., Vj-2/2014., Vj-6/2014. és Vj-64/2014.

TERVEZET!

nem minősül a Tpv. 23.§ (2) bekezdés c) pontja alá eső un. teljes funkciójú közös vállalkozásnak.¹³⁵

5.1.2. Sorozatfelvásárlások

117. A sorozatfelvásárlás esetében nem szükséges annak külön vizsgálata, hogy az egyes lépésekre egymásra tekintettel került-e sor, azok egymást szükségképpen feltételezik-e. A Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja alapján ugyanis több egymástól nem független vállalkozás feletti irányításszerzés definíciószerűen egyetlen összefonódást valósít meg,¹³⁶ több egymástól nem független vállalkozás vállalkozásrészeinek megszerzése pedig a Tpv. 23. § (1) bekezdés a) pontja alapján minősül egyetlen összefonódásnak, mert a hivatkozott törvényhelynek a „vállalkozás része a másik vállalkozás részévé válik” fordulata vállalkozáscsoport szintre is vonatkozik (lásd 79. pont). Az előzőek alapján a Tpv. 23. § (1) bekezdése a) és b) pontjának együttes alkalmazásával sorozat felvásárlásnak minősül az is, ha egymástól nem független vállalkozások és azoktól nem független vállalkozások részeinek megszerzésére kerül sor ugyanazon vállalkozás vagy azonos vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások részéről.¹³⁷
118. Az egyetlen összefonódásnak minősülő sorozatfelvásárlás esetén előállhat, hogy az annak kezdő lépésével (lépéseivel) irányítás alá kerülő vállalkozás nettó árbevétele (vállalkozások együttes nettó árbevétele) nem éri el a Tpv. 24. § (1) bekezdése szerinti 1 milliárd forintos küszöbértéket. Ilyen esetben a sorozatfelvásárlás ezen első része nem esik bejelentési kötelezettség alá. Ezért a sorozatfelvásárlás csak azon lépéstől minősülhet bejelentésköteles összefonódásnak, amely lépéssel az irányítása alá kerülő vállalkozás nettó árbevétele önmagában vagy [figyelemmel a Tpv. 24. § (2) bekezdésére] az addig irányítás alá került vállalkozások nettó árbevételével együtt átlépi az 1 milliárd forintos küszöbértéket. Ilyen esetben a sorozatfelvásárlásnak kizárólag az e lépés és az azt követő lépések által alkotott második része vizsgálható. Ellenkező esetben ugyanis a GVH olyan összefonódásokat (az első rész lépéseit) is vizsgálná (és elvileg meg is tilthatná), amelyek – nem teljesítve a Tpv. 24. § (2) bekezdése szerinti feltételt – már végrehajthatók voltak. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az összefonódás értékelésekor kizárólag a sorozatfelvásárlás fentiek szerinti második [a 24. § (1) bekezdése szerinti bejelentési küszöb elérését eredményező] részének versenyhatásai vizsgálhatók. A versenyjogi értékelés során a sorozatfelvásárlás első (korábbi) részében irányítás alá került vállalkozások már mint az irányítást megszerző vállalkozáscsoport tagjai veendő figyelembe.¹³⁸
119. A több, egymástól nem független vállalkozás feletti (és így egyetlen összefonódásnak minősülő) irányításszerzésnek speciális esete az, amikor ugyanazon szerződéssel irányítás alá kerülő vállalkozások között van olyan külföldi vállalkozás, amely nem végez piaci tevékenységet Magyarország területén (nem ért el nettó árbevételt). Ilyen esetben, ha az összefonódás-bejelentés az irányításszerzések összességére (közte a külföldi vállalkozás feletti irányításszerzésre) vonatkozik, akkor

¹³⁵ Vj-25/2015. 14) pont.

¹³⁶ Vj-8/2013. 18) pont, Vj-29/2014. 14) pont és Vj-82/2014. 10) pont.

¹³⁷ Vj-93/2016. 18) pont.

¹³⁸ Vj-8/2013. 15) pont.

TERVEZET!

a GVH döntése kiterjed a külföldön honos (de Magyarországon nettó árbevétel nem elérő) vállalkozás feletti irányításszerzésre is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a GVH vizsgálhatná az összefonódás külföldi versenyhatásait.¹³⁹ Az előzők alapján ilyen esetben jogszerű az is, ha az összefonódás-bejelentés csak azon külföldön honos vállalkozásokra terjed ki, amelyek feletti irányításszerzés hatása érvényesülhet a magyar piacon.

5.2. Egyetlen eljárásban elbírálandó külön összefonódások

120. Két vagy több külön-külön összefonódásnak minősülő olyan ügyletet, amelyek a IV.5.1. részben foglaltak szerint nem alkotnak egyetlen összefonódást, a GVH egy versenyfelügyeleti eljárásban bírálja el, ha
- azok kölcsönösen összefüggenek,
 - azok ugyanazon napon jönnek létre, és
 - azokra vonatkozóan az erre kötelezett döntése szerint egy egységes összefonódás-bejelentést nyújtottak be vagy a különböző összefonódás-bejelentések benyújtására ugyanazon napon került sor.
121. Két vagy több összefonódás között akkor áll fenn kölcsönös összefüggés, ha mindegyik összefonódás esetében a bejelentés alapjául szolgáló nettó árbevételi adatok és az összefonódások szempontjából releváns piaci hatások, így mindenekelőtt a piaci részesedések csak egymásra tekintettel határozhatók meg. Ebből kiindulva a magyar versenyfelügyeleti gyakorlatban az összefonódások kölcsönös összefüggése az alábbi típusú ügyletek esetében volt megállapítható:
- Csereügyletek, amikor két vagy több vállalkozáscsoport tagjai cserélnék egymás közt kölcsönösen vállalkozásrészeket vagy szerzik meg kölcsönösen a másik által irányított vállalkozást. Ilyen esetekben a „cserébe” kapott vállalkozás (vállalkozásrész) megszerzője által megvalósított összefonódásnál az általa „cserébe” adott vállalkozás (vállalkozásrész) nettó árbevételét és piaci részesedését már nem kell figyelembe, és értelemszerűen ugyanez a helyzet a másik összefonódás esetében is. Erre tekintettel a két összefonódás csak együttesen bírálható el.¹⁴⁰ Az előzők szerinti kölcsönös összefüggést versenyjogi szempontból az sem kérdőjelezi meg, ha a felek által nem egyenértékűnek ítélt vállalkozások (vállalkozásrészek) „cseréjét” pénzmozgás is kíséri.
 - Az előzők szerinti csereügylethez versenyjogi tartalmát tekintve nagyban hasonlatos, amikor két vállalkozás(csoport) az általuk addig közösen irányított vállalkozásokat egymás között felosztják: a vállalkozások egyik része egyikük, másik részét pedig másikuk egyedüli irányítása alá kerül.¹⁴¹
 - Ugyanazon vállalkozáscsoport tagjai olyan vállalkozások felett szereznek irányítást (olyan vállalkozásrészek válnak részükké), amelyek nem azonos vállalkozáscsoportok tagjai (ezért a felettük történő irányításszerzések nem minősülnek a IV.5.1.2. szerinti egy összefonódást megvalósító sorozatfelvásárlásnak), és az egyes összefonódásokat az egységes gazdasági cél sem formálja a IV.5.1.1. alapján egyetlen összefonódássá. Ilyen esetben mindkét összefonódásra nézve az egyidejűleg a másik összefonódás révén

¹³⁹ Vj-72/2014. 16) és 23) pontok.

¹⁴⁰ Vj-83/2004. 11) pont.

¹⁴¹ Vj-54/2015. 24) pont és Vj-55/2015. 18) pont.

TERVEZET!

irányítás alá kerülő vállalkozás közvetett résztvevőnek minősülne. Ebből következőleg az egyik összefonódás esetében (feltételezve a másik összefonódás tudomásul vételét) nettó árbevételeként figyelembe kellene venni a másik összefonódással megszerzett vállalkozás (vállalkozásrész) nettó árbevételét, és viszont (ugyanilyen összefüggés áll fenn az egyes összefonódások piaci hatása tekintetében). Ezért a két összefonódás csak együttesen bírálható el.¹⁴²

- Az előzőhöz hasonló a helyzet, amikor közös irányításszerzés (vállalkozásrésznek közösen irányított vállalkozáscsoport valamely tagjának a részévé válása) esetén átfedés van a két összefonódásban irányítást (vállalkozásrészt) megszerző vállalkozáscsoportok között. Ebben az esetben azonban lényeges, hogy a két összefonódás esetében teljes átfedés van-e a közös irányítást szerző vállalkozáscsoportok körében. Teljes átfedés esetén ugyanis, ha az irányítás alá kerülő vállalkozások ugyanazon vállalkozáscsoport tagjai, akkor a IV.5.1.2. szerinti sorozatfelvásárlásról van szó. Ha viszont csak részleges az átfedés (például, ha a vállalkozás az egyik céltársaság felett egy másik vállalkozással közösen, egy további céltársaság felett pedig egyedül szerez irányítást),¹⁴³ akkor nem beszélhetünk sorozatfelvásárlásról, és így egyetlen összefonódásról. A IV.5.1.1. szerinti egységes gazdasági cél azonban ebben az esetben is egy összefonódássá formálhatja a két irányításszerzést.

122. Az egyes külön-külön összefonódásnak minősülő ügyletek közötti kölcsönös összefüggés tartalmi kérdés, melynél fogva az egy eljárásban történő elbírálásra az sem adhat alapot, ha az érintettek megállapodásaikban mindegyik összefonódás feltételeként jelölték meg a másik végrehajthatóságát. Ezért abban az esetben, ha a több ügylet közül csak az egyik feltételezi a másikat, vagyis olyan összefonódásokról van szó, amelyek közül az egyik logikailag megelőzi a másikat, akkor a GVH elsőként a logikailag a másikat megelőző összefonódást vizsgálja, és csak annak tudomásul vétele esetén foglalkozik a másik összefonódással. Ilyen helyzet áll elő, amikor a vállalkozás az általa megvalósított (Ö1) összefonódás mellett egy másik (Ö2) összefonódással elveszti az irányítást valamely általa irányított vállalkozás felett. Ekkor az (Ö1) összefonódásban figyelembe veendő nettó árbevétel és piaci hatás ugyan függ attól, hogy az (Ö2) összefonódás a GVH által tudomásul vételre kerül-e vagy sem, az (Ö2) összefonódás elbírálása azonban nem függ az (Ö1) összefonódás versenyjogi sorsától.¹⁴⁴

123. Az ugyanazon a napon létrejött összefonódásokra vonatkozó, de különböző napokon (akár egy nap különbséggel) benyújtott összefonódás-bejelentésekkel benyújtásuk sorrendjében foglalkozik a GVH. Ha a bejelentőnek az egyes összefonódások vizsgálatának sorrendjére nézve nincs preferencia-sorrendje, akkor célszerű egyetlen összefonódás-bejelentést benyújtani, amely esetében azonban a Tpv. 43/M. § (1) bekezdése szerinti igazgatási szolgáltatási díjat a külön-külön összefonódásnak minősülő ügyletek mindegyikére meg kell fizetni, aminek hiányában a bejelentés elintézésének 8 napos határideje sem indul meg. Lehetőség van ugyanazon a napon külön-külön összefonódás-bejelentéseket is benyújtani. Ebben az esetben azonban, ha a GVH észleli, hogy az összefonódások kölcsönösen összefüggenek, akkor a 70. § (1b) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén

¹⁴² Vj-9/2013. 56) pont.

¹⁴³ Vj-28/2015. 29)-30) pont és Vj-29/2015. 17)-18) pont (egyesített eljárások).

¹⁴⁴ Vj-6/2014. és Vj-7/2014. 47)-48) pont.

TERVEZET!

egyszerre vizsgálja az összefonódásokat, melyek mindegyikére nézve azonban meg kell fizetni a 62. § szerinti eljárási díjat is.

124. Előfordulhat, hogy az egymással összefüggő összefonódások ugyan külön-külön nem bejelentéskötelesek, de egymásra tekintettel igen (az egyik megvalósítását feltételezve a másik már igen, és viszont). Ilyen eset lehet például a Tpvt. 24. § (1) és (2) bekezdésének alkalmazásában, ha egy 0 forint nettó árbevétellel rendelkező vállalkozáscsoport tagja ugyanazon a napon kötött szerződésekkel szerez irányítást egy 15 milliárd forint feletti és egy 1 milliárd forint feletti nettó árbevétellel rendelkező (más vállalkozást nem irányító) vállalkozás felett;¹⁴⁵ vagy, a Tpvt. 24. § (1) bekezdésnek alkalmazásában az, ha egy 10 milliárd forint nettó árbevételű vállalkozáscsoport tagja szerez irányítást ugyanazon a napon kötött szerződésekkel két egyaránt 3 milliárd forint nettó árbevételű (más vállalkozást nem irányító) vállalkozás felett.¹⁴⁶ Az ilyen és hasonló esetekben a vállalkozásnak lehetősége van arra, hogy csak az egyik (mégpedig bármelyik) összefonódást jelentse be. Ezekben az esetben azonban a másik (bejelentés nélkül végrehajtható) összefonódás révén irányítása alá kerülő vállalkozást értelemszerűen vállalkozáscsoportja tagjaként (közvetett résztvevőként) már figyelembe kell vennie.

V. A bejelentési kötelezettség fennállása

1. Az összefonódással érintett vállalkozások, vállalkozáscsoportok

125. A Tpvt. 26. § az összefonódással érintett vállalkozások körének meghatározásakor abból indul ki, hogy abba minden olyan vállalkozás tartozék bele, amelynek piaci magatartására az összefonódás közvetlen hatást gyakorolhat. A kiindulópont – összhangban a nemzetközi versenyjogi gyakorlattal – az, hogy ha az összefonódásban közvetlenül részt vevő vállalkozás valamely vállalkozáscsoporthoz tartozik, akkor a csoporthoz tartozó valamennyi vállalkozás érintett vállalkozásnak minősüljön, feltéve, hogy az összefonódást követően, az annak révén bővülő vállalkozáscsoporthoz tartozik majd.

1.1. Közvetlen résztvevők

1.1.1. Közvetlen résztvevők közvetett közös irányításszerzés esetén

126. A Tpvt. 26. § (2) bekezdés b) pontjának az a rendelkezése, hogy közvetlen résztvevőnek minősülnek a közvetlen irányítást szerző vállalkozás közös irányítói, vállalkozásrész megszerzése esetén is alkalmazandó. A vállalkozásrész megszerzése ugyanis csak formáját tekintve különbözik a vállalkozás feletti irányításszerzéstől,

¹⁴⁵ Ilyen esetben az „elsőnek” tekintett összefonódás az irányításszerző vállalkozáscsoport 0 forintos nettó árbevétele alapján nem bejelentésköteles, a „második” összefonódás viszont mindenképpen az, mert az „első” összefonódásra tekintettel az irányításszerző vállalkozás csoport nettó árbevétele már biztos több, mint 1 milliárd forint.

¹⁴⁶ Ebben az esetben, bármelyik összefonódás „elsőnek” tekintése esetén az együttes nettó árbevétel (10+3=13) kevesebb, mint 15 milliárd forint, arra tekintettel viszont a „második” összefonódás már mindenképpen bejelentésköteles, mert az együttes nettó árbevétel (13+3=16) meghaladja a 15 milliárd forintot.

TERVEZET!

ezért a vállalkozásrészt megszerző vállalkozás közös irányítói is közvetlen résztvevőnek minősülnek a Tpvt. 26. § (2) bekezdés b) pontja alkalmazásában.¹⁴⁷

127. Speciális eset, amikor a közvetlen irányítást (vállalkozásrészt) szerző vállalkozás közvetett közös irányítást szerző közös irányítója maga is közös irányítás alatt áll (kétlépcsős közös irányítás). Egy ilyen helyzetben ugyanis az első lépcsőben közös közvetett irányítást szerző vállalkozás szerepe arra korlátozódik, hogy közvetítse (második lépcsős) közös irányítói egyeztetett akaratát a céltársaság irányítása tekintetében. Ezért a Tpvt. 26. § (2) bekezdése b) pontjának alkalmazásában a második lépcsős végső közös közvetett irányítók (mint a közvetett közös irányításszerzés tartalmi megvalósítói) minősülnek közvetlen résztvevőnek.¹⁴⁸

1.1.2. Közvetlen résztvevők egyedüli irányítás közös irányítássá alakulása esetén

128. Amennyiben két vagy több vállalkozás közvetlenül szerez irányítást egy további olyan vállalkozás felett, melyet azt megelőzően egyikük sem irányított egyedül, akkor közvetlen résztvevőnek a közös közvetlen irányítást megszerző vállalkozások és a közös közvetlen irányításuk alá kerülő vállalkozás minősülnek. Abban az esetben azonban, ha valamely vállalkozás addigi egyedüli irányítása alakul át egy vagy több további vállalkozással közös irányítássá, akkor az addig egyedül irányított vállalkozás nem minősül az összefonódás közvetlen résztvevőjének. Ez a vállalkozás ugyanis a Tpvt. 15. § (2) bekezdése alapján az összefonódást megelőzően még egy vállalkozáscsoportba tartozik egyedüli irányítójával, ezért a figyelembeveendő, az összefonódást megelőző irányítási viszonyok alapján nem közvetlen, hanem az egyedüli irányítását elvesztő vállalkozás vállalkozáscsoportja tagjaként közvetett résztvevőnek minősül.¹⁴⁹

2.1. A közvetett résztvevők

129. A Tpvt. 26. § (3) bekezdés az összefonódás közvetett résztvevőinek körét úgy határozza meg, hogy mindazon vállalkozás közvetett résztvevőként érintett vállalkozásnak minősüljön, amely valamelyik közvetlen résztvevővel azonos vállalkozáscsoportba tartozik. A vállalkozáscsoport fogalma tekintetében a (3) bekezdés a Tpvt. 15. § (2) bekezdésére hivatkozik vissza.

130. A Tpvt. 26. § (4) bekezdés szerint a közvetett résztvevők körének meghatározásakor figyelmen kívül kell hagyni azt a vállalkozást, amelynek az irányítási joga az összefonódás következtében megszűnik, valamint az ilyen vállalkozással egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozásokat, kivéve azt, amely közvetlen résztvevőnek minősül (vagyis amely felett az összefonódás következtében irányítást szereznek) és az általa irányított (közvetett résztvevőnek minősülő) vállalkozásokat. Ennek indokoltsága abból fakad, hogy a gazdasági verseny szempontjából kizárólag azok a vállalkozások bírnak jelentőséggel, amelyek az összefonódást követően az annak következtében bővülő vállalkozáscsoportba tartoznak majd. Márpedig az a vállalkozás, amelynek irányítási joga megszűnik nem

¹⁴⁷ Vj-80/2014. 16) pont.

¹⁴⁸ Vj-12/2015. 14) pont.

¹⁴⁹ Vj-110/2014. 26) pont.

TERVEZET!

ilyen, és nem tartoznak majd a bővülő vállalkozáscsoportba a hozzá az előzőek szerint kapcsolódó vállalkozások sem.

131. Az előzőek érvényesek beolvadás és összeolvadás esetén is. A beolvadó és az összeolvadásban részt vevő vállalkozások azon tulajdonosai, amelyek a befogadó vállalkozásban, illetve az összeolvadást követően létrejövő új vállalkozásban nem töltenek be irányító pozíciót, nem minősülnek közvetett résztvevőnek. Az ezen vállalkozásokhoz a fentiek szerint kapcsolódó vállalkozások értelemszerűen szintén nem közvetett résztvevői az összefonódásnak.
132. A vállalkozásrészt eladó vállalkozás (bár a Tpv. 52. aa) pontja alapján ügyfélnek minősül), valamint az azt (közvetlenül vagy közvetve) irányító és az utóbbiak által (közvetlenül vagy közvetve) irányított vállalkozások sem minősülnek közvetett résztvevőnek. Miután pedig egy vállalkozásrész nem rendelkezhet a Tpv. 23. § (2) és ebből következően (3) bekezdése szerinti irányítás képességével, a vállalkozásrészhez fogalmilag sem kapcsolódhatnak közvetett résztvevők.¹⁵⁰

1.3.Érintett vállalkozáscsoport

133. A Tpv. 26. § (5) bekezdése szerint érintett vállalkozáscsoport a közvetlen résztvevő és az ahhoz kapcsolódó közvetett résztvevők együttese. Az (5) bekezdés alkalmazásában érintett vállalkozáscsoportnak minősül az összefonódás közvetlen résztvevője önmagában is, ha nem kapcsolódnak hozzá közvetett résztvevők.¹⁵¹
134. Két vagy több ügylet egyetlen összefonódásként történő kezelése esetén (lásd: IV.5.1.) az összefonódás révén irányítás alá kerülő, de addig különböző vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások az egységes összefonódás szempontjából is elkülönülő érintett vállalkozáscsoportokat alkotnak.¹⁵² Ennek megfelelően, amikor az egymástól független vállalkozások feletti irányításszerzéseket az egységes gazdasági cél kapcsol össze egyetlen összefonódássá (lásd: IV.5.1.1.), akkor valamennyi irányítás alá kerülő vállalkozás esetében azok a vállalkozáscsoportok, amelyekbe az egyes irányítás alá kerülő vállalkozások külön-külön tartoznak, az egységes összefonódással érintett vállalkozáscsoportnak minősülnek.¹⁵³ Ezzel szemben, amikor egy vállalkozás valamely vállalkozásrész különböző, de piaci tevékenység végzésére csak együttesen alkalmas elemeit (például: ingatlanok, gépek, védjegyek) más-más eladótól szerzi meg, akkor a vállalkozásrész egésze minősül az egységes összefonódással érintett vállalkozáscsoportnak.¹⁵⁴ Az egyetlen összefonódásnak minősülő ügyletek másik típusa, a *sorozatfelvásárlás* (lásd: IV.5.1.2.) esetén a felvásárolt vállalkozások (vállalkozásrészek) definíciószerűen egy vállalkozáscsoportba tartoznak, így az együttes felvásárlásukkal megvalósított egyetlen összefonódásban is egy érintett vállalkozáscsoportot alkotnak.¹⁵⁵
135. A Tpv. 26. § (5) bekezdése szerinti érintett vállalkozáscsoport fogalma a Tpv. 27. § (3) bekezdésére figyelemmel a Tpv. 15. § (3) bekezdése alkalmazása esetén (tehát állami vagy önkormányzati többségi tulajdonban lévő vállalkozás esetében) akként értelmezendő, hogy a Tpv. 15. § (2) bekezdése szerinti vállalkozáscsoporton

¹⁵⁰ Vj-131/1997. 22) pont.

¹⁵¹ Vj-210/2005. 39) pont.

¹⁵² Vj-6/2015. 21) pont.

¹⁵³ Vj-35/2015. 26) pont.

¹⁵⁴ Vj-102/2015. 33) pont.

¹⁵⁵ Vj-82/2014. 13) pont.

TERVEZET!

belül érintett vállalkozáscsoportnak az a Tpv. 27. § (3) bekezdése szerinti gazdasági egység minősül, amely a Tpv. 15. § (3) bekezdése szerinti önálló döntéshozatali jogosítvánnyal rendelkezik (lásd még III. 2.9.).¹⁵⁶

2. Az összefonódással érintett vállalkozások forgalmának számítása

2.1. A forgalom számítás általános szabályai

136. A Tpv. – összhangban a nemzetközi gyakorlattal – kizárólag az összefonódásban részt vevő vállalkozások együttes piaci méretét kifejezni hivatott küszöbértékek feletti összefonódásokra írja elő a bejelentési kötelezettséget. A Tpv. 24. § (1) és (4) bekezdése főszabályként a nettó árbevételt használja küszöbértékként, melynek összegét a vállalkozások által kötelezően elkészítendő éves beszámoló tartalmazza. Ez alól kivételt képeznek a Tpv. 24. § (3) bekezdés szerinti vállalkozástípusok (biztosítóintézetek, befektetési szolgáltatók, pénztárak, valamint a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások), melyekre nézve a nettó árbevétel helyett a Tpv. 23. § (3) bekezdésben feltüntetett, az egyes vállalkozások éves beszámolójában szintén szereplő pénzügyi mutatókat kell figyelembe venni. A kivételeket az indokolja, hogy ezeknek a vállalkozás-típusoknak az éves beszámolójában vagy nem szerepel nettó árbevétel, vagy ha szerepel is, az nem reális kifejezője a vállalkozás piaci méretének, szemben a (3) bekezdés szerinti pénzügyi mutatókkal. (A továbbiakban, amikor nettó árbevétel kerül említésre, az alatt ezek a pénzügyi mutatók is értendők.) Olyan esetben, amikor az összefonódásban résztvevő vállalkozások között nem csak a Tpv. 24. § (3) bekezdése alá tartozó vállalkozások vannak, akkor mindegyik vállalkozás esetében a rá irányadó mutatót kell figyelembe venni nettó árbevételként.¹⁵⁷
137. A Tpv. 27. § (2) bekezdése alapján mind a magyarországi, mind a külföldön honos vállalkozások esetében kizárólag a Magyarországon eladott árukból elért nettó árbevételt kell számításba venni.
138. A nettó árbevétel meghatározásakor az egyes érintett vállalkozáscsoportok nettó árbevételének csak azon részét kell figyelembe venni, amely piaci magatartásnak minősülő tevékenységből származott, mert a Tpv. hatálya az 1. § alapján csak a vállalkozás piaci magatartására terjed ki. Másrészt viszont az a körülmény, hogy a vállalkozás piaci magatartásból származó bevételeit a rá érvényes szabályok [a Tpv. 24. § (3) bekezdésében nevesített eseteken túlmenően] nem nettó árbevétel formában nevesítik, nem zárja ki ezeknek a bevételeknek a nettó árbevétellel azonos kezelését a Tpv. 24. § alkalmazásában.¹⁵⁸

2.1.1. Az egymás közötti forgalom

139. A Tpv. 27. § (1) bekezdése szerint a nettó árbevétel számítása során nem kell számításba venni az azonos érintett vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozásoknak vagy azok részeinek egymás közötti forgalmát. A vállalkozáscsoporton belüli forgalom ugyanis nem valós piaci kapcsolat eredménye, hanem csupán annak a

¹⁵⁶ Vj-87/2013. 20) pont és Vj-88/2013. 17) pont.

¹⁵⁷ Pl.: Vj-94/2015.

¹⁵⁸ Vj-73/2008. 21) pont.

TERVEZET!

tulajdonosi döntésnek a folyománya, hogy valamely résztevékenységet nem gyáregység (üzemegység, részleg) formájában végeztet, hanem arra önálló gazdasági társaságot (vállalkozást) alapít. Tartalmát tekintve azonban az egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások egy gazdasági egységet képezve jelennek meg a piacon, így a vállalkozáscsoport valós piaci méretét (üzleti tevékenységének nagyságát) a csoportból kikerülő – vagyis a csoporton belüli forgalom nélküli – nettó árbevétel jellemzi reálisan.

140. Az egymás közötti forgalommal – más szavakkal: az érintett vállalkozáscsoport többi vállalkozása részére történő értékesítés nettó árbevételével – minden esetben az értékesítő vállalkozás nettó árbevételét kell csökkentenie, a vevő (az egymás közötti forgalmat befogadó) vállalkozásnak a számításba veendő nettó árbevételét az nem érinti. Az érintett vállalkozáscsoport tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozásra a Tpvt. 27. § (1) bekezdése nem vonatkozik, mert nem tagjai egyik érintett vállalkozáscsoportnak sem. Ezért a közösen irányított vállalkozás és az érintett vállalkozáscsoport tagjai közötti forgalom nem csökkenti a figyelembe veendő nettó árbevételt.

141. A figyelmen kívül hagyható egymás közötti forgalom meghatározásakor lényeges, hogy a céltársaság oldaláról az összefonódással érintett vállalkozáscsoportnak már nem tagja az irányítását elvesztő (vállalkozásrészt átadó) vállalkozás, az általa (a céltársaság és az annak irányítása alá tartozó vállalkozások kivételével) irányított vállalkozások, továbbá az irányítást elvesztő vállalkozást irányító vállalkozások és az azok által irányított vállalkozások. Ezért kizárólag a céltársaság és az annak irányítása alá tartozó vállalkozások közötti forgalommal csökkenthető a nettó árbevétel (beleértve a céltársaság által irányított vállalkozások közötti forgalmat is) a Tpvt. 27. § (1) bekezdése alapján. Ugyanebből következőleg a vállalkozásrész és az azt értékesítő vállalkozás közötti forgalom nem minősül levonhatónak a vállalkozásrész nettó árbevételéből.¹⁵⁹ Az előzőek egyben azt is jelentik, hogy ha a céltársaság más vállalkozást nem irányít, akkor a nettó árbevétele nem csökkenthető. Vállalkozásrész megszerzése esetén ez mindenképpen fennáll, a vállalkozásrész ugyanis nem rendelkezhet irányítással más vállalkozás felett.

2.1.2. Közösen irányított vállalkozás forgalma

142. A Tpvt. rendelkezései élesen elkülönítik egymástól az azonos vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások által közösen irányított vállalkozásokat [15. § (2) bekezdés d) pont] azoktól a vállalkozásoktól, amelyeket különböző vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások irányítanak közösen. Az előbbiek közös irányítóikkal azonos vállalkozáscsoportba tartoznak, amivel szemben az utóbbiak egyik irányítójukkal sem tartoznak egy vállalkozáscsoportba. Ez a különbségtétel érvényesül az összefonódással érintett vállalkozáscsoportok nettó árbevételének meghatározásakor is: az összefonódással érintett vállalkozáscsoport tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozás nettó árbevételét ugyan figyelembe kell venni a küszöbszámok szempontjából [Tpvt. 24. § (1) és (4) bekezdés], azonban csak olyan arányban, amilyenben az adott vállalkozáscsoport a közös irányításban részt vesz. Ezt rögzíti a Tpvt. 27. § (5) bekezdése, mely szerint a közösen irányított vállalkozás nettó árbevételét egyenlő arányban kell megosztani az azt irányító

¹⁵⁹ Vj-115/2013.) pont.

TERVEZET!

vállalkozások között oly módon, hogy az azonos vállalkozáscsoporthoz tartozó vállalkozásokat az irányítási arány számítása szempontjából egynek kell tekinteni. Ez tehát azt jelenti, hogy a közösen irányított vállalkozások nettó árbevételét végső soron nem vállalkozások, hanem vállalkozáscsoportok között kell egyenlő arányban felosztani, mégpedig nem csak a közvetlenül közösen irányított vállalkozásét, hanem ez utóbbi által irányított (és így vele egy vállalkozáscsoportba tartozó) vállalkozásokét is.

143. Közös közvetett irányításszerzés esetén a közvetlen egyedüli irányítást szerző vállalkozáshoz kapcsolódó érintett vállalkozáscsoport nettó árbevételét is meg kell osztani az azt közösen irányító (és szintén közvetlen résztvevőnek minősülő) vállalkozások között. Ebből adódóan a halmozódás (kétszeres számbavétel) elkerülése érdekében ez a nettó árbevétel már nem vehető figyelembe a közvetlen irányítást szerző vállalkozás nettó árbevételeként. Ezért közvetett közös irányításszerzés esetén a közvetlen irányítást szerző vállalkozáscsoport nettó árbevételeként minden esetben 0-át kell figyelembe venni.
144. Kétlépcsős közvetett közös irányítás esetén a vállalkozáscsoportonként történő felosztás azt jelenti, hogy a vállalkozás nettó árbevételét annyi részre kell egyenlő arányban felosztani, ahány különböző vállalkozáscsoportba tartozó végső közvetett irányítója van. Így, ha a (V) vállalkozást (B) vállalkozással közösen egy olyan (A) vállalkozás irányítja, amelyet (B) egy további (C) vállalkozással szintén közösen irányít, akkor (V) végső közös irányítóinak (B) és (C) minősülnek, ezért köztük kell fele-fele arányban megosztani (V) nettó árbevételét.¹⁶⁰

2.1.3. Előző évi nettó árbevétel

145. A Tptv. 27. § (6) bekezdése szerint a nettó árbevételt az összefonódás-bejelentés benyújtásának időpontjában rendelkezésre álló utolsó hitelesen lezárt üzleti évre vonatkozó éves beszámoló vagy egyszerűsített beszámoló szerinti nettó árbevétel alapján kell meghatározni, akkor is, ha azt követően már rendelkezésre állnak az előző üzleti évre vonatkozó hiteles adatok.¹⁶¹ A rendelkezés „utolsó hitelesen lezárt” megszorítását az indokolja, hogy az év első hónapjaiban (illetve a vállalkozásnak a naptári évtől eltérő üzleti évének a lezárását követő néhány hónapban) az összefonódás évét megelőző üzleti évre nézve objektíve nem állhatnak a vállalkozás rendelkezésére a nettó árbevételre vonatkozó hiteles adatok.
146. A végrehajtást követően bejelentett összefonódások, illetve összefonódás-bejelentés hiányában a Tptv. 70. § (1a) bekezdés a) pontja vagy (1c) bekezdése alapján hivatalból indított eljárásban vizsgált végrehajtott összefonódások esetében a végrehajtás időpontjában rendelkezésre álló utolsó hitelesen lezárt üzleti év nettó árbevételét kell figyelembe venni, tekintettel arra, hogy az összefonódás végrehajtását megelőző nap az utolsó időpont, ameddig az összefonódás előtti helyzet – amelyre tekintettel az összefonódás jelentette változás megítélhető – még fennállt.
147. Abban az esetben, amikor a tényleges irányítás megszerzése nem köthető egyértelműen valamely konkrét időponthoz, akkor főszabályként (a tényleges irányítás

¹⁶⁰ Vj-65/2015. 20) pont.

¹⁶¹ Vj-7/2014. 32) pont.

TERVEZET!

megszerzésének időpontjától függetlenül) az összefonódás-bejelentés benyújtását megelőző évi nettó árbevételét kell figyelembe venni.¹⁶²

148. Jóllehet a bejelentési kötelezettség vizsgálata tekintetében az érintett vállalkozások előző évi nettó árbevételét kell figyelembe venni, a közvetett résztvevők körének a meghatározásakor nem az előző évi, hanem az összefonódás bejelentésének időpontjában érvényes állapot az irányadó. Ennek megfelelően, ha egy vállalkozáscsoport az összefonódás évében az adott összefonódás bejelentését megelőzően egy másik összefonódás révén bővült valamely vállalkozással vagy vállalkozásrészsel, akkor annak az előző évi nettó árbevételét is figyelembe kell venni, annak ellenére, hogy az összefonódást megelőző évben még nem tartozott az adott vállalkozáscsoporthoz. Ez fordítva is igaz: ha a vállalkozáscsoportba a megelőző évben még beletartozott valamely vállalkozás vagy vállalkozásrész, de az összefonódás-bejelentés időpontjában már nem, akkor ennek a vállalkozásnak vagy vállalkozásrésznek a nettó árbevételét nem kell figyelembe venni.¹⁶³ Szintén nem kell figyelembe venni annak a vállalkozásnak vagy vállalkozásrésznek a nettó árbevételét, amely az adott összefonódáshoz kapcsolódóan kiválik az összefonódásban résztvevő valamelyik vállalkozáscsoportból.¹⁶⁴

2.2. A forgalom számítás speciális szabályai

2.2.1. Külföldön honos vállalkozás nettó árbevétele

149. A külföldön honos vállalkozásnak a Magyarország területén eladott árukból elért nettó árbevétele számításakor a magyar vállalkozástól külföldi devizában kapott összeget a Tpv. 27. § (7) bekezdése alapján az MNB által közzétett, az adott vállalkozás üzleti évének lezárásakor érvényes deviza-középfolyammal kell forintra átszámítani.
150. Ha a külföldön honos vállalkozásnak van magyarországi leányvállalkozása, és áruit Magyarországon azon – és csak azon – keresztül hozza forgalomba, akkor a külföldi vállalkozás forgalmának a pontos meghatározása nem szükséges. Az ugyanis teljes egészében a Tpv. 27. § (1) bekezdése szerinti egymás közötti forgalomnak minősül.¹⁶⁵
151. Mindenképpen szükséges a külföldön honos vállalkozás nettó árbevételének meghatározása, ha külföldön honos vállalkozás szerez irányítást magyarországi vállalkozás felett,¹⁶⁶ vagy magyarországi vállalkozás szerez irányítást külföldön honos vállalkozás felett.¹⁶⁷
152. Két külföldön honos vállalkozás között létrejött összefonódásra a Tpv. hatálya az 1. § alapján akkor terjed ki, ha annak hatása a Magyarország területén érvényesülhet. Az a körülmény azonban, hogy a két külföldi vállalkozás által végrehajtott összefonódásról az állapítható meg, hogy annak ténylegesen nincsenek

¹⁶² Vj-196/2005. 27) pont.

¹⁶³ Vj-155/2008. 59) pont, Vj-18/2009. 12) pont és Vj-91/2015. 19) pont.

¹⁶⁴ Vj-117/2010.

¹⁶⁵ Vj-124/2000. 22) pont.

¹⁶⁶ Pl.: Vj-38/2013.

¹⁶⁷ Pl.:70/2000.

TERVEZET!

magyarországi versenyhatásai, nem jelenti azt, hogy arra nem terjed ki a Tpv. hatálya. Minden olyan külföldiek által végrehajtott összefonódás a Tpv. hatálya és adott esetben összefonódás-bejelentési kötelezettség alá esik ugyanis, melyre nézve a Tpv. 24. § szerinti küszöbszámok – a Tpv. 27. §-ára figyelemmel – teljesülnek. Másként fogalmazva: a Tpv. bejelentési küszöbszámai az 1. § szerinti hatály szabályának konkretizálását jelentik a bejelentés kötelezettsége szempontjából, hasonlóan az EU fúziós rendelet 1. cikke hatály fejezetében szereplő küszöbszámokhoz.¹⁶⁸

2.2.2. Vállalkozásrész nettó árbevétele

153. A Tpv. 27. § (4) bekezdése alapján vállalkozásrész esetében az azt alkotó eszközök és jogok hasznosításával elért nettó árbevétel kell figyelembe venni. Ez a megfogalmazás (miután a vállalkozásrészt nem köti az azt értékesítő vállalkozáshoz) egyértelműen kizárja az összefonódás-bejelentési kötelezettség olyan módon történő elkerülését, hogy a vállalkozásrészt korábban működtető vállalkozás azt egy újonnan alapított vállalkozáson vagy egy olyan vállalkozáson keresztül értékesíti, amely esetében a vállalkozásrész megszerzése nem esett összefonódás-bejelentési kötelezettség alá.¹⁶⁹
154. A vállalkozásrész nettó árbevételére nézve a vállalkozás mérlegében nincsenek adatok. Azt a vállalkozás egyéb nyilvántartásaiból kell meghatározni: az átadott vállalkozásrészhez (az értékesített eszközökhöz és jogokhoz) kapcsolódó áruból elért előző évi nettó árbevételek összegeként. Ha erre még becsléssel sincs mód, vagyis a (feltételezett) „vállalkozásrész”-hez nem rendelhető nettó árbevételi összeg – és így piaci részesedés sem –, akkor az adott ügyletet nem is lehet vállalkozásrész átadás-átvételének, vagyis összefonódásnak minősíteni.
155. Ha a felek úgy állapodnak meg valamely (vállalkozásrészt képező) ügyfélállomány átadás-átvételéről, hogy ahhoz az érintett ügyfelek hozzájárulása is szükséges, akkor a megállapodás megkötésekor még nem egyértelmű, hogy ténylegesen hány ügyfél alkotja a vállalkozásrészt. Ilyen esetben is a megállapodás szerint átadni-átvenni szándékozott teljes ügyfélállományhoz kapcsolódó nettó árbevétel kell figyelembe venni. Ezt ugyanis mindenképpen szükségessé teszi az, hogy a feleknek az összefonódás-bejelentés benyújtásakor a szándékaik szerint bekövetkező helyzet alapján kell tudniuk megítélni a bejelentési kötelezettség fennállását, és az összefonódás várható hatásait, ami csak a teljes átadni-átvenni szándékozott ügyfélállomány figyelembevétele esetén egyértelmű. Ez a megközelítés következik az összefonódások vizsgálatára irányuló eljárás jellegéből is, melynek célja annak felmérése, hogy az összefonódás következtében milyen piaci méretű vállalkozás alakul(hat) ki, és annak milyen lesz a várható piaci helyzete.¹⁷⁰
156. Olyan esetben, amikor az összefonódás keretében az irányítás alá kerülő vállalkozásba egy vagy több, az összefonódást megelőzően még tőle nem független vállalkozások vállalkozásrészei kerülnek bevitelre, akkor az irányítás alá kerülő vállalkozás nettó árbevételeként ezen vállalkozásrészek nettó árbevételét is figyelembe

¹⁶⁸ Vj-91/2015. 24) pont.

¹⁶⁹ Vj-10/2013. 30) pont.

¹⁷⁰ Vj-13/2015. 16) pont és Vj-83/2015. 18) pont.

TERVEZET!

kell venni, mert ezeknek a vállalkozásrészeknek a megszerzése tartalmilag az összefonódás részét képezi.¹⁷¹

157. Előfordulhat, hogy a vállalkozásrész egy olyan bérlemény, amelynek bérbeadója a vállalkozáscsoport kizárólag bérbeadással foglalkozó tagja, miközben a vállalkozásrészi minősítést eredményező goodwill forrása ugyanannak a bérbeadói vállalkozáscsoportnak egy másik tagja. Ilyen esetben a Tpv. 23. § (5) bekezdés szerinti vállalkozásrészként történő minősítést megalapozó vállalkozáscsoport tag által elért nettó árbevétel kell figyelembe venni, amely nem a bérbeadási tevékenységet végző vállalkozás, hanem az ugyanazon vállalkozáscsoportnak az a tagja, amely a bérleményben piaci tevékenységet végzett, és így a bérlemény helyszínén rá tekintettel alakulhatott ki a goodwill.¹⁷²

2.3. A küszöbértékekhez való viszony vizsgálata

2.3.1. A 15 milliárd forintos küszöbérték

158. A Tpv. 24. § (1) bekezdése alapján az összefonódás bejelentési kötelezettség elsődleges feltétele, hogy az érintett vállalkozáscsoportoknak az V.2.2 részben foglaltak szerint számított együttes nettó árbevétele haladja meg a 15 milliárd forintot.

2.3.2. Az 1 milliárd forintos küszöbérték

159. A piaci méret egy viszonylag csekély mértékű növekedése nem valószínű, hogy alapot adhat versenyaggályokra. Ezért a Tpv. 24. § (2) bekezdésének második fordulója szerint a bejelentési kötelezettség további szükséges feltétele, hogy legyen legalább két olyan érintett vállalkozáscsoport, amelynek az V.2.2. részben foglaltak szerint számított nettó árbevétele 1 milliárd forint felett van.

160. Az egyedüli irányítás közös irányítássá történő átalakítását nem kell bejelenteni a GVH-hoz, ha a 15 milliárd forint feletti nettó árbevétellel rendelkező vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozás az általa egyedül irányított 1 milliárd forint feletti vállalkozás felett olyan vállalkozással osztja meg az irányítási jogot, amely 1 milliárd forint alatti nettó árbevétellel rendelkező vállalkozáscsoportba tartozik. Az egyes vállalkozáscsoportokhoz kapcsolódó nettó árbevétel ugyanis az összefonódást megelőző állapotra nézve kell meghatározni, és akkor a közös irányítás alá kerülő vállalkozás még egy vállalkozáscsoportba tartozott az egyedüli irányítását a másik (1 milliárd forint nettó árbevétel alatti vállalkozáscsoportba tartozó) vállalkozással megosztó vállalkozással. Vagyis nincs két olyan vállalkozáscsoport, melynek a nettó árbevétele 1 milliárd forint felett van.¹⁷³

161. A közös irányítás egyedüli irányítássá történő átalakulása esetén a bejelentési kötelezettség feltétele az, hogy az egyedüli irányítás alá kerülő vállalkozás nettó árbevétele meghaladja a 2 milliárd forintot. Az összefonódást megelőző helyzetben ugyanis az egyedüli irányítást megszerző vállalkozáscsoport nettó árbevételébe

¹⁷¹ Vj-6/2014. 16) pont.

¹⁷² Vj-10/2013. 30) pont.

¹⁷³ Vj-110/2014. 26) pont.

TERVEZET!

beleszámított az addig közösen irányított vállalkozás nettó árbevételének a fele, így az egyedüli irányítást szerző vállalkozáscsoportnak az összefonódás következtében elért nettó árbevétel-növekmény legfeljebb a 2 milliárd forint 50 százaléka, vagyis legfeljebb 1 milliárd forint.¹⁷⁴ Ez a megközelítés a közös irányítók számának akárhányról akárhányra történő csökkenése esetén alkalmazandó. Így például, ha az irányítók száma háromról csökken egyre, akkor az egyedüli irányítás alá kerülő vállalkozás 1,5 milliárd forint feletti nettó árbevétele esetén kell bejelenteni (ti. az 1,5 milliárd forint harmada, vagyis 500 millió forint az összefonódást megelőző helyzetben az egyedüli irányítást szerző vállalkozáshoz kapcsolódott, vagyis a nettó árbevétel-növekmény legfeljebb 1 milliárd forint).

2.3.3. Kétéves összevásárlás

162. A Tpvt. 24. § (1) bekezdésének második fordulata szerinti 1 milliárd forintos szabály funkciója, hogy a kisebb – a versenyviszonyokat feltételezhetően érdemben nem vagy csak elhanyagolható mértékben érintő – felvásárlások ne kerüljenek feleslegesen előzetes versenyfelügyeleti vizsgálat alá. Ugyanakkor ezek a kis lépések is veszélyeztethetik a versenyt, ha az adott vállalkozáscsoport folyamatos gyakorlatává válnak olya módon, hogy viszonylag rövid időn belül ugyanattól a vállalkozáscsoporttól szerez meg külön-külön 1 milliárd forint alatti nettó árbevétellel rendelkező vállalkozásokat vagy vállalkozásrészeket. Ezzel ugyanis akár arra is lehetőség nyílna, hogy egy célját és tartalmát tekintve egységes tranzakciót több 1 milliárd forint alatti nettó árbevételű részre bontva, ki lehessen kerülni az összefonódás-bejelentési kötelezettséget. Ezért az 1 milliárd forintos szabály esetében a Tpvt. 24. § (2) bekezdés alapján – kivétel alóli kivételként – be kell jelenteni, ha a vállalkozáscsoport ugyan 1 milliárd forint alatti vállalkozással valósít meg összefonódást, de azzal együtt az adott összefonódást megelőző kétéves időszakban ugyanazzal a vállalkozáscsoporttal 1 milliárd forintot meghaladó összefonódást hajtott végre. Lényeges azonban a Tpvt. 24. § (2) bekezdés alapján csak az olyan két éven belüli összefonódásokat kell figyelembe venni, amelyek tekintetében versenyfelügyeleti eljárás lefolytatására nem került sor (kivéve, ha a GVH a Tpvt. 43/N § (1) bekezdés b) pontja alapján tudomásul vette az összefonódást).

163. A Tpvt. 24. § (2) bekezdése szerinti rendelkezés alapvető célja megegyezik az EU fúziós jog, hasonló tartalmú szabályozásával. Egy érdemi különbség azonban van. Az EU-szabályozás ugyanis a két éven belül ugyanazon eladó vállalkozáscsoporttal végrehajtott ügyleteket olyan egységes összefonódásnak tekinti, amely az utolsó ügylet napján jön létre.¹⁷⁵ Vagyis a két éven belül addig megvalósított együttesen is küszöbérték alatti ügyletek is vizsgálhatók. Ezzel szemben a Tpvt. 24. § (2) bekezdése szerint csak az a két éven belüli ügylet vizsgálható, amellyel átlépésre került az 1 milliárd forintos küszöbérték. Ellenkező esetben olyan összefonódások is végrehajtási tilalom alá eshetnének – utólag –, amelyek – nem teljesítve a Tpvt. 24. § (1) bekezdés szerinti feltételeket – már korábban végrehajthatók voltak.¹⁷⁶ Annak az összefonódásnak a vizsgálatánál azonban, amellyel együtt az 1 milliárd forintos küszöbérték átlépésre került, a kétéves időszakban jogszerűen megszerzett (együttesen még 1 milliárd forint nettó árbevétel alatti) vállalkozásokat, illetve vállalkozásrészeket

¹⁷⁴ Vj-86/2009. 24) pont.

¹⁷⁵ EK rendelet 5. cikk (2) bekezdés 2. albekezdés.

¹⁷⁶ Vj-8/2013. 22) pont.

TERVEZET!

a megszerző vállalkozáscsoporthoz tartozóként, mint az összefonódás közvetett résztvevőit figyelembe kell venni.

2.3.4. Az 5 milliárd forintos küszöbérték

164. A Tpvt. 24. § (4) bekezdése szerint a fenti 2.3.1.-2.3.3 pontok alapján bejelentési kötelezettség alá nem tartozó összefonódásokat is be kell jelenteni, ha nem nyilvánvaló, hogy az nem csökkent jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon. Az összefonódás-bejelentési kötelezettség feltétele, hogy az összefonódással érintett vállalkozáscsoportoknak az V.2. részben foglaltak szerint számított együttes nettó árbevétele haladja meg az 5 milliárd forintot.

VI. Az összefonódás-bejelentéssel összefüggő egyes eljárásjogi kérdések

1. A bejelentő

165. A Tpvt. 28. § (1) bekezdése szerint az összefonódást összeolvadás vagy beolvadás, valamint közös vállalkozás létrehozása esetén a közvetlen résztvevő, minden más esetben a vállalkozásrészt, illetve a közvetlen irányítást megszerző vagy az azt (közvetlenül vagy közvetve) irányító vállalkozás köteles bejelenteni. Vagyis a felek választása szerint lehet bejelentő a közvetlen irányítást megszerzője és az azt irányító vállalkozás is.¹⁷⁷
166. A Tpvt.-hez fűzött miniszteri indokolás kifejti, hogy a törvény nem teszi kötelezővé az összefonódás minden érintettje számára a GVH engedélyéért való folyamodást (a hatályos szabályozás szerint: az összefonódás bejelentését), ezért az a vállalkozás, amely közvetlen résztvevőként részese az összefonódásnak, de nem nyújt be összefonódás-bejelentést, ügyfélnek minősül.
167. Ha az összefonódás-bejelentést nem a Tpvt. 28. § (1) bekezdése alapján arra kötelezett nyújtja be, akkor a bejelentés meg nem történtnek minősül, amire tekintettel azt a GVH a Tpvt. 43/N. § (1) bekezdésének d) pontja alapján a – az igazgatási szolgáltatási díj felének visszafizetése mellett – visszautasítja. Ilyen esetben a 24. § (1) bekezdése szerinti összefonódás újabb bejelentés, és annak nyomán az összefonódásnak a GVH általi tudomásulvétele hiányában nem hajtható végre.
168. Ha az összefonódás-bejelentés alapján indult versenyfelügyeleti eljárásban derül csak ki, hogy a bejelentő nem olyan személy, akit a Tpvt. a bejelentésre kötelez, nem feltétlenül kell úgy tekinteni, hogy a bejelentés nem az arra jogosulttól származik, ha megállapítható, hogy a bejelentés tartalma szerint bejelentőnek minősülő vállalkozás a bejelentés nyomán a Tpvt. 70. § (1b) bekezdése alapján esetlegesen meginduló eljárásban a Tpvt. 52. § értelmében ügyfélnek tekinthető. Amennyiben szükséges az összefonódás-bejelentést benyújtót a bejelentés benyújtására jogosult ügyfél képviselőjére való meghatalmazás benyújtására kell felhívni, valamint arra, hogy a bejelentést és minden addig tett nyilatkozatot az ügyfél nevében is elismerjen.¹⁷⁸
169. Az összefonódás-bejelentés benyújtására kötelezettet az összefonódás tartalma szerint kell megválasztani függetlenül az összefonódást képező egyéb közvetett és

¹⁷⁷ Vj-72/2014. 14) pont.

¹⁷⁸ Vj-24/2013. 28) pont.

TERVEZET!

közvetlen irányításszerzésektől, ha azok végső soron egyetlen összefonódást hoznak létre, melynél fogva ilyenkor az összefonódás-bejelentésre kötelezett vállalkozások az ügyleteket közvetlenül egy összefonódássá formáló gazdasági célt megvalósító vállalkozások lesznek.¹⁷⁹

2. A bejelentés benyújtásának időpontja

170. Az összefonódás-bejelentés Tpvt. 28. § (2) bekezdése szerinti benyújthatóságának feltétele, hogy a felek között végleges akarategyezés jöjjön létre az összefonódás megvalósítását illetően.¹⁸⁰ Ebből következően nem adnak alapot az összefonódás-bejelentés benyújtására:

- a „tervezett” tranzakciók (a nyilvános vételi ajánlat kivételével),¹⁸¹ illetve
- olyan ügyletek, amelyek a felek szándéka szerint elhatározott feltételeket sem teljesítik (vagy e tekintetben vita van közöttük).¹⁸²

171. Az előzőek szerint feltételeknek nem megfelelő összefonódás-bejelentés meg nem történtnek minősül, amire tekintettel azt a GVH – annak a versenyfelügyeleti eljárás megindítását megelőző észlelése esetén – a Tpvt. 43/N. § (1) bekezdésének c) pontja alapján – az igazgatási szolgáltatási díj felének visszafizetése mellett – visszautasítja. Ilyen esetben a 24. § (1) bekezdése szerinti összefonódás újabb bejelentés, és annak nyomán az összefonódásnak a GVH általi tudomásulvétele hiányában nem hajtható végre.

172. Abban az esetben, ha a felek egy jövőbeni pályázaton (pl. koncesszió) való indulás érdekében hoznak létre közös vállalkozást felmerül, hogy az összefonódás-bejelentés benyújtása szempontjából meghatározó időpillanat a nyertességet kinyilvánító jogerős döntés, vagy az abban való megegyezés, hogy nyertességük esetére közös vállalkozást alapítanak.¹⁸³ Ilyen esetben a közös vállalkozás alapítása nem függ a felek akaratától (hasonlóan egy nyilvános vételi ajánlathoz), mert akarategyezésre jutottak a közös vállalkozás megalapítását illetően, melyre tekintettel a Tpvt. 28. § (2) bekezdése konkrét időponthoz köthető.¹⁸⁴

173. A gyakorlatban csak olyan szerződéses feltétel akadályozhatja az összefonódás-bejelentést, amely egyfelől a felek által elhatározott, másfelől pedig gyakorlatilag is függővé/kérdésessé teszi az összefonódás megvalósulását.¹⁸⁵ Ha az összefonódás megvalósulása kizárólag olyan, a felek által elhatározott feltételektől függ,¹⁸⁶ amelyek megvalósítása és teljesítése kizárólag rajtuk múlik [az nem igényli

¹⁷⁹ Vj-52/2013. 45). pont.

¹⁸⁰ Vj-38/2013. 16) pont.

¹⁸¹ Vj-61/2009. 17) pont.

¹⁸² Vj-136/1998. 12) pont.

¹⁸³ A pályázaton való indulás feltétele gyakran, hogy a felek már előzetesen esetleges nyertességük esetére feltétlen és visszavonhatatlan kötelezettséget vállaljanak arra, hogy az árverési eljárást lezáró érdemi, jogerős döntést követően megalapítják a közös vállalkozást

¹⁸⁴ Vj-17/2012. 56) pont.

¹⁸⁵ A Vj-38/2013. ügyben a tranzakció zárásnak feltétele, hogy az eladók a céltársaság valamennyi részvényét megszerezzék, amely a bejelentés benyújtásának időpillanatában még nem valósult meg. A Versenytanács azonban nem tekintette úgy, hogy az összefonódás egy felek által elhatározott feltételtől függne, így a kérelem idő előtti lenne. Úgy ítélte meg ugyanis, hogy a fennmaradó részvények megszerzésére vonatkozó szerződéses kikötés csak formáját tekintve minősül az összefonódás feltételének. Tartalma alapján nem tekinthető olyan szerződéses feltételnek, amely érdemben akadályozhatná a felvásárlás megvalósulását, hiszen a megszerzendő részvényekre az eladónak opciós joga áll fenn, ráadásul azok ténylegesen is a birtokában vannak.

¹⁸⁶ Vj-4/2014. 15) pont.

TERVEZET!

tőlük független (más vállalkozáscsoportba tartozó) harmadik felek közreműködését], akkor az összefonódásnak valamely feltétel nem teljesülése miatti meghíúsulása versenyjogi tartalmát tekintve nem különbözik attól az esettől, amikor az összefonódást bármilyen más okból (pl. érdekműködés) a felek annak a GVH általi tudomásulvétele ellenére végül nem valósítják meg. Ilyen, kizárólag a feleken múló (belső) körülménynek tekintette a GVH a tranzakciót előkészítő vállalkozáscsoportokon belüli átszervezéseket, még akkor is, ha a felek ezek megtörténtétől tették függővé az ügylet létrehozását.¹⁸⁷

174. Ha egy vállalkozás ügyvezetése eleve fel van jogosítva összefonódások létrehozására, ugyanakkor ahhoz a vállalkozás tulajdonosi vagy más ügyszerve utólagos jóváhagyása is szükséges, akkor az ilyen jóváhagyást vállalkozás érdekkörében álló feltételnek kell tekinteni, melynél fogva ilyen esetben nem lehet az összefonódás bejelentését akadályozó körülményről, így annak időelőttiességéről sem beszélni. Ebben az esetben annak sincsen jelentősége, hogy a tulajdonosi szerv jogosítványai a tranzakció jóváhagyását illetően érdemiek-e vagy sem. Másfelől azonban, ha a vállalkozás ügyvezető szerve eleve nincsen feljogosítva összefonódások létrehozására, akkor az ilyen módon megkötött ügyletek semmivel sem különböznek a „tervezett” tranzakcióktól.¹⁸⁸
175. Nem jön létre a felek között végleges akarategyezés, ha a közös irányítók körének bővüléséhez a felek szándéka szerint szükség van az egyik olyan közös irányító hozzájárulására is, amely/aki nem volt részese az akarategyezés létrehozásának.¹⁸⁹ Ebben az esetben az összefonódás-bejelentés csak a harmadik fél hozzájárulásának megadása időpontját követően nyújtható be. Ez a harmadik fél ugyanis nem objektív külső okok (jogsabályi előírás vagy pályázatói minőség) miatt formál jogot a jóváhagyásra, hanem azért mert a felek ebben állapodtak meg.
176. Gyakran az összefonódás zárási feltétele megfelelő bankgarancia beszerzése, amely a felek megállapodásán alapuló, harmadik személytől függő feltétel, tehát nem teljesüléséig alkalmas lehet a bejelentés benyújtásának akadályozására. Minthogy ez tartalmi kérdés, ezért hivatalból értékelni kell, hogy a bankgaranciát az erre kötelezett tőkeereje, illetve piaci súlya alapján nyilvánvalóan teljesíteni tudja-e vagy sem. Amennyiben ez nem nyilvánvaló, akkor a bankgarancia beszerzését be nem várva benyújtott összefonódás-bejelentést idő előttinek kell tekinteni.
177. A záráshoz kapcsolódó utólagos vételárkifizetés nem tekinthető az összefonódás-bejelentés benyújtását akadályozó tényezőnek, hiszen annak teljesülése a felek belső körülményeinek függvénye.¹⁹⁰
178. Abban az esetben, ha a felek kikötötték az átadásra kerülő ügyfelek hozzájárulását a vállalkozásrészt alkotó szerződések átruházáshoz, akkor bár az átruházáshoz való ügyféli hozzájárulás teljesülése nyilvánvalóan a feleken kívül álló körülményen múlik – a hozzájárulás felek általi elhatározottságának a feltevése esetén is –, az mégsem tekinthető az összefonódás-bejelentés benyújtása akadályának, mert az érintett ügyfelek egyúttal az átadásra kerülő vállalkozásrészt, mint az összefonódás tárgyát is képezik.¹⁹¹ Vagyis, ha nem lehetne benyújtani az összefonódás-bejelentést az ügyfelek hozzájárulásának a beszerzéséig, akkor azt a bejelentés megtételét

¹⁸⁷ Vj-6/2014. 41) pont és Vj-7/2014.

¹⁸⁸ Vj-36/2014. 16) pont.

¹⁸⁹ Vj-50/2013. 1) és 16) pontok.

¹⁹⁰ Vj-115/2013. 23) pont.

¹⁹¹ Vj-13/2015. 12) pont.

TERVEZET!

megelőzően be kellene szerezni tőlük, amely viszont a 24. § (1) szerinti összefonódás esetén a Tpvt. 29. §-ba foglalt végrehajtási tilalomba ütközhetne. Azokban a speciális helyzetekben tehát, amikor a felek által elhatározott tranzakciós feltétel teljesüléséhez olyan harmadik felek beleegyezése szükséges, akik egyúttal az átadásra kerülő vállalkozásrészt is alkotják, akkor ezen beleegyezések hiánya a Tpvt. 29. §-ba foglalt tilalom miatt nem képezi az összefonódás-bejelentés benyújtásának akadályát, hiszen ellenkező esetben a tranzakció gyakorlatilag kivitelezhetetlen lenne.

179. A GVH csak az összefonódást létrehozó felek közötti akarategyezés véglegességét vizsgálja, amelyet nem befolyásol az, ha harmadik fél a bejelentett tranzakcióval összefüggésben polgári jogi igényeket támaszt, miként az sem, ha a harmadik fél általa kezdeményezett, de nem elbírált cégbejegyzési kérelemre hivatkozik. Versenyjogi szempontból azt kell vizsgálni, hogy az akarategyezés kinyilvánítására a tranzakció tárgyára nézve az egyezés létrehozása időpontjában közhiteles nyilvántartásból megállapíthatóan arra jogosultak részéről került-e sor. A GVH eljárása, az abban hozott döntés nem a megállapodás polgári jogi létrejöttét, érvényességét (lásd Ptk. 6:118. §), hanem annak hatályosulását érintheti.¹⁹² A GVH tudomásulvétele így nem jelenti azt sem, hogy az összefonódást végre is kell hajtani.¹⁹³ A megállapodás érvényességével összefüggő esetleges vitás kérdések megítélése polgári jogi útra tartozik. Ezért az összefonódás bármely okból történő későbbi megghiúsulása sem jelentené pl. azt, hogy a GVH-nak vissza kellene vonnia határozatát.¹⁹⁴

3. A bejelentés tárgya

180. A Tpvt. csak a 24. § szerinti az összefonódás bejelentését teszi lehetővé. A Tpvt. 43/J. § (1) bekezdése értelmében a 24. § szerinti bejelentést a GVH által közzétett formátumú, megfelelően kitöltött összefonódás-bejelentési űrlapon kell benyújtani. Ennek megfelelően a GVH által közzétett formátumú űrlapba foglalt összefonódás-bejelentésnek csak a 24. § (1) vagy (4) bekezdése szerinti összefonódás lehet a tárgya.¹⁹⁵ Mindez nem zárja ki, hogy a GVH adott esetben megállapítsa, hogy a bejelentésben megjelölt tranzakcióra vonatkozóan a GVH-nak nincs hatásköre, a bejelentés azonban nem irányulhat arra, hogy annak mentén lényegében a GVH azt állapítsa meg, hogy nem valósult meg összefonódás.¹⁹⁶

181. Amennyiben az összefonódás egyidejűleg olyan külföldi vállalkozás feletti irányításszerzésre is kiterjed, amelynek nincsen magyarországi nettó árbevétele, akkor a formailag Tpvt. 23. §. (1) bekezdése b) pontja szerinti egységes összefonódás tekintetében a GVH a tranzakció ezen külföldi eleme tekintetében a GVH eljárása nem merülhet fel, ám ha a bejelentés mégis kiterjed rá, akkor a GVH – ha egyébként bersenyfelügyeleti eljárást indít – a külföldi versenyhatások vizsgálata nélkül dönt az ilyen összefonódásról.¹⁹⁷

¹⁹² Vj-99/2015. 18)-(19) pont, Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.Kpk.45.033/2016/6-I.

¹⁹³ Vj-170/2003. 9) pont.

¹⁹⁴ Vj-99/2015. 19) pont.

¹⁹⁵ Vj-10/2013. 17) pont.

¹⁹⁶ Vj-120/2015. 16) pont.

¹⁹⁷ Vj-72/2014. 16) pont.

4. Változás a bejelentés tárgyában a benyújtását követően

4.1. Változás a tranzakciót létrehozó szerződésben az eljárás alatt

182. Amennyiben az összefonódást eredményező akarategyezségben, illetve az annak létrejöttében közreható lényeges körülményekben nem következik be változás, akkor az nem érinti az összefonódás-bejelentési kötelezettséget, illetve az összefonódás vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárást.¹⁹⁸ Ha azonban a felek elállnak az ügylettől, és azt jelzik a GVH felé, akkor a GVH az eljárás folytatására okot adó körülmény [Ket. 31. § (1) bekezdés e) pont] hiányában a bejelentett összefonódás vizsgálatára indult versenyfelügyeleti eljárást megszünteti.

4.2. Változás a résztvevő vállalkozáscsoportok struktúrájában

183. Az összefonódás-bejelentési kötelezettség szempontjából a bejelentés benyújtásakor fennálló vállalkozáscsoport-összetételnek megfelelő adatokat kell szolgáltatni. Mindez azonban nem vonatkozik az összefonódás hatásainak értékelésére, amelyet a döntés meghozatalakor fennálló tények (így adott esetben megváltozott vállalkozáscsoport-struktúra) figyelembe vételével kell elvégezni [vö. a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 339/A. §].¹⁹⁹

184. Amennyiben a vállalkozáscsoport egy tagját az összefonódás-bejelentés benyújtását megelőző tranzakcióban egy harmadik fél megszerezte, ugyanakkor e vonatkozásban a felek között jogvita van (melyre figyelemmel a bejelentő az adott vállalkozáscsoportba tartozása mellett érvel), akkor a GVH – összhangban a 179. pontban foglaltakkal – a bejelentő álláspontját tekinti irányadónak mindaddig, amíg a folyamatban lévő eljárás során közhiteles adatokból ettől eltérő jogi tények nem állapíthatók meg.²⁰⁰ Lényeges, hogy ebben az esetben a vállalkozáscsoport struktúrájában nem az összefonódás-bejelentést követően áll be adott esetben változás, hanem a változás már azt megelőzően bekövetkezett, csak– utóbb – vitatott volt. Tehát a GVH eljárása során a közhiteles nyilvántartásból megállapítható tényeket veszi figyelembe.

185. A 24. § (1) bekezdése szerinti összefonódás-bejelentések elintézésének sorrendje tekintetében [figyelemmel a Tpv. 29. § (1) bekezdés szerinti végrehajtási tilalomra is] – egyezően az Európai Bizottság gyakorlatával²⁰¹ – nem az összefonódást eredményező szerződés megkötésének időpontja, hanem az összefonódás-bejelentés benyújtásának időpontja az irányadó. Ebből következően nem tekinthetők közvetett résztvevőknek azok a vállalkozások, amelyek egy később benyújtott összefonódás-bejelentés szerinti összefonódás eredményeként kerülnek a összefonódással érintett valamely vállalkozáscsoporthoz még akkor sem, ha az arra vonatkozó szerződés korábban került megkötésre, mint az adott összefonódás-bejelentés tárgyát képező összefonódást eredményező szerződés.²⁰²

¹⁹⁸ Vj-29/2013. 33) pont.

¹⁹⁹ Lásd: a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf:27.604/2011/7. számú jogerős ítéletét a Vj-158/2008. számú ügyben.

²⁰⁰ Vj-107/2015. 15) pont.

²⁰¹ Lásd M.2614 Seagate/Samsung ügy.

²⁰² Vj-12/2015. 18) pont.

4.3. Változás a nettó árbevétel számítása kapcsán

186. A bejelentési kötelezettség vizsgálatokor az összefonódás-bejelentés megtételekor rendelkezésre álló utolsó hitelesen lezárt üzleti év nettó árbevételét kell figyelembe venni akkor is, ha azt követően már rendelkezésre állnak az előző üzleti évre vonatkozó hiteles adatok.²⁰³
187. Ha az érintett vállalkozáscsoport valamely tagja feletti irányítás megszűnését eredményező megállapodás csak az összefonódás-bejelentés benyújtását követően került megkötésre, akkor ezen vállalkozást a nettó árbevétel számításakor még figyelembe kell venni, a versenyhatások értékelésekor azonban már figyelmen kívül kell hagyni.²⁰⁴

VII. Végrehajtási tilalom

188. A Tpv. 29. § (1) bekezdése tiltja, hogy a Tpv. 24. § (1) bekezdés szerint bejelentésköteles összefonódást a GVH tudomásulvétele hiányában végrehajtsák, így különösen az összefonódás következtében szerzett szavazati jogok, illetve a vezető tisztségviselők kijelölésére vagy megválasztására vonatkozó jogosultságok nem gyakorolhatók, és az összeolvadó vagy beolvadó, illetve a korábban független vállalkozás vagy vállalkozásrész döntéseinek meghozatala és az összefonódó vállalkozások közötti üzleti kapcsolatok folytatása során az összefonódást megelőző helyzet alapján kell eljárni. A csak a Tpv. 24. § (4) szerint bejelentésköteles összefonódásokra a 29. § szerinti végrehajtási tilalom nem vonatkozik.
189. Az előzőek alapján az összefonódás révén irányítási jogokat elvesztő vállalkozás(ok), azaz az eladó(k) irányítási jogai a GVH tudomásulvétele hiányában teljesen egészében nem vonhatók el, sőt azok csak a tranzakció létrejöttéhez [lásd Tpv. 29. § (2) bekezdés], illetve a vevő befektetése értékének megőrzéséhez (lásd 29/A. §) szükséges mértékben korlátozhatók. Ezért, ha a céltársaság tulajdonosai közül az eladó(k) törlésre kerül(nek), és az új tulajdonosi struktúra bejegyzésre kerül, akkor az eladó(k) irányítási jogainak – az összefonódást megelőző helyzet szerinti – gyakorlása (pl. taggyűlési keretben) lehetetlenné válik.²⁰⁵
190. Az előzőeken az sem változtat, ha az irányítást szerző (vevő) ténylegesen nem vagy csak a céltársaság piaci magatartását érdemben nem érintő (társasági jogi, illetve adózási és számviteli relevanciájú) döntéseket hoz,²⁰⁶ sőt még az sem, ha vállalja, hogy az irányítási jogait nem gyakorolja, és nem hoz döntéseket.²⁰⁷ A döntési helyzet változatlanságát ugyanis a vevő döntésektől való tartózkodása önmagában nem garantálja, ahhoz az eladó(k) összefonódás előtti döntési jogainak fennmaradása is szükséges lenne.²⁰⁸

²⁰³ Vj-7/2014. 52) pont.

²⁰⁴ Vj-116/2015. 18) pont.

²⁰⁵ Vj-145/2015. 57) pont.

²⁰⁶ Vj-10/2016. 37) pont.

²⁰⁷ Vj-145/2015. 57) pont.

²⁰⁸ Uo. és Vj-10/2016. 34) pont.

TERVEZET!

191. Az előzőekre tekintettel általában is igaz, hogy az irányítást szerző(k) irányítási jogait megalapozó tulajdonosi részesedéseket – azaz az összefonódást követő irányítási helyzetet – formálisan rögzítő bejegyzési aktusokat az összefonódás végrehajtásának kell tekinteni, mely megvalósítja a Tpvt. 29. § (1) bekezdés általános tilalma szerinti jogsértést.²⁰⁹
192. A GVH eddig gyakorlata alapján nem minősültek a végrehajtási tilalom megsértésének az alábbi esetek.
- Olyan intézkedés végrehajtására került sor az összefonódás GVH általi tudomásulvétele előtt, amely nem eredményezte az irányítási jog gyakorlását.²¹⁰
 - A vevő olyan tulajdonszerzést jelentett be a GVH-hoz, amelynek tárgyát korábban rövidtávon már bérelte. Az összefonódás vizsgálata ugyanis azon szerződéshez, tranzakcióhoz kapcsolódik, amely a Tpvt. 24. § szerinti bejelentési kötelezettséget megalapozó összefonódást létrehozta, tehát a piacon a tartós strukturális változást okozza.²¹¹
 - A felek megkezdték a vállalkozásrésznek minősülő ügyfélkör hozzájárulásainak beszerzését, annak hatályosulását, azonban ahhoz a feltételhez kötötték, hogy a Gazdasági Versenyhivatal tudomásul veszi az összefonódást.²¹² Ésszerű lehet azonban az összefonódást a GVH-hoz csak azt követően bejelenteni, ha az elvárt számú ügyfél megadta a hozzájárulását feltéve, hogy a hozzájárulások a GVH tudomásulvételéig nem hatályosulnak mert így az összefonódásnak az elvártnál kevesebb ügyfél hozzájárulás miatti meghiúsulása esetén elkerülhető a költséggel járó bejelentési eljárás.²¹³

1. Felszámolás alatt álló vállalkozás feletti irányításszerzés

193. Egy felszámolás alatt álló vállalkozás feletti irányításszerzés (vagy egy felszámolás alatt álló vállalkozás eszközeinek gyakorlatilag teljes körű átvétele) esetében az egyébként szokásosnál lényegesen nagyobb az esélye annak, hogy a szerződés(ek) megkötése és a GVH tudomásulvétele közötti időben akár lényegesen és visszavonhatatlanul csökkenjen a céltársaság (és így a befektetés) értéke. Egy felszámolás alatt álló vállalkozás értékesítésére vonatkozó szerződés megkötését követően ugyanis általában már csak az azt megszerző vállalkozásnak van egyértelmű érdekeltsége a vállalkozás jövőbeni hatékony működéséhez szükséges intézkedések meghozatalában. Ezért a felszámolás alatt álló céltársaság esetében akár az is indokolt lehet, hogy az irányítást szerző vállalkozás gyakorlatilag teljes körűen gyakorolja irányítási jogait az összefonódásban való döntést megelőzően.²¹⁴ Ilyen esetben azonban általában még egy felszámolás alatt álló céltársaság esetében is szükséges lehet a Tpvt. 29/A. § (2) bekezdése szerinti irányításkorlátozó előírásként valamilyen

²⁰⁹ Vj-145/2015. 57) pont, Vj-10/2016. 35) pont, Vj-13/2016. 36) pont és Vj-14/2016. 35) pont.

²¹⁰ A konkrét esetben a tranzakció zárásának feltétele volt, hogy a céltársaság döntéshozó testülete jóváhagyja a bejelentő képviselőjének igazgatósági taggá történő kinevezését. Minthogy azonban a céltársaság működésével kapcsolatos döntéseket egy több tagból álló, egyenlő szavazati jogú igazgatótanács hozza meg és vevő csak egy főt delegált a GVH tudomásulvétele előtt, ezért a Tpvt. 29. § (1) bekezdésébe foglalt tilalmazott magatartás a Tpvt. 23. § (2) bekezdése b) pontjára figyelemmel nem valósulhatott meg. (Vj-12/2015.)

²¹¹ Vj-94/2013.

²¹² Vj-83/2015. 13) pont

²¹³ Uo. 14) pont.

²¹⁴ Vj-102/2015. 51) pont.

TERVEZET!

feltétel vagy kötelezettség előírása a végül esetlegesen megtiltott összefonódást megelőző versenyfeltételek megfelelő helyreállíthatósága érdekében. Ezért ilyen esetben a benyújtott 29/A. § szerinti kérelem (lásd VII.3.) lehető leggyorsabb elbírálhatósága érdekében célszerű, ha a bejelentő a feltétel, illetve kötelezettség szükségtelenségére objektív érveket hoz fel, vagy már a bejelentésben javaslatot tesz általa vállalt feltételekre vagy kötelezettségekre.²¹⁵

2. Végrehajtási tilalom stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek esetében

194. Tpv. 29/A. § (5) bekezdése alapján a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 65. § szerint stratégiaileg kiemelt jelentőségűnek minősített vállalkozás (a továbbiakban: kiemelt jelentőségű vállalkozás) felszámolási eljárása során létrehozott, a kiemelt jelentőségű vállalkozás vagy vállalkozásrésze feletti irányításszerzést vagy irányításváltást eredményező összefonódás esetén az irányítási jogok A Tpv. 24. § (1) bekezdése szerinti, a Tpv. 29/A. § (1) bekezdése szerinti módon való gyakorlásához a Gazdasági Versenyhivatal hozzájárulása nem szükséges; e rendelkezés nem érinti a Tpv. 29/A. § (2)-(4) bekezdésének alkalmazhatóságát.

195. A kiemelt jelentőségű vállalkozás felszámolási eljárása során megvalósított összefonódás a 24. § (1), illetve (4) bekezdése szerint ugyanúgy bejelentésköteles.²¹⁶ Az összefonódás-bejelentés megtételének időpontját két körülmény is behatárolja azonban. Egyrészt a Ptk. 6:118. § (1) bekezdésére tekintettel, amennyiben a felek az összefonódást létrehozó szerződés hatályosulását kívánják elérni, akkor ahhoz be kell szerezniük a Gazdasági Versenyhivatal hozzájárulását, és a jóváhagyásig a Ptk. 6:118. § (2) bekezdése alapján irányadó 6:117. §-ban foglaltak szerint kell eljárniuk²¹⁷. Másrészt, a kiemelt jelentőségű vállalkozás felszámolási eljárása során megvalósított összefonódás sem hajtható végre oly módon, hogy az irányítási jog átmeneti (a GVH-nak az összefonódás vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárásának befejezése előtti) gyakorlása lehetetlenné tegye a piaci viszonyok összefonódást megelőzően fennálló versenyfeltételeknek megfelelő helyreállítását, az összefonódás versenyre hátrányos hatásainak kiküszöbölését.²¹⁸

3. A Tpv. 29/A. § (1) bekezdés szerinti kérelem

196. A Tpv. 29/A. § (1) bekezdése alapján a GVH kérelemre hozzájárulhat ahhoz, hogy az irányításszerző irányítási jogait az összefonódás GVH általi vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárás lezárása előtt is gyakorolja. A GVH-nak az eddigi gyakorlatában nem kellett a végrehajtási tilalom alóli ideiglenes mentesítésre irányuló kérelemről döntenie, mert a beérkezett kérelmek mindegyike esetében már az

²¹⁵ Uo. 52) pont.

²¹⁶ Vj-28/2015. 22) pont és Vj-29/2015. 20) pont.

²¹⁷ A Ptk. 6:118. § (2) bekezdése alapján a jóváhagyásról történő nyilatkozattételig a felek jogait és kötelezettségeit a függőben lévő feltétel szabályai szerint kell megítélni. A Ptk. 6:117. § alapján amíg a feltétel bekövetkezése függőben van, egyik fél sem tehet semmit, ami a másik fél jogát a feltétel bekövetkezése vagy meghíúsulása esetére csorbítja vagy meghíúsítja.

²¹⁸ Az irányítási jog gyakorlása nem eredményezheti a piaci viszonyok összefonódást megelőzően fennálló versenyfeltételeknek megfelelő helyreállítását, az összefonódás versenyre hátrányos hatásainak kiküszöbölését lehetetlenné tevő vagy azt jelentős mértékben megnehezítő mértékű megváltoztatását.

TERVEZET!

összefonódásról a Tpv. 29/A. § (1) bekezdés szerinti kérelem elbírálására nyitva álló 15 napos határidőn belül döntést hozott.²¹⁹

197. A GVH azonban határozataiban ettől függetlenül rögzítette, hogy a végrehajtási tilalommal összefüggésben mindenekelőtt azt vizsgálná, hogy:

- a) lehetséges-e az eredeti versenyfeltételek helyreállítása (azaz a mentesítés megadása nyomán gyakorolt irányítási jogok következtében esetlegesen felmerülő versenyre gyakorolt káros hatások kiküszöbölhető-e);
- b) az irányítási jogok gyakorlása szükséges-e valamilyen legitim magánérdek biztosításához (pl.: a befektetés értékének megőrzéséhez) és az irányítási jogok tartalma arányos-e az elérni kívánt céllal (szükségesség-arányosság);
- c) a szükségesség és arányosság egyensúlya helyreállítható-e adott esetben az irányítási jogok feltételhez kötésével vagy kötelezettség előírásával.²²⁰

VIII. Kapcsolódó versenykorlátozások

1. Általános szempontok

198. Az összefonódások vizsgálata során a GVH továbbra sem végzi el annak értékelését, hogy az összefonódást eredményező szerződésben szereplő vagy azzal együtt megállapított versenykorlátozás a Tpv. 30. § (7) bekezdése szerinti, az összefonódás végrehajtásához szükséges és ekként ahhoz kapcsolódó versenykorlátozásnak minősül-e. Azt az érintett vállalkozásoknak saját maguknak kell megítélniük.²²¹ Amennyiben azonban valamely ügyben a GVH úgy ítéli meg, hogy a kapcsolódó versenykorlátozásokkal kapcsolatos addigi joggyakorlat nem ad elégséges iránymutatást, akkor az értelmezési bizonytalanság csökkentése érdekében határozatában támpontot nyújthat a felek számára a kérdéses versenykorlátozás kapcsolódó jellegének megítéléséhez.

199. Ennek megfelelően a GVH korábbi határozatában már összefoglalta azokat az általános szempontokat, amelyeket a kapcsolódó versenykorlátozásokkal kapcsolatosan irányadónak tekint,²²² és amelyeket utóbb több határozatában is megerősített,²²³ illetve kiegészített. Ez abból a szempontból lényeges, mert az összefonódásról hozott GVH döntés nem zárja ki, hogy a GVH külön eljárásban vizsgálja meg a versenykorlátozó megállapodások összefonódáshoz kapcsolódó jellegét.²²⁴

200. A Tpv. 30. § (7) bekezdése alá kizárólag olyan versenykorlátozások tartoznak, amelyek közvetlenül kapcsolódnak az adott összefonódáshoz, hiányukban az összefonódás ésszerűen nem valósítható meg. A kapcsolatnak tehát tartalmi kell lennie: önmagában még nem tesz az összefonódás szerves részévé valamely versenykorlátozást az, ha abban az összefonódással egyidejűleg – esetleg egyazon szerződésben – állapodnak meg a felek. Másik oldalról viszont az, hogy az

²¹⁹ Vj-94/2015. 45) pont. és Vj-102/2015. 59) pont.

²²⁰ Vj-94/2015. 36) pont.

²²¹ Vj-135/2005. 24) pont.

²²² Vj-135/2005. 25)-26) pont.

²²³ Vj-102/2011. 28) pont és Vj-90/2012. 33) pont.

²²⁴ Vj-102/2011. 29) pont.

TERVEZET!

összefonódás és a versenykorlátozás külön-külön szerződésekben jelenik meg, nem zárja ki azok egymásra tekintettel történő versenyjogi értékelésének lehetőségét.

201. A kapcsolódó korlátozások alapvető funkciója annak biztosítása kell, hogy legyen, hogy a vevő befektetése [az összefonódás tárgyát képező vállalkozás (vállalkozásrész)] teljes értékét megszerezze.²²⁵

2. Kapcsolódó versenykorlátozások a végrehajtást követően

2.1. Az eladó által vállalt versenytilalom

202. A befektetés teljes értéke biztosításának tipikus esete, amikor a vállalkozás feletti irányítás átengedésével vagy vállalkozásrész átadásával megvalósított összefonódások esetén a felek olyan megállapodást kötnek, amelyben az eladó (átadó, átengedő) vállalja, hogy az átadott eszközökkel, illetve jogok révén előállítható árukat (valamint azokat helyettesítő árukat) meghatározott ideig, meghatározott területen nem értékesít (versenytilalom). Ilyen esetben ugyanis indokolt igény a vevő részéről, hogy a beilleszkedése idejére bizonyos védelme legyen az érintett piacon a vállalkozás(rész) eladójának versenyével szemben, biztosítva a maga számára a megvásárolt termelési-, értékesítési lehetőség megfelelő szintű hasznosításával a befektetése teljes értékének megszerzését.
203. A GVH gyakorlata alapján az előzőek szerinti versenytilalomból fakadó versenykorlátozás, akkor nem haladja az azzal elérni kívánt cél (a befektetés teljes értékének megőrzésének) eléréséhez szükséges mértéket, s akkor eshet így a Tpv. 30. § (7) bekezdése alá, ha
- egyrészt nem lépi túl az értékesített vállalkozás(rész) értékesítés előtti működési területét, sem az érintett áru szempontjából, sem pedig az érintett földrajzi terület tekintetében;
 - másrészt időben korlátozott, mely tekintetében a GVH gyakorlata szerint csak a három évet meg nem haladó versenytilalom fogadható el „automatikusan”, azzal azonban, hogy a bizonytalan jövőbeli időponttól számítható versenykorlátozás határozatlan idejűnek minősül, amely így eleve nem lehet kapcsolódó.²²⁶
204. A befektetés értékének megőrzéséhez szükséges, és ezért a Tpv. 30. § (7) bekezdése alá tartozó kapcsolódó versenykorlátozásnak minősülhet, ha a közös vállalkozást alapító felek vállalják a közös irányítás időtartamára (és csak arra) a közös vállalkozással való versenyzéstől való tartózkodást.²²⁷ Ez az elvi megközelítés alkalmazandó a már működő vállalkozás felett megszerzett közös irányítás esetére is,²²⁸ továbbá akkor is, ha az egyedüli irányítás alakul át közös irányítássá.²²⁹
205. A közös irányítás egyedüli irányítássá változását követően a közös irányítási jogát elvesztő vállalkozás tekintetében további versenykorlátozás alkalmazása és kapcsolódó korlátozásként kezelése nem feltétlenül indokolt és elfogadható. A közös

²²⁵ Vj-90/2012. 35) pont.

²²⁶ Vj-78/2015. 31) pont.

²²⁷ Vj-104/1999. VI. rész.

²²⁸ Vj-88/2012. 50) pont és Vj-93/2012. 34) pont.

²²⁹ Vj-99/2016. 53) pont.

TERVEZET!

irányítás egyedüli irányítássá változását követően ugyanis az egyedüli irányítóvá váló vállalkozásnak korábbi közös irányítói pozíciójából fakadóan – különösen, ha a közös irányítás három évnél hosszabb ideig tartott – már hozzáférhetett a vállalkozás üzleti és cégértékéhez, illetve know-how-jához, így rendelkeznie kell azokkal a képességekkel, amelyek felkészültté teszik arra, hogy a közös irányításból kilépő vállalkozás részéről esetleges jelentkező versenyben ne legyen hátrányos helyzetben.²³⁰

206. Abban az esetben, ha az eladónak közös irányítást nem biztosító kisebbségi tulajdonhányada marad fenn az általa (részben) értékesített vállalkozásban, akkor a versenytilalom nem a közös tulajdonlás fennmaradásának idejére, hanem szintén csak három éves időtartamra minősülhet kapcsolódó korlátozásnak. Az sem szolgálhat a kapcsolódás melletti érvként, hogy a máskülönben létező versenyben az eladó a versenytársban fennmaradó kisebbségi tulajdonhányadára figyelemmel olyan érzékeny üzleti információkhoz juthat hozzá, amely előmozdíthatja az összehangolt magatartást a piacon (koordinatív hatás). Ezen koordinatív hatást ugyanis a közérdekre és nem a vevő magánérékére figyelemmel kell kezelni, amely a közérdekkel arányosan például titokvédelmi vállalással vagy ún. „kínai fallal” általában már biztosítható.²³¹ Az előzőekből értelemszerűen az is következik, hogy egy, a kisebbségi tulajdonhányad megszűnésétől kezdődő három évig előirányzott versenytilalom fogalmilag nem lehet kapcsolódó, hiszen a kisebbségi tulajdonlásnál erősebb pozíciót jelentő közös irányítás esetén is csak annak fennmaradásáig jogszerű a versenytilalom.²³²

2.2. A nem az eladó által vállalt versenykorlátozások

207. A vevő (irányítást szerző) által vállalt, nem a befektetés értékének megőrzését, hanem az eladó hasznát szolgáló korlátozások, vagy nem szükségesek egyáltalán az összefonódás megvalósításához, vagy ha tartalmuknál fogva ugyan szükségesek (pl. a vállalkozásnak az eladónál maradó része védelmét célzó korlátozás esetében) terjedelmüknek és/vagy időtartamuknak korlátozottabbnak kell lenniük a vevő hasznát szolgáló korlátozásokhoz képest.²³³ Ilyennek tekinthető egy vevő által az eladó felé vállalt munkavállaló átcsabítási tilalom, ha az azzal érintett vállalkozások köre tágabb, mint az összefonódással érintett piac.²³⁴
208. Nem tekinthető a Tpv. 30. § (7) bekezdése szerint kapcsolódónak az olyan versenykorlátozás, melynek egyik alanya nem az összefonódás Tpv. 26. § szerinti résztvevője.²³⁵ Ebből következően nem tekinthető kapcsolódónak az a korlátozás, amelyet olyan vállalkozás vállalt, amelyet az eladók nem irányítanak, hanem ügyvezetőként vesznek részt a működtetésében.²³⁶
209. Nem az eladó, hanem annak részvénytulajdonosai által vállalt versenytilalom kapcsolódónak minősülhet, ha az eladó olyan holding jellegű vállalkozás, amelynek egyetlen funkciója, hogy tulajdonosai rajta keresztül gyakorolhassák irányítási

²³⁰ uo. 54) pont.

²³¹ Vj-90/2012. 34) pont.

²³² Vj-90/2012. 36) pont.

²³³ Vj-21/2013. 50) pont

²³⁴ Vj-80/2014. 32) pont

²³⁵ Vj-14/2013. 31) pont

²³⁶ Vj-29/2014. 36) pont.

TERVEZET!

jogaikat az eladó felett.²³⁷ Ezért a vállalkozás teljes értékének megszerzését életszerűen csak az eladó tulajdonosait terhelő versenytilalom képes biztosítani.

3. Eladói korlátozások a végrehajtási tilalom időszaka alatt

210. A Tpvt. 29. § (1) és (2) bekezdése közvetlenül a vevő irányítási jogát korlátozza az összefonódás GVH általi tudomásulvételéig. Ezért a közvetlenül az eladót terhelő korlátozások (függetlenül attól, hogy azok a Tpvt. 29. § szerinti végrehajtási tilalom időszakára vonatkoznak) a Tpvt. 30. § (7) bekezdése szerinti kapcsolódó versenykorlátozások körében értékelendők.²³⁸ Az eladót terhelő azon kötelezettség, hogy meghatározott magatartáshoz a vevő hozzájárulását kell kérnie, nem jelenthet ugyanakkor a vállalkozás döntési fórumain (közgyűlés, taggyűlés, igazgatóság, ügyvezetés) vétőjogot, az ugyanis már a Tpvt. 29. § (1) bekezdésébe ütköző negatív (vagy közös) irányítási jogot biztosítana a vevő számára.²³⁹
211. Az előzőek szerinti megközelítés összhangban van a Tpvt. 30. § (7) bekezdésével kapcsolatos GVH gyakorlattal, amely jellemzően a vevő érdekét szolgáló eladói korlátozásokat tekinti kapcsolódónak, míg azok a korlátozások, amelyek az eladó hasznát szolgálják, és nem szükségesek egyáltalán az összefonódás megvalósításához, jellemzően nem tekinthetők kapcsolódónak.²⁴⁰ Az összefonódáshoz kapcsolódó korlátozások Tpvt. 29. § és a Tpvt. 30. § (7) bekezdése szerinti megítélésének elhatárolása szempontjából tehát annak a kérdésnek van jelentősége, hogy az adott korlátozás a vevőre telepít jogot [Tpvt. 29. § szerinti irányítást] vagy az eladóra kötelezettséget [Tpvt. 30. § (7) bekezdése].²⁴¹
212. A Tpvt. 29. § és a Tpvt. 30. § (7) bekezdésnek való megfelelés értékelése ugyanazon elvi megfontolások talaján áll. A kapcsolódó korlátozások alapvető funkciója az összefonódás tárgyát képező vállalkozás vagy vállalkozásrész vevő általi teljes értéke megszerzésének biztosítása.²⁴² Hasonló megfontoláson alapul, hogy a 29. § szerinti végrehajtási tilalom alól is akkor adható felmentés, ha az irányítási jog gyakorlása szükséges a befektetés értékének megőrzéséhez [vö. 29/A. § (1) bekezdése]. A Tpvt. 29. § szerinti végrehajtási tilalom időszaka alatti közvetlen eladói korlátozásokat egységesen a Tpvt. 30. § (7) bekezdése alatt kell kezelni, melyből következően az ilyen esetekben Tpvt. 29/A. § szerinti kérelem benyújtásának nincsen helye.²⁴³ Azt, hogy valamely eladói korlátozás szükséges-e a befektetés értékének védelméhez, az érintett vállalkozásoknak saját maguknak kell eldönteni (lásd 198. pont).
213. A GVH gyakorlata szerint a céltársaság tevékenységének a „rendes ügymenet” szerinti folytatására vonatkozó eladói vállalás – mint általános érvényű eladói kötelezettség – a befektetések értékének megőrzéséhez szükségesnek minősül.²⁴⁴ Ez biztosíthatja ugyanis, hogy a céltársaság a vevő által megismert feltételekkel folytassa tovább a tevékenységét, illetve a rendes üzletmeneten túli, a céltársaság pozícióját,

²³⁷ Vj-79/2014. 30) pont

²³⁸ Ez a megközelítés megjelenik az Európai Bizottság döntéseiben is (lásd például a M.319 BHF/CCF/CHARTERHOUSE vagy az M.554 DALGETY/THE QUAKER OATS COMPANY ügyeket).

²³⁹ Vj-99/2016. 46) pont.

²⁴⁰ Vj-21/2013. 50) pont.

²⁴¹ Vj-144/2015. 23) pont.

²⁴² Vj-90/2012. 35) pont.

²⁴³ Vj-144/2015. 24) pont.

²⁴⁴ Vj-94/2015. 36.b) pont.

TERVEZET!

társasági feltételeit érintő döntésektől tartózkodják vagy szerzze be azokhoz a vevő hozzájárulását.²⁴⁵ Ennek eszközeként a céltársaság bizonyos jelentőséggel bíró döntéseihez való vevői hozzájárulás megszerzése, valamint a céltársaság üzleti helyzetét érintő jelentős fejleményről történő tájékoztatás szintén a Tpvt. 30. § (7) bekezdése szerinti kapcsolódó korlátozásnak minősülhetnek. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy valamely, a *céltársasággal kapcsolatos konkrét információ* a vevő általi megismerése, illetve valamely céltársaságot érintő konkrét döntés megakadályozása is szükségszerűen kapcsolódó korlátozásnak minősül.²⁴⁶ Annak feltétele, hogy mindez kapcsolatba hozható legyen a befektetés értékének megőrzésével. A céltársaság üzleti helyzetéről történő *információ csere* pedig csak akkor minősül kapcsolódó korlátozásnak, ha nem terjed ki a befektetés értékének megőrzésével közvetlenül kapcsolatba nem hozható bizalmas információkra és jövőbeni piaci magatartásra, ekként nem célozza a piaci magatartás összehangolását (lásd még IX.1.). Mindez csak esetről-esetre bírálható el, amit a GVH indokolt esetben a Tpvt. IV. fejezete alapján vizsgálhat is.²⁴⁷

214. Lényeges, hogy a fentiek szerinti rendes üzletmenet az eladó (és a céltársaság) oldalán ugyanazt a piaci mozgásteret és piaci működést kell jelentse a végrehajtási tilalom időszaka alatt, mint a tranzakció létrejötte előtt. Azaz a rendes üzletmenet a végrehajtási tilalom időszaka sem jelenthet piaci passzivitást, üzleti kockázatok nélküli működést, ellenkezőleg, a rendes üzletmenethez ebben az időszakban is hozzátartozik a piaci működés szokásos üzleti kockázatainak vállalása, ami nem csak a piaci magatartás rutinszerű fenntartását, vagy a már meglévő ügyfelek, korábbi feltételek melletti kiszolgálását jelentheti, hanem akár árak, kínálat változtatását, sőt, új termék bevezetését, vagy nagy értékű tendereken való elindulás lehetőségét is; általánosságban pedig: a piaci magatartás és stratégia tekintetben az eladó (és a céltársaság) döntési szabadságának fennmaradását. Ezzel összhangban a vevő és az eladó közötti egyeztetés, illetve információk megosztása is csak a befektetés védelem céljával és az ahhoz közvetlenül és nyilvánvalóan szükséges mértékben lehet indokolt, az ezen túlmutató, piaci magatartást, üzleti titkokat is érintő információcsere a végrehajtási tilalom időszaka alatt ugyanúgy a Tpvt. IV. fejezete szerinti versenykorlátozást valósíthat meg, ahogyan a tranzakció létrejötte előtti helyzetben.²⁴⁸
215. Az összefonódás értékének a vevő számára való megőrzéséhez szükséges *konkrét* korlátozásnak tekinthetők a GVH eddig gyakorlata²⁴⁹ alapján a végrehajtási tilalom ideje alatt az eladót terhelő a céltársaságot érintő alábbi magatartások tilalma vagy vevői hozzájáruláshoz kötése, feltéve, hogy azok (összhangban az előző pontban írottakkal) nem célozzák az összefonódó vállalkozáscsoportok piaci magatartásának összehangolását):
- más vállalkozásban történő részesedés- és eszközszerzés, leányvállalkozás alapítás,
 - munkavállalókkal kapcsolatos egyes intézkedések (pl. javadalmazásuk számukra kedvező változtatása),
 - jelentős eszközök, vagyontárgyak jelzáloggal terhelése,
 - jelentős eszközök, vagyontárgyak beszerzése és értékesítése,

²⁴⁵ Vj-48/2016. 37) pont.

²⁴⁶ Vj-99/2016. 47) pont.

²⁴⁷ Vj-143/2015. 34) pont, Vj-20/2016. 55) pont.

²⁴⁸ Vj-99/2016. 48)-49) pontok.

²⁴⁹ Vj-94/2015. 38) pont, Vj-144/2015. 26)-28) pontok, Vj-20/2016 55) pont és Vj-40/2016. 33) pont.

TERVEZET!

- olyan szerződések megkötése, módosítása vagy felmondása, amelyek az adott esetben a befektetés értékét fentiek szerint hátrányosan érintik, ide nem értve azon szerződéseket, amelyek az akár kockázatot is jelentő rendes üzletmenet folytatásával rendszerint együtt járnak, és amelyek vonatkozásában felmerülhet a vállalkozások magatartásának tiltott összehangolása,
- társasági szerződés módosítása, szabályzatok jelentős módosítása,
- a céltársaság részvényeit érintő tranzakciók,
- az eladónak és leányvállalkozásainak a céltársasággal meglévő szerződések módosítása, megszüntetése,
- tartozások elengedése, átütemezése,
- követelések érvényesítése iránti új per indítása.

216. Az előzőek szerint tartalmú, de nem egyértelműen megfogalmazott, adott esetben a szükségesnél szélesebb értelmezést is megengedő eladói korlátozások (pl.: *jelentős* eszközök, szabályzatok *jelentős* módosítása) konkrét alkalmazásának kapcsolódó jellege azonban csak esetről-esetre bírálható el, melyet a GVH indokolt esetben szintén vizsgálhat a Tpvt. IV. fejezete alapján indított külön eljárásban.²⁵⁰ Ha a fenti jellegű (pl. szerződéskötési) tilalmak, illetve vevői hozzájárulások értékhatárhoz kötöttek, akkor az értékhatárnak arányosnak kell lennie a céltársaság méretéhez, az általa végzett piaci tevékenységhez és a korábbi szerződési gyakorlatához képest. Az előzőek figyelembevételével kirívóan alacsony értékhatár a vevő számára lehetőséget teremt a céltársaság rendes üzletmenetébe való beavatkozásra, így az nem kapcsolódó versenykorlátozásnak minősülhet.²⁵¹

217. Valamely eladói korlátozás kapcsolódónak minősülése nem független az összefonódás tárgyát képező ügylet tartalmától. Így például olyan vállalkozás feletti irányításszerzés esetén, amely vállalkozás tevékenysége e tevékenység fokozatos megszüntetésére irányul, az új szerződések megkötésének általános vevői engedélyhez kötése a „rendes üzletmenet” folytatását biztosíthatja, így kapcsolódó korlátozásnak minősül.²⁵²

218. Az eladónak az a vállalása, hogy valamely üzletágot a végrehajtási tilalom időszaka alatt „kivezet” a piacról akkor minősülhet kapcsolódó versenykorlátozásnak, ha az adott üzletág az összefonódás tárgyát képező vállalkozás olyan része, melyet a vevő (pl. veszteséges volta miatt) nem kíván megszerezni, mert annak a vállalkozásban maradása csökkentené a befektetése értékét. A korlátozás ilyen céljára utaló körülmény, ha a vételár a piacról való „kivezetés” függvénye. Eltérő esetben, vagyis amikor a vevő és az eladó az eladó egy olyan tevékenységének a piacról való kivezetésében állapodnak meg, amely nem része az összefonódás tárgyát képező vállalkozásnak, akkor az versenykorlátozó megállapodásnak minősülhet, még ha ez a megállapodás egy összefonódáshoz illeszkedően is történik.²⁵³

²⁵⁰ Vj-143/2015. 34) pont és Vj-20/2016. 55) pont.

²⁵¹ Vj-48/2016. 37) pont.

²⁵² Vj-40/2016. 33) pont.

²⁵³ Vj-92/2016. 37)-38) pontok.

IX. Versenykorlátozás az összefonódások megvalósításával kapcsolatban

1. Tilalmazott magatartások

219. A Tpv. 11. §-ában tiltott versenykorlátozó megállapodásnak minősülhet a versenyhatóságok eddigi gyakorlata²⁵⁴ alapján, ha a végrehajtási tilalom alá eső összefonódás esetén e tilalom megszűnése előtt a felek összehangolják egyébként versengő magatartásukat, így különösen, ha:

- érzékeny üzleti információkat osztanak meg egymással,
- megegyeznek, hogy nem lépnek fel egymás versenytársaiként,
- felosztják egymás között a piacot,
- megegyeznek árakban és egyéb szerződéses feltételek alkalmazásában, ide nem értve az egyébként is jogszerű pl. vevő és eladó közötti megállapodásokat,
- megosztják egymás között a pályázataik részleteit, kivéve, az egyébként is jogszerű közös pályázás esetét, illetve ha a vevő egyoldalúan ismeri meg a társasági átvilágítás során a céltársaság pályázatának azon részleteit, amelyek az átvilágítás szempontjából mindenképpen szükségesek (lásd részletesen a 220. pontban).

2. Információcsere jogszerű lehetőségei a felvásárlásokat megelőző társasági átvilágítások során

220. A felvásárlásokat megelőző társasági átvilágítás az összefonódás előkészítésének egyik fontos eszköze, ugyanakkor el kell kerülni, hogy ez jogsértő információcsere terepe legyen, aminek a veszélye különösen is akkor nagy, ha a tranzakcióra utóbb nem kerül sor. Annak érdekében, hogy a tranzakciókat megelőző társasági átvilágítások ne vessenek fel versenyjogi aggályokat az alábbiakat szükséges figyelembe venni:

- a verseny szempontjából érzékeny üzleti információk (ilyenek lehetnek elsősorban: árak, költségek, profit, kutatási/stratégiai/üzleti tervek, ügyféllista, üzleti titkot képező szerződéses feltételek, beszállítók nevei) kölcsönös átadását mindenképpen el kell kerülni, vagy csak külső tanácsadó igénybevételével olyan módon megosztani, hogy közvetlenül
- az információk átadásánál figyelemmel kell lenni az átvilágítás mélységére, amely a tranzakció elhatározottságának függvényében alakul,
- amennyiben szükséges, hogy a vevő megismerje ezeket az információkat, akkor azt a lehető legalacsonyabb szinten lehetőleg olyan munkatársnak kell átadni megfelelő titoktartási nyilatkozat ellenében, aki nem foglalkozik marketing, illetve árazási kérdésekkel,
- amennyiben szükséges, hogy a versenyszempontból érzékeny információkat árazási, illetve marketing-kérdésekkel foglalkozó munkatárs is megismerje, akkor fontos, hogy csak a legszükségesebb számú munkatárs és csak a rá tartozó információkat (az információkat osztályozni kell döntéshozatal, árazás, marketing stb. szempontból) ismerje meg megfelelő dokumentálás mellett.

²⁵⁴ Lásd pl.: COMP/M.4734. INFEOS/KERLING.

X. Szakhatóság megkeresése

221. A Tpvt. 70. § (1b) bekezdés b) pontja alapján a Médiatanácsnak az összefonódást feltételek és kötelezettségek előírása nélkül engedélyező szakhatósági állásfoglalása hiányában a GVH a bejelentett összefonódás vizsgálatára mindképpen eljárást indít. Ezért - figyelemmel az összefonódás bejelentés 8 napos ügyintézési idejére – a versenyfelügyeleti eljárás indítását csak akkor kerülheti el az összefonódást bejelentő, ha az összefonódás bejelentését megelőzően már beszerzi a Médiatanács szakhatósági állásfoglalását.
222. Az Mttv. hatálya az 1. §-ának (1) bekezdése alapján a Magyarországon letelepedett médiatartalom-szolgáltató által nyújtott médiaszolgáltatásra és kiadott sajtótermékekre terjed ki. Ebből következően (a Ket.-ben említett okokon túl) nem keresi meg a szakhatóságot a GVH, ha az összefonódást megvalósító vállalkozások, továbbá a velük a Tpvt. 15. § alapján egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások nem minősülnek médiatartalom-szolgáltatónak, vagy annak minősülnek, ugyan de nincs közöttük Magyarországon letelepedett vállalkozás²⁵⁵

XI. A közlemény alkalmazása

223. A jelen közleményt a GVH azoknak az összefonódásoknak a vizsgálatára irányuló eljárásokban alkalmazza, amelyekre a Tpvt.-nek a 2016. -étől hatályos rendelkezései az irányadóak.
224. A Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal elnökének az összefonódás engedélyezése iránti kérelmére indult eljárásokban az indokolást és jogorvoslatról való tájékoztatást nem tartalmazó un. egyszerűsített döntés alkalmazásáról szóló 3/2014. számú közleménye nem alkalmazható azon összefonódások esetében, melyekre nézve a Tpvt. 2016. -étől hatályos rendelkezései az irányadóak.
225. A Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének az egymással összefüggő ügyletek egy összefonódásként, illetve több összefüggő összefonódás egy eljárásban történő elbírálásáról szóló 1/2015. számú közleményének 23. pontja helyébe a következő szöveg lép:
- „Jelen közleményt a GVH azoknak az összefonódásoknak a vizsgálatára irányuló eljárásokban alkalmazza, amelyek tekintetében a Tpvt. 2014. június 19-e után, de 2016. -ét megelőzően hatályos rendelkezései az irányadóak.”

²⁵⁵ Vj-91/2015. 26) pont